

**Riksdagens
bankfullmäktiges
berättelse
2023**

Helsingfors 2024

B 19/2024 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2023**

*

Till riksdagen

Helsingfors 2024

ISSN 1796-9808 (webbpublikation)

Riksdagens bankfullmäktiges berättelse

2023

Innehåll

Förord	3
Del 1. Finlands Bank 2023	4
1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och sammansättning samt Finlands Banks förvaltning	4
Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning	4
Bankfullmäktiges sammansättning 2023	4
Finlands Banks förvaltning	5
1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld	7
Penningpolitikens mål och verktyg	7
Den makroekonomiska omvärlden	7
Den penningpolitiska hållningen 2023	10
1.3 Finlands Banks verksamhet 2023	11
Beredning och genomförande av penningpolitiken	11
Finansiell stabilitet	12
Tillgångsförvaltning	13
Pengar och betalningar	15
Övrig verksamhet	16
1.4 Ärenden som behandlats i bankfullmäktige	17
Finlands Banks bokslut för 2023 och revision	17
Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt åtgärder gällande resultatet	19
Andra ärenden som behandlades	19
Del 2. Finansinspektionen under 2023	20
2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning	20
Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning	20
Finansinspektionens förvaltning	20
2.2 Finansinspektionens verksamhet 2023	21
Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2023	21
Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2024	23
2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	24
Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den	24
Andra ärenden som behandlades	27
Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2023	28
Del 3. Särskilda teman	29
Finlands Banks penningpolitiska värdepappersköp ska avslutas	29
Transmission av penningpolitiken i Finland och euroområdet	39
Läget på fastighetsmarknaden i Finland 2023	42
Eurosystemets projekt för den digitala euron främjar betalningar i hela Europa	47
Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2023	50

Förord

Centralbankens främsta uppgift är att upprätthålla prisstabilitet. Eurosystemets mål är i enlighet med strategin, reviderad 2021, att inflationen i euroområdet ska vara 2 procent på medellång sikt. I början av 2023 var inflationen betydligt snabbare än så. Därför siktade de penningpolitiska besluten på att dämpa den.

Europeiska centralbanken (ECB) har skärpt penningpolitiken, särskilt genom att höja styrräntorna och reducera sin balansräkning. Styrräntorna höjdes sex gånger under 2023 med sammanlagt 2 procentenheter. Under 2023 steg ECB:s viktigaste styrränta, dvs. inlåningsräntan, från 2,00 procent till 4,00 procent.

Inflationen avtog från 8,6 procent i januari till 2,9 procent i december på grund av sjunkande energipriser, åtstramad penningpolitik och dämpad efterfrågan. De långsiktiga inflationsförväntningarna har legat nära ECB:s inflationsmål på 2 procent.

Under 2023 dämpade ECB inflationen inte bara genom räntehöjningar utan också genom att reducera sin balansräkning. Eurosystemets balansräkning minskade under 2023 med cirka 1 000 miljarder euro till cirka 7 000 miljarder euro genom förfall av riktad refinansiering och penningpolitiska värdepapper. Balansvärdet av bankens innehav av penningpolitiska värdepapper i bankens balansräkning minskade från 96 miljarder euro till 90 miljarder euro.

Trots reduktionen av balansräkningen syns den likviditet som skapas genom köpprogram och refinansieringstransaktioner fortfarande som centralbanksinlåning på skuldsidan i balansräkningen. Eurosystemet fastställer räntan på centralbanksinlåningen från affärsbanker på penningpolitiska grunder. Ränteändringar har en direkt inverkan på Finlands Banks räntekostnader. Räntan på de penningpolitiska fordringarna är däremot i regel fast. Finlands Banks räntenetto sjunker följaktligen om räntan på centralbanksinlåningen stiger.

Till följd av denna strukturella ränterisk i balansräkningen var Finlands Banks verksamhetsresultat för 2023 negativt. Utifrån rådande ränteförväntningar vid utgången av 2023 kommer bankens verksamhetsresultat att vara negativt också under de närmaste åren. De reserveringar som Finlands Bank har gjort under tidigare år täcker dock förlusterna så att det inte finns något behov av kapitalisering om de nuvarande ränteförväntningarna förverkligas.

Den här berättelsen är bankfullmäktiges årliga berättelse till riksdagen enligt 11 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998). Berättelsen bygger delvis på Finlands Banks årsberättelse, Finansinspektionens verksamhetsberättelse och en berättelse till bankfullmäktige från direktionen för Finansinspektionen.

Bankfullmäktiges berättelse till riksdagen för 2023 innehåller en del om Finlands Banks verksamhet och förvaltning (del 1) och en del om Finansinspektionens verksamhet och förvaltning (del 2) under året. Tredje delen av berättelsen innehåller fyra artiklar om särskilda teman, skrivna av experter från Finlands Bank. Berättelsen är komprimerad jämfört med året innan för att de viktigaste delarna i den ska nå läsaren bättre.

De statistiska siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i mars 2024.

Del 1. Finlands Bank 2023

I den här delen återges verksamheten vid Finlands Bank och penningpolitiken i euroområdet under 2023. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och de frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finlands Banks verksamhet under året beskrivs mer detaljerat i webbpublikationen *Finlands Banks årsberättelse 2023*.¹

1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och sammansättning samt Finlands Banks förvaltning

Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finlands Bank är en offentligrättslig inrättning som står under riksdagens garanti och vård. Dess ställning definieras i grundlagen. Bankens verksamhet regleras av stadgan för Europeiska centralbankssystemet och lagen om Finlands Bank.

Som nationell centralbank och som en del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Finlands Banks primära mål att upprätthålla prisstabilitet. Den ska medverka i den penningpolitiska beredningen och genomföra den penningpolitik som fastställts av ECB-rådet. Finlands Bank ska också främja ett stabilt och effektivt betalnings- och finanssystem samt skapa förutsättningar för stabil ekonomisk tillväxt och god sysselsättning. I verksamheten ingår också operativa centralbanksuppgifter som att ha hand om bankernas betalningssystem och borga för tillgången till kontanter och att se till att de är äkta. Dessutom ska banken sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för ECB:s verksamhet.

Finlands Bank övervakas av bankfullmäktige, som består av nio riksdagsvalda ledamöter. Bankfullmäktiges uppgifter delas in i tre områden: övervakning, centrala förvaltningsuppdrag och andra uppgifter. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som fullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid behov lämna riksdagen berättelser om genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Bankfullmäktiges sammansättning 2023

Vid ingången av 2023 bestod bankfullmäktige av följande riksdagsledamöter:

Holopainen, Mari

Jokinen, Kalle

Kankaanniemi, Toimi

Kiviranta, Esko

Lindtman, Antti

Mustajärvi, Markus

Orpo, Petteri

Viitanen, Pia

Vähämäki, Ville

¹ Se <https://arsberattelse.finlandsbank.fi/>.

Ordförande var *Antti Lindtman* och vice ordförande *Toimi Kankaanniemi*. Tredje medlem i arbetsdelegationen var *Petteri Orpo* och extra medlem *Esko Kiviranta*.

Riksdagen förrättade val av bankfullmäktige den 28 juni och valde följande ledamöter till medlemmar:

Heikkinen, Janne

Marttinen, Matias

Zyskowicz, Ben

Puisto, Sakari

Reijonen, Minna

Vähämäki, Ville

Kiuru, Krista

Lindtman, Antti

Kulmuni, Katri

Bankfullmäktige konstituerade sig på sitt sammanträde den 30 juni och utsåg *Antti Lindtman* till ordförande och *Matias Marttinen* till vice ordförande. *Ville Vähämäki* valdes till tredje medlem i arbetsdelegationen och *Katri Kulmuni* till extra medlem.

Sekreterare i bankfullmäktige är ekonomie doktor *Kimmo Virolainen* (med undantag av perioden 23 september 2023–30 januari 2024) samt juris magister *Anne Hedman*. När Kimmo Virolainen var ställföreträdande direktionsmedlem 23 september 2023–30 januari 2024 var ekonomie magister *Mika Pösö* sekreterare i bankfullmäktige.

Rådgivare för bankfullmäktige var politices doktor *Roope Uusitalo*.

Finlands Banks förvaltning

Finlands Bank leds av en direktion som består av dess ordförande, dvs. bankens chefdirektör, och två andra medlemmar. Direktionen har hand om Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag. Finlands Bank är indelad i avdelningar enligt följande: avdelningen för penningpolitik och forskning, avdelningen för finansmarknad och statistik, avdelningen för marknadsoperationer, betalningssystemsavdelningen, ledningssekretariatet, administrativa avdelningen, dataavdelningen och internrevisionen. Finlands Bank är enligt sin vision en inflytelserik och respekterad centralbank, som upprätthåller prisstabilitet och finansiell stabilitet under alla förhållanden med medborgarnas välfärd som mål. I slutet av 2023 hade Finlands Bank 378 anställda.

Ordförande för direktionen är *Olli Rehn* och vice ordförande är *Marja Nykänen*. Tredje medlem i direktionen är *Tuomas Välimäki*. Tuomas Välimäkis första mandatperiod som direktionsmedlem i Finlands Bank gick ut den 11 juli 2023. Den 24 mars 2023 hade bankfullmäktige utnämnt honom till direktionsmedlem för en ny femårig mandatperiod från och med den 12 juli 2023.

Sekreterare för direktionen är *Elisa Newby*, avdelningschef för ledningssekretariatet.

Enligt direktionens arbetsfördelning var ansvarsområdena följande:

Direktionens ordförande Olli Rehn

- beredning av penningpolitiken
- utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland

- extern kommunikation
- internationella ärenden
- internrevision

Direktionens vice ordförande Marja Nykänen

- finansmarknadsfrågor
- makrotillsynspolitik
- statistik
- juridiska frågor
- ekonomi- och personalförvaltning
- säkerhets- och fastighetsfrågor
- hantering av risker i investeringsverksamheten och penningpolitiken
- processen för finansiell stabilitet
- verksamheten i pensionsfondens ledningsgrupp

Direktionsmedlem Tuomas Välimäki

- penningpolitiska operationer
- förvaltning av finansiella tillgångar
- betalningssystem och penningförvaltning
- dataadministration
- utvecklingen av den digitala euron
- forskningsverksamhet och forskningsinstitutet för tillväxtmarknader (BOFIT)

Direktionsmedlemmarna hade bland annat följande medlemskap i anknytning till tjänsteutövningen:

Direktionens ordförande Olli Rehn

- ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
- Europeiska systemrisknämnden (European Systemic Risk Board, ESRB), medlem
- Internationella valutafonden (International Monetary Fund, IMF), styrelsemedlem

Direktionens vice ordförande Marja Nykänen

- EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (Economic and Financial Committee, EFC), medlem
- Finansinspektionens direktion, ordförande

Direktionsmedlem Tuomas Välimäki

- ECB-rådet och allmänna rådet, suppleant för chefdirektören

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Direktionens ordförande Olli Rehn var tjänstledig 23 september 2023–30 januari 2024. Tjänstledigheten hade beviljats av bankfullmäktige. Under denna tid sköttes uppdraget som ordförande av direktionens vice ordförande Marja Nykänen. Enligt det ställföreträdararrangemang för direktionsmedlemmarna som bankfullmäktige beslutat om var direktionens rådgivare Kimmo Virolainen ställföreträdande direktionsmedlem under Rehns tjänstledighet. Olli Rehn utnämnde Tuomas Välimäki till sin ställföreträdare i ECB-rådet.

1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld

Penningpolitikens mål och verktyg

Det primära målet för Europeiska centralbanken är att upprätthålla prisstabiliteten. Enligt ECB-rådets definition innebär detta att den årliga konsumentprisökningen ska vara i genomsnitt två procent på medellång sikt. Förutsatt att prisstabiliteten inte äventyras kan ECB också stödja andra mål för den ekonomiska politiken inom EU. Till dessa hör bland annat en balanserad ekonomisk tillväxt, en god sysselsättningsutveckling och bekämpning av klimatförändringen.

Realräntorna är ett viktigt medel för ECB att påverka penningpolitiken. Med realränta avses skillnaden mellan nominell ränta och förväntad inflation. I första hand påverkar ECB de korta realräntorna genom beslut om sina styrräntor, som avgör det pris som bankerna betalar för centralbanksfinansieringen. Realräntorna påverkar företagets investeringsbeslut, hushållens konsumtionsbeslut och den makroekonomiska utvecklingen.

Eurosystemet genomför ECB-rådets penningpolitik med hjälp av ett operativt styrsystem. Till de viktigaste komponenterna i systemet hör marknadsoperationerna, de stående faciliteterna och kassakravssystemet. Med hjälp av styrsystemet påverkas likviditeten i banksystemet och nivån på de korta marknadsräntorna. Vid likvidiserande marknadsoperationer kan motparterna anhålla om kredit från centralbanken mot säkerheter och vid likviditetsindragande transaktioner kan de låna in sitt likviditetsöverskott i centralbanken. Kassakravet skapar ett strukturellt likviditetsbehov för bankerna. I och med att den stående faciliteten ger möjlighet till (tillfällig) inlåning över natten och kredit till påföljande dag ges bankerna möjlighet att utjämna kortvariga fluktuationer i likviditeten.

Den penningpolitiska omvärlden har sedan den globala finanskrisen 2007–2010 fört med sig nya utmaningar för centralbankerna. För att hantera förändringarna i omvärlden har ECB i sin penningpolitik också använt sig av så kallade extraordinära åtgärder, däribland program för tillgångsköp, långfristiga refinansieringstransaktioner och negativa räntesatser på bankernas centralbanksinlåning. Målet med åtgärderna har varit att lätta upp penningpolitiken, trygga motparternas tillgång till likviditet, säkerställa den penningpolitiska transmissionsmekanismens funktion och garantera finansiell stabilitet.

Den makroekonomiska omvärlden

År 2023 präglades den ekonomiska omvärlden av stor osäkerhet som underblåstes av flera efter varandra följande globala kriser och av geopolitiska spänningar. Rysslands anfallskrig i Ukraina fortsatte redan för andra året. Den europeiska energisektorn drabbades av störningar och kostnadsökningar. Även kriget som bröt ut i Gaza i Mellanöstern skapade osäkerhet i slutet av 2023. Internationella konflikter, handelskrig och politiska meningsskiljaktigheter orsakade störningar i den internationella handeln samt på energi- och finansmarknaden. Spänningarna inom handeln ledde också till större risk för en allt djupare fragmentering av världsekonomin, alltså uppdelning i konkurrerande block.

Många centralbanker världen över stramade åt sin penningpolitik för att dämpa det pristryck som uppstod på energi- och råvarumarknaderna och som spred sig till övriga delar av ekonomin. Den ekonomiska tillväxten i euroområdet försvagades under 2023. De stigande energi- och råvarupriserna vållade stora problem framför allt för den tunga industrin. Också den svaga tillväxten i världsekonomin, framför allt i Kina, försämrade exportutsikterna. Ekonomin fick inte heller stöd av den inhemska efterfrågan då inflationen tärde på konsumenternas köpkraft och byggande och investeringar stävjades av den höga räntenivån.

Diagrammen 1–10 sammanfattar den makroekonomiska och penningpolitiska utvecklingen i euroområdet, i vissa EU-länder och i Finland. År 2023 ökade bnp med 0,5 procent i euroområdet. Finlands ekonomi drabbades av recession när bnp sjönk med 1,0 procent från året innan (diagram 1). I början av 2023 låg inflationen i euroområdet fortfarande på 8,6 procent, men avtog sedan i jämn takt under årets lopp. Åtstramningen av penningpolitiken minskade efterfrågan och tonade ner pristrycket. Också stabiliseringen av energipriserna spelade en stor roll i att inflationen i december 2023 hade sjunkit ner till 2,9 procent (diagram 2). Årsinflationen för 2023 låg på 5,4 procent.

Både ECB:s penningpolitiska räntor och marknadsräntorna steg till följd av åtstramningen av penningpolitiken fram till det tredje kvartalet (diagram 3). Marknadsräntorna visade redan en liten nedgång i slutet av året när investerarna förutsåg att räntecykeln skulle vända. Också räntorna på statsobligationer steg under året (diagram 4). Mellan juni 2022 och december 2023 sjönk priserna på gamla aktielägenheter i Finland mest sedan den ekonomiska krisen och bankkrisen i början av 1990-talet, med cirka 10 procent (diagram 5). Prisfallet var störst i huvudstadsregionen och i de stora städerna. Bostadslänestocken minskade i Finland för första gången på länge (figur 6). Räntorna på nya bostadslån steg både i euroområdet och i Finland i kölvattnet av marknadsräntorna och började sjunka något mot slutet av året (diagram 7). Ökningen av företagslänestocken var mycket långsam och tilltog något mot slutet av året (figur 8). Både de genomsnittliga räntorna på företagslån (diagram 9) och räntorna på nya företagslån steg klart år 2023 (diagram 10).

Diagram 1. Totalproduktion

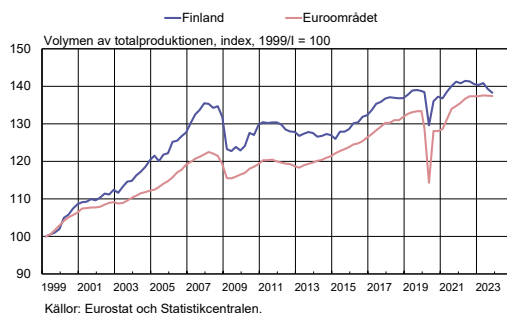

Diagram 2. Inflation

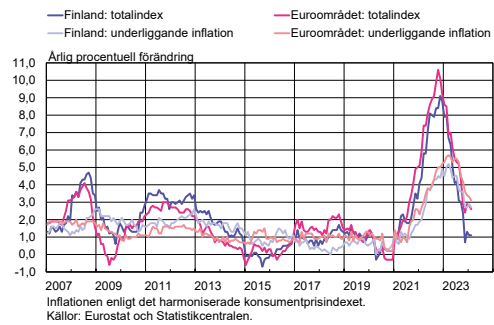

Diagram 3. Penningpolitiska räntor

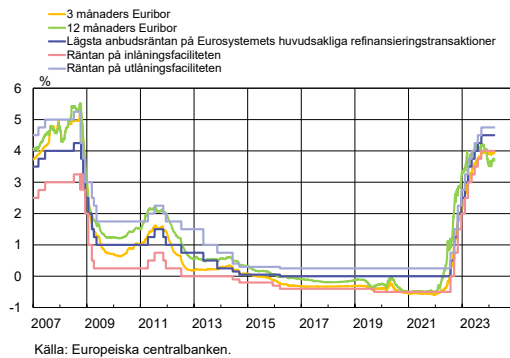

Diagram 4. Räntan på tioåriga statsobligationer

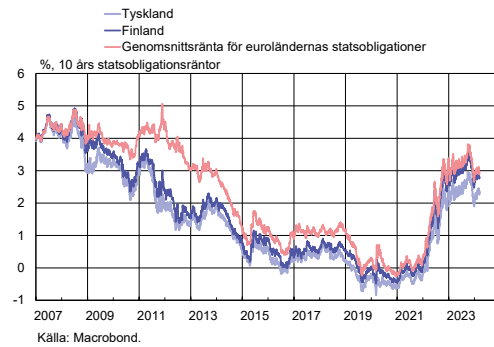

Diagram 5. Bostadspriser i Finland och i euroområdet

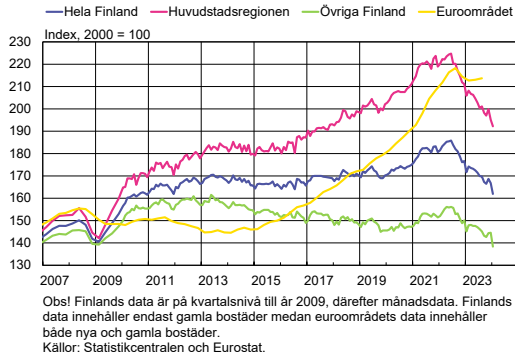

Diagram 6. Årlig förändring i bolånestocken

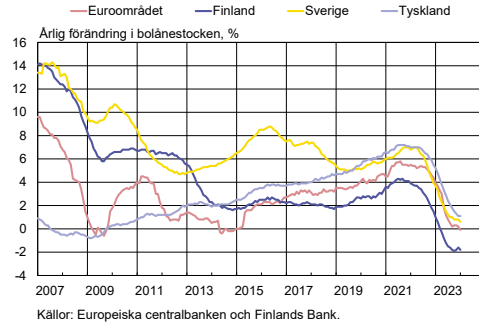

Diagram 7. Räntor på nya bostadslån

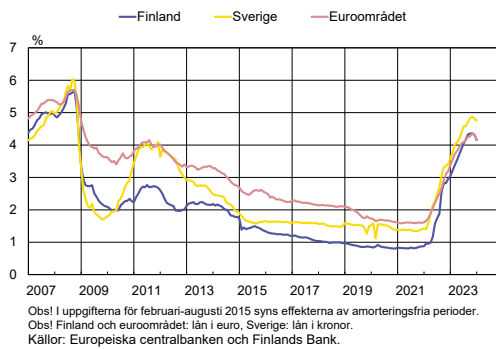

Diagram 8. Årlig förändring i utlåning till företag

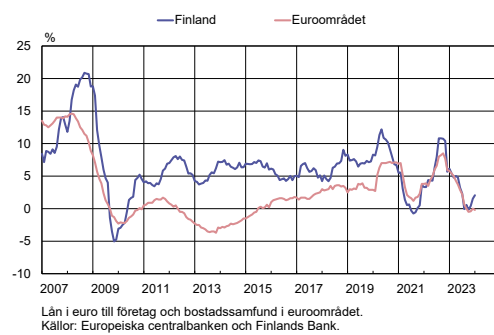

Diagram 9. Räntor på lån till företag (lånestock)

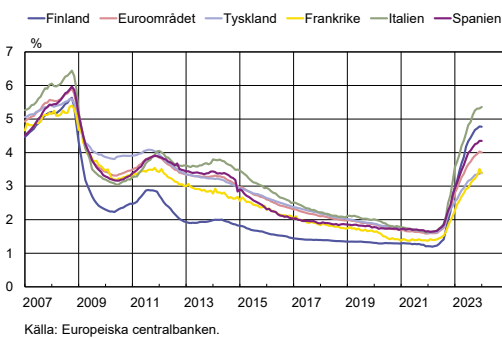
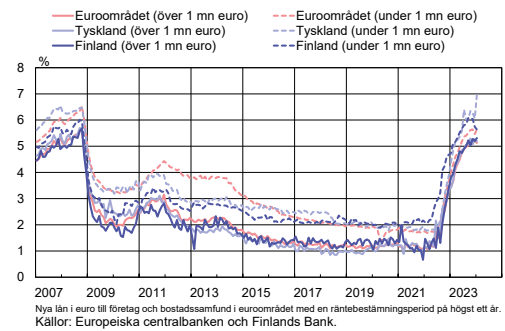

Diagram 10. Räntor på nya lån till företag

Den penningpolitiska hållningen 2023

Vid början av 2023 låg inflationen betydligt över målet på 2 procent. Under året stramade ECB-rådet därför åt penningpolitiken flera gånger, i synnerhet genom att höja räntorna och trappa ned köpprogrammen och refinansieringstransaktionerna. Inflationen avtog från 8,6 procent i januari till 2,9 procent i december på grund av sjunkande energipriser, åtstramad penningpolitik och dämpad efterfrågan. De långsiktiga inflationsförväntningarna har legat nära ECB:s inflationsmål på 2 procent.

Styrräntorna höjdes sex gånger under 2023 med sammanlagt 2 procentenheter. I februari och mars fattade ECB-rådet beslut om att höja räntorna med en halv procentenhet. Därtill gjorde ECB mindre höjningar på 0,25 procentenheter i maj, juni, juli och september. Vid sammanträdena i slutet av året, i oktober och december, lämnades styrräntorna oförändrade. Under 2023 steg ECB:s viktigaste styrränta, dvs. inlåningsräntan, från 2,00 procent till 4,00 procent. Refiräntan steg från 2,50 procent till 4,50 procent och räntan på utlåningsfaciliteten från 2,75 procent till 4,75 procent.

ECB:s höjningar av inlåningsräntan fick snabbt och fullt genomslag på penningmarknaden. Rådet stärkte transmissionen ytterligare genom att i februari 2023 fatta beslut om att sänka räntan på icke-penningpolitisk inlåning. I juli beslutade rådet att sänka räntan på minimireserverna till noll procent för att förbättra penningpolitikens effektivitet.

För att dämpa inflationen använde sig ECB under året inte bara av räntehöjningar utan gick också in för att reducera sin balansräkning genom minskade återinvesteringar av värdepapper och förfall av refinansieringstransaktioner. Denna kvantitativa åtstramning av penningpolitiken genomfördes passivt, dvs. genom att reducera balansräkningen i takt med att de långfristiga riktade refinansieringstransaktionerna (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations) förföll och kapitalet från förfallande värdepapper som förvärvats inom ramen för de penningpolitiska köpprogrammen inte återinvesterades fullt ut.

Eurosystemet fortsatte att fullt ut återinvestera förfall av värdepapper som förvärvats inom ramen för programmet för köp av tillgångar (APP, asset purchase programme) fram till slutet av februari 2023. Som meddelat började ECB i mars 2023 genom förfall minska sin portfölj av värdepapper som förvärvats inom ramen för APP-programmet. Vid sitt sammanträde i juni beslutade ECB-rådet att helt och hållet upphöra med återinvesteringarna inom ramen för APP-programmet. Eurosystemets APP-innehav minskade under 2023 från 3 254 miljarder euro till 3 026 miljarder euro.

Eurosystemet fortsatte att återinvestera tillgångar som förvärvats inom ramen för köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP, pandemic emergency purchase programme). I december 2023 beslutade ECB-rådet att förfall av värdepapper som förvärvats inom ramen för PEPP-programmet endast återinvesteras fullt ut under första halvåret 2024. Under andra halvåret 2024 ska tillgångarna inom ramen för PEPP-programmet minskas med i genomsnitt 7,5 miljarder euro i månaden. Återinvesteringarna avses upphöra helt och hållet vid utgången av året. ECB publicerar Eurosystemets PEPP-innehav med två månaders mellanrum. Vid slutet av november 2023 uppgick värdet av PEPP-innehaven till 1 660 miljarder euro, vilket är 23 miljarder euro mindre än vid utgången av november 2022.

ECB har inte genomfört några nya riktade långfristiga refinansieringstransaktioner inom ramen för TLTRO-programmet sedan 2021. Tilldelningen från de riktade refinansieringstransaktionerna till bankerna har i huvudsak förfallit, vilket har bidragit till att minska Eurosystemets balansräkning. Bankerna har också frivilligt återbetalat de tilldelade krediterna i förtid. De sista transaktionerna inom ramen för TLTRO-programmet förfaller i december 2024. Den minskade tilldelningen av TLTRO-krediter bidrog till att bankernas efterfrågan vid de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med en löptid på en vecka och vid de långfristiga refinansieringstransaktionerna med en löptid på tre månader ökade något under 2023, men efterfrågan var trots det ytterst liten. Under 2023 minskade Eurosystemets utestående penningpolitiska krediter från 1 323 miljarder euro till 410 miljarder euro. I takt med att krediterna minskade, sjönk också beloppet av de ställda säkerheterna inom Eurosystemet, som 2023 uppgick till i genomsnitt 1 900 miljarder euro (-28 %).

Sammantaget krympte Eurosystemets balansräkning under året med cirka 1 000 miljarder euro, alltså till cirka 7 000 miljarder euro, till följd av förfall av både penningpolitiska värdepapper och riktade refinansieringstransaktioner. Överskottslikviditeten i banksystemet i euroområdet minskade med cirka 500 miljarder euro, alltså till cirka 3 500 miljarder euro.

Under bankturbulensen i mars 2023 ökade ECB tillsammans med de övriga viktigaste centralbankerna temporärt sina refinansieringstransaktioner i dollar. Efterfrågan på dessa transaktioner var emellertid liten.

1.3 Finlands Banks verksamhet 2023

Beredning och genomförande av penningpolitiken

Som medlem i Eurosystemet deltar Finlands Bank i att utforma, verkställa och fatta beslut om den gemensamma penningpolitiken. Finlands Banks chefdirektör Olli Rehn är medlem av Eurosystemets högsta beslutsfattande organ, ECB-rådet. Experter från banken medverkade i beredningen av de penningpolitiska besluten och det övriga bakgrundsarbetet och ingick i Eurosystemets penningpolitiska kommitté och kommitté för marknadsoperationer.

Finlands Banks bidrag till beredningen av penningpolitiken sker via en process som samlar sakkunskapen från bankens olika avdelningar för att ta fram en rekommendation för chefdirektören till underlag för de penningpolitiska besluten och utövandet av inflytande i ECB-rådet. Till processen hör också att deltagarna tar ställning till strukturella frågor som hänför sig till den penningpolitiska omvärlden och de penningpolitiska verksamhetsförutsättningarna samt stöder den penningpolitiska kommunikationen i Finland och internationellt.

Under 2023 låg tyngdpunkten i beredningen av penningpolitiken på tillämpning av ECB:s reviderade penningpolitiska strategi och den penningpolitiska transmissionen i den förändrade inflationsmiljön, med beaktande av landsspecifika skillnader, skuldsättningen och finanspolitiska faktorer. Den penningpolitiska analysen vid Finlands Bank fokuserade 2023 i synnerhet på inflationsdynamiken, stabilisering av den höga inflationen till inflationsmålet och utformningen av det nya operativa styrsystemet för genomförande av penningpolitiken.

Före varje penningpolitiskt sammanträde tar Finlands Bank fram en omfattande analys av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet. I analysen genomskådas förändringar i den reala ekonomin, i priserna och på finansmarknaden med relevans för ECB:s penningpolitik. I analysen utnyttjas en bred uppsättning av aktuella statistiska data och Nowcast- eller nulägesmodeller för prognostisering av ekonomisk tillväxt och sysselsättningsutveckling samt kontinuerligt utvecklade inflationsmodeller.

Eftersom det primära syftet med Finlands Banks prognoser är att ligga till grund för beredningen av och besluten om euroområdets gemensamma penningpolitik, tas Finlands Banks prognos över den finländska ekonomin fram som ett led i hela Eurosystemets prognos. Den makroekonomiska prognosen är också nära kopplad till prognosen för de offentliga finanserna och den kortsiktiga inflationsprognosen. Finlands Bank ger årligen ut fyra prognoser för Finlands ekonomi. Den omfattande makroekonomiska prognosen för Finlands ekonomi tas fram i samarbete med Eurosystemet och publiceras i juni och december varje år. En betydligt snävare interimsprognois publiceras i mars och september varje år.

Finlands Bank svarar också för genomförandet av penningpolitiken i Finland. Bankens penningpolitiska motparter är finländska kreditinstitut och nordiska bankers filialer i Finland. De har sina centralbankskonton i Finlands Bank och de kan delta i de penningpolitiska transaktionerna genom Finlands Banks förmedling. Av motparterna krävs att de är finansiellt solida, omfattas av finansiell tillsyn och att de är kassakravspiktiga. Dessutom ska de uppfylla Finlands Banks operativa krav för godkända motparter. Under 2023 ökade Finlands Banks penningpolitiska motparter från 16 till 20 kreditinstitut.

Bankernas efterfrågan vid de veckovisa huvudsakliga refinansieringstransaktionerna, de långfristiga refinansieringstransaktionerna med tre månaders löptid och refinansieringstransaktionerna i dollar var

under 2023 mycket låg, både i Finlands Bank och i hela Eurosystemet. Finlands Banks penningpolitiska krediter till motparterna minskade under 2023 från cirka 30,1 miljarder euro till cirka 3,7 miljarder euro.

I likhet med de senaste åren var således nästan alla öppna penningpolitiska krediter riktade TLTRO-krediter. De minskade dock i volym, eftersom inga nya refinansieringstransaktioner genomfördes under 2023 och även de krediter som beviljats tidigare minskade på grund av förfall och förtida återbetalningar. På grund av återbetalningar av penningpolitiska krediter minskade säkerheterna som motparterna pantsatt hos Finlands Bank med 39 procent under 2023 och uppgick till i genomsnitt cirka 24 miljarder euro.

Till följd av de minskade utestående penningpolitiska krediterna och innehaven av värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen minskade de kassakravspliktiga institutens insättningar i Finlands Bank från 140 miljarder euro till 122 miljarder euro. Finlands Banks andel av inlåningen i hela Eurosystemet var relativt stabil. Motparternas inlåning bestod i huvudsak av inlåning över natten, på vilken räntan för Eurosystemets inlåningsfacilitet betalas. Under årets lopp minimerade motparterna den inlåning till noll ränta som översteg kassakravet, och gjorde däremot aktivt insättningar över natten.

I enlighet med Europeiska centralbankens (ECB) penningpolitiska mål förvärvade Finlands Bank under 2023 finländska offentliga värdepapper, finländska säkerställda obligationer och ett brett spektrum av olika företagsobligationer. Finlands Bank svarar själv för riskerna i köpen av offentliga värdepapper, medan riskerna i köpprogrammen för den privata sektorn fördelas mellan centralbankerna i Eurosystemet. Balansvärdet av bankens innehav av penningpolitiska värdepapper i bankens balansräkning minskade från 96 miljarder euro till 90 miljarder euro under 2023. Av detta belopp stod tillgångsköpen inom APP-programmet för 63 miljarder euro, medan tillgångsköpen inom PEPP-programmet utgjorde 28 miljarder euro. Vid slutet av 2023 uppgick värdet av statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner som förvärvats inom APP-programmet till 35,2 miljarder euro i Finlands Banks balansräkning, medan obligationer utgivna av europeiska institutioner stod för 1,7 miljarder euro. Vid slutet av 2023 uppgick värdet av företagsobligationer som förvärvats inom APP-programmet till 14,9 miljarder euro i Finlands Banks balansräkning och värdet av säkerställda obligationer till 10,6 miljarder euro.

Finansiell stabilitet

Motståndskraften i det finansiella systemet i Finland sattes på prov när de snabbt stigande räntorna fick bostadsmarknaden att stagnera och företagens konkurser ökade, framför allt inom byggbranschen. Den stagnerande bostadshandeln ledde till det största prisfallet på gamla bostäder i Finland sedan recessionen på 1990-talet.

Uppgången i marknadsräntorna återspeglades också snabbt i räntorna på gamla lån. De finländska hushållens ränteutgifter i förhållande till disponibla inkomster ökade markant under 2023. De finländska företagen inom byggbranschen drabbades hårdast av de stigande räntorna och den svalare bostadsmarknaden.

Finlands Bank bedömde emellertid att problemen på fastighetsmarknaden inte hotade den finansiella stabiliteten. Riskerna på marknaden för fastighetsinvesteringar i Finland minskade tack vare investerarkårens diversifierade struktur, pensions- och försäkringsbolagens samt övriga institutionella investerares stora roll och det ringa antalet investerare som handlar med omfattande skuldfinansiering.

Trots stigande räntor, djupdykningen på bostadsmarknaden och ökade konkurser var det finansiella systemet i Finland fortsatt stabilt och funktionssäkert 2023. De finländska hushållen klarade till största delen av att sköta sina lån tillfredsställande. Till hushållens lånebetalningsförmåga bidrog den fortsatt rätt starka sysselsättningen i förhållande till det ekonomiska läget. Utlåningen till byggföretag utgjorde endast cirka 5 procent av bankernas totala utestående företagsutlåning under året, och problemen bland företagen inom byggbranschen spred sig inte i stor skala till den övriga företagssektorn.

Lönsamheten för de finländska bankerna rentav förbättrades och kapitaltäckningen stärktes 2023, när uppgången i krediträntorna fick bankernas räntenetto att öka. Bankernas likviditet och tillgången till finansiering var också fortsatt goda.

Det internationella finansiella systemets motståndskraft sattes på prov framför allt i mars 2023. De stigande räntorna gav upphov till en bankrusning i den kaliforniska banken Silicon Valley Bank, som tagit för stora ränterisker, och i några andra amerikanska banker med sårbar balansstruktur. Den problemdrabbade schweiziska storbanken Credit Suisse såldes dessutom med myndigheternas stöd till sin hårdaste konkurrent, Union Bank of Switzerland (UBS). Förtroendet för bankerna på den globala finansmarknaden återställdes emellertid snabbt och det i hög grad tack vare de amerikanska och schweiziska myndigheternas raska krishanteringsåtgärder.

Tillgångsförvaltning

Finlands Banks finansiella tillgångar

Vid slutet av 2023 uppgick Finlands Banks finansiella tillgångar till cirka 13,4 miljarder euro. De finansiella tillgångarna består av valutareserven, långsiktiga investeringar och bankens guldreserv.

Valutareserven består i sin tur av direkta och indirekta investeringar i räntebärande värdepapper i euro och andra valutor tillsammans med de särskilda dragningsrätterna (SDR, Special Drawing Rights) i Internationella valutafonden.

De långsiktiga investeringarna bestod 2023 av aktie-, fastighets-, ränte- och kontantinvesteringar. Vid utgången av året var den långsiktiga aktieportföljens storlek 3 553 miljoner euro.

Värdet av Finlands Banks guldreserv var 2,9 miljarder euro vid utgången av 2023. Banken bedrev inte aktiv investeringsverksamhet med guldreserven under året. De finansiella tillgångarna omfattar inte balansposter som härrör från Eurosystemets penningpolitiska refinansieringstransaktioner, såsom penningpolitiska köpprogram eller utlåning till affärsbanker.

Avkastningen på de finansiella tillgångarna steg betydligt jämfört med året innan. Den totala avkastningen på de finansiella tillgångarna 2023 var 4,5 procent (585,8 miljoner euro). Avkastningen på den egentliga investeringsverksamheten exklusive inverkan av valutakursförändringar, bankens guldreserv och SDR-innehav var 5,8 procent (543,2 miljoner euro).

Andel av Eurosystemets penningpolitiska fordringar

En del av Finlands Banks tillgångar utgörs av finansiella tillgångar men en mer betydande del består av värdepapper förvärvade av penningpolitiska skäl och lånefordringar hos bankerna till följd av de penningpolitiska transaktionerna.

Eurosystemets penningpolitiska transaktioner genomförs decentraliserat mellan medlemsstaterna och ECB, och riskerna i och intäkterna av dem fördelas till stor del mellan de nationella centralbankerna. Finlands Banks andel av Eurosystemets gemensamma penningpolitiska fordringar bestäms enligt den så kallade kapitalfördelningsnyckeln. Varje lands kapitalfördelningsnyckel är beroende av den relativa storleken på landets ekonomi. Vid utgången av 2023 var Finlands Banks andel 1,822 procent.

Vid slutet av 2023 uppgick värdet av statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner som förvärvats inom APP-programmet till 35,2 miljarder euro i Finlands Banks balansräkning, medan obligationer utgivna av europeiska institutioner stod för 1,7 miljarder euro.

Volymen av Eurosystemets penningpolitiska tillgångar minskade under 2023 med cirka 1 200 miljarder euro och uppgick vid utgången av året till cirka 5 100 miljarder euro. Minskningen speglar framför allt återbetalningar av tilldelning från riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations).

Finlands Banks andel av de penningpolitiska tillgångarna minskade med cirka 20 miljarder euro och uppgick vid utgången av 2023 till cirka 86 miljarder euro.

Utöver de fordringar som presenterats i tabell 1 upptogs i Finlands Banks balansräkning fordringar inom Eurosystemet för 66 miljarder euro, som huvudsakligen består av T2-posten. Finlands Banks balansomslutning vid slutet av 2023 uppgick till 178 miljarder euro.

Tabell 1.

Finlands Banks finansiella tillgångar och 31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro
Finansiella tillgångar	13 421
Guld	2 945
Valutaresev	6 923
Räntebärande värdepapper i euro	0
Långsiktiga investeringar	3 553
Långsiktiga investeringar i räntebärande värdepapper	493
Investeringar i aktiefonder	1 281
Investeringar i fastighetsfonder	172
Kontanter	1 607
Andel av penningpolitiska fordringar	85 674
Refinansieringstransaktioner	7 476
Riktade refinansieringstransaktioner ¹	7 147
Andra refinansieringstransaktioner ¹	328
Obligationer inom programmet för tillgångsköp	50 537
Finländska statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner	35 208
Obligationer utgivna av europeiska institutioner ¹	4 651
Säkerställda obligationer ¹	4 776
Företagsobligationer ¹	5 902
Obligationer inom köpprogrammet med anledning av pandemin ²	27 627
Avslutade program	35
Värdepappersmarknadsprogrammet ¹	35
Köpprogrammen för säkerställda obligationer	0
Summa	99 095

1) Andel enligt kapitalfördelningsnyckeln (1,822% från 1.1.2023) av de nationella centralbankernas totala fordringar.
2) I tabellen upptas under köpprogrammet med anledning av pandemin fordringarna i Finlands Banks balansräkning.

Riskhantering

Att genomföra penningpolitiken och trygga stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet hör till centralbankens kärnuppgifter. Detta uppdrag är förenat med risker som kan ge upphov till förluster. Finlands Bank upprätthåller riskberedskapen genom att sörja för en stark balansräkning, alltså genom att öka avsättningarna och andelen eget kapital samt diversifiera investeringarna.

Finlands Banks finansiella tillgångar exponeras för marknads-, kredit- och likviditetsrisker. Med marknadsrisker avses till exempel ogynnsam utveckling av valutakurser, räntor och aktiekurser. Finlands Bank investerar en del av sina finansiella tillgångar på de internationella aktie- och fastighetsmarknaderna. Investeringarna görs via fonder och de bidrar till spridningen av övriga risker i balansräkningen.

Finlands Banks balansräkning har en strukturell ränterisk. Eurosystemet fastställer räntenivån på centralbanksinlåningen från affärsbanker på penningpolitiska grunder. Räntebeslutet har en direkt inverkan på bankens räntekostnader. Räntan på de penningpolitiska fordringarna är däremot i regel fast. Finlands Banks räntenetto sjunker följaktligen om räntan på centralbanksinlåningen stiger. Denna skillnad mellan räntebindningen för tillgångar och skulder i balansräkningen ger upphov till en strukturell ränterisk i Finlands Banks balansräkning.

Under de senaste åren har avkastningsnivån på värdepapper med fast räntesats som förvärvats av penningpolitiska skäl varit låg. Under andra halvåret 2022 började Eurosystemets styrräntor stiga. Då steg också räntan på centralbanksinlåningen. På basis av rådande ränteförväntningar vid utgången av 2023 kommer denna finansieringskostnad att leda till ett negativt resultat för Finlands Bank under de kommande åren.

Den strukturella ränterisken i balansräkningen minskar när de penningpolitiska värdepapperen med fast ränta förfaller till betalning. Återinvesteringen av kapitalet från förfallande värdepapper bidrar till att bibehålla den strukturella ränterisken.

Pengar och betalningar

Kontanter och penningförvaltning

Finlands Bank handlar tillsammans med övriga kontantförsörjningsparter för att säkerställa tillgången till äkta sedlar av acceptabel kvalitet. Utgivningen av kontanter ökade i Finland under 2023, men efter de högsta siffrorna 2022 stabiliserades efterfrågan till samma nivå som under coronapandemin.

Enligt Finlands Banks konsumentenkät våren 2023 är 90 procent av konsumenterna nöjda med tillgången till kontanter. Däremot har en del, framför allt mindre affärer slutat acceptera kontantbetalningar. Fortfarande anser cirka 40 procent av konsumenterna att det är viktigt eller ganska viktigt att få betala med kontanter.

Finlands Bank uttalade sig redan 2022 för att det behövs lagstiftning för att trygga en tillräcklig nivå för kontanttjänster. År 2023 inledde finansministeriet en utvärdering av behovet att se över lagstiftningen om grundläggande banktjänster och kreditinstitut, och Europeiska kommissionen lade fram ett förslag till förordning för att trygga eurokontanternas ställning som lagligt betalningsmedel.

Förfalskningar användes i Finland endast i ringa utsträckning 2023. Bland de utelöpande sedlarna påträffades 653 falska eurosedlar. Detta var något mer än under 2022, men antalet är fortfarande mycket måttligt.

ECB tar som bäst fram en ny utformning för eurosedlarna. Sommaren 2023 kartlade ECB allmänhetens åsikter om temat för de nya sedlarna. Utgående från medborgarnas preferenser beslutade ECB i november välja "europeisk kultur" och "floder och fåglar" till teman för nästa planeringsfas.

Digitala centralbankspengar

Det primära syftet med en digital euro som komplement till kontanter är att stödja centralbanksvalutans ställning som ankare för det monetära systemet, öka Europas strategiska oberoende samt främja konkurrensen och bidra till effektiva betalningar inom euroområdet. Något beslut om utgivning av en digital euro har inte fattats.

I oktober 2023 avslutades den tvååriga undersökningsfasen av projektet för en digital euro när ECB-rådet fattade beslut om att gå vidare till nästa fas – förberedelsefasen – som kommer att pågå i två år. I undersökningsfasen fastställde Eurosystemet tekniska produktbeskrivningar och användarkrav på hög nivå som riktlinjer för projektet. Det huvudsakliga målet för förberedelsefasen är att förbereda inledningen av det egentliga utvecklingsarbetet och skapa förutsättningar för betalningsmottagarnas och betaltjänstleverantörernas planering och egna förberedelser.

Betalnings- och avvecklingssystem

Finlands Bank samordnade ett projekt som inleddes hösten 2023 för att ta fram ett koncept för omedelbara betalningar i Finland som är kompatibelt på europeisk nivå. Enligt planen ska projektet slutföras före sommaren 2024.

Finlands Bank tillhandahåller TARGET-tjänster för den nordiska banksektorn som en del av sina lagstadgade uppgifter. Med TARGET-tjänster avses Eurosystemets marknadsinfrastruktur tjänster, som omfattar likviditetshantering och avveckling av betalningar (T2), tjänster för omedelbara betalningar (TIPS, TARGET Instant Payment Settlement) samt avveckling av värdepapper (T2S, TARGET2-Securities). Under 2023 tog Finlands Bank i samarbete med ECB fram en ny analysmiljö och ett simulatorprogram för TARGET-tjänsterna för Eurosystemet.

Det nya T2-systemet infördes den 20 mars. T2-betalningssystemet används både av Finlands Banks penningpolitiska motparter och av andra finländska och nordiska kreditinstitut, värdepapperscentraler och centrala motparter. Under 2023 förmedlade Finland Banks deltagare dagligen betalningar till ett värde av i genomsnitt ca 81 miljarder euro via T2 (fram till den 19 mars TARGET2).

T2S (TARGET2-Securities) är en plattform för avveckling av värdepapperstransaktioner som utvecklats av Eurosystemet och omfattar 24 värdepapperscentraler i 23 länder i Europa. Systemet möjliggör överföring av värdepapper i realtid mot betalningar i centralbankspengar. Under 2023 förberedde Finlands Bank anslutningen av Euroclear Finland till T2S-systemet tillsammans med ECB och gav T2S-deltagarna stöd vid övergången till systemet. Systemet infördes framgångsrikt den 11 september, varefter finländska värdepapperstransaktioner har avvecklats via T2S.

Eurosystemets gemensamma system för hantering av säkerheter (Eurosystem Collateral Management System, ECMS) kommer att ersätta 20 nationella system i november 2024. Finlands Bank stödde under 2023 sina egna penningpolitiska motparter vid förberedelserna för övergången till systemet.

Övrig verksamhet

Finlands Bank och den ekonomiska politiken i Finland

Finlands Bank tillhandahåller aktuell och oberoende analys och expertis för beslutsfattare och hela det finländska samhället. Banken deltar också i den inhemska ekonomisk-politiska debatten, framför allt genom sina uttalanden och via direktionsmedlemmarnas tal. Uttalandena baserar sig på de mål och den självständiga ställning som tillskrivits banken i lag och EU:s grundfördrag.

Huvudteman i Finlands Banks uttalanden i den inhemska ekonomisk-politiska debatten 2023 var hållbarheten i de offentliga finanserna, förstärkning av förutsättningarna för långsiktig tillväxt och genomslaget av den penningpolitiska åtstramningen i Finlands ekonomi. Finlands Banks analys av de offentliga finanserna var i december 2023 dystrare än året innan. Det råder en strukturell obalans mellan den offentliga sektorns inkomster och utgifter. I december bedömde Finlands Bank att hållbarhetsunderskottet i förhållande till bnp var ca 4,5 procent och att skuldkvoten kommer att överskrida 80 procent före 2026.

Samtidigt försvagas Finlands långsiktiga tillväxtpotential av den ogynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsproduktivitetsökningen har varit långsam sedan början av 2010-talet. Det högre arbetskraftsdeltagandet har upprätthållit sysselsättningen, men antalet arbetade timmar per sysselsatt har minskat redan länge. Samtidigt har ökningen av utbildningsnivån hos de unga åldersklasserna stannat upp.

Den penningpolitiska åtstramningen under 2023 fick snabbt genomslag i både hushållens och företagets ekonomi. Hushållens lånekostnader ökade eftersom de flesta bostadslånen har rörlig ränta. Räntekänsligheten i ekonomin är högre också på grund av Finlands näringsgrensstruktur, som är mer fokuserad på industri och byggnadsverksamhet än genomsnittet. Under 2023 betonade Finlands Bank att skuldållbarhet ska antas som en gemensam prioritet som beslutsfattare målmedvetet förbinder sig till över valperioderna. Utöver konsolidering av de offentliga finanserna är det viktigt att säkerställa

förutsättningarna för en hållbar ekonomisk tillväxt genom innovationer och en långsiktig ekonomisk politik som stöder utnyttjandet av innovationerna.

Forskning

Finlands Bank fortsatte 2023 sin ambitiösa forskningsverksamhet, som på många sätt stöder beredningen av penningpolitiken och bidrar till förståelsen av den penningpolitiska transmissionen. Under året publicerade Finlands Banks forskare mer än 20 referentgranskade artiklar om teman kring penningpolitiken, finansmarknaden och den internationella ekonomin. I dem behandlades bland annat tidsstrukturen för räntor, penningpolitiken i ett nollränteläge och centralbankers vägledning om styrräntorna.

Finlands Banks forskningsinstitut för tillväxtmarknader (BOFIT) analyserar de viktigaste ekonomierna utanför euroområdet och bedriver forskning (på finska och engelska) om både makroekonomin och finansmarknaden. Forskningen vid BOFIT har traditionellt fokuserat på Ryssland och Kina, och dessa var högaktuella även under 2023. För båda ländernas ekonomier publicerades två prognoser. Varannan vecka ges dessutom en analys ut i form av en veckoöversikt. I BOFIT:s publikationsserier framhölls till exempel konsekvenserna av Rysslands olagliga anfallskrig i Ukraina, sanktionerna mot Ryssland och deras inverkan på den ryska ekonomin, Kina-beroendet och den potentiella fördelningen av världsekonomin i rivaliserande handelsblock.

Statistik

Sammanställning av statistik är en av Finlands Banks lagstadgade uppgifter. Finlands Bank svarar på användarnas informationsbehov genom att aktivt utveckla statistikfunktionen och säkerställa att den är aktuell, adekvat och heltäckande också i en föränderlig omvärld. Finlands Bank sammanställer själv statistik över monetära finansinstitut, investeringsfonder, värdepapper och betalningar.

Under året förberedde banken tillsammans med Statistikcentralen bland annat insamlingen av uppgifterna för Finland som en del av den femte etappen av Europeiska centralbankens förmögenhetsundersökning (HFCS, Household Finance and Consumption Survey). Etappen ska slutföras i mars 2025. Resultaten av den fjärde etappen av förmögenhetsundersökningen blev klara 2023 och de användes för att sammanställa experimentell statistik om hushållens förmögenhetskonton. Undersökningarna ger viktig information om hushållens förmögenhet, skulder och konsumtion.

Dessutom publicerade Finlands Bank under året de första uppgifterna från datainsamlingen om betalningar och svikliga förfaranden. Utvecklingen av betalningsstatistiken fortsätter under 2024, när det publicerade datainnehållet utökas att omfatta halvårsvis rapporterade betalningsuppgifter.

1.4 Ärenden som behandlats i bankfullmäktige

Finlands Banks bokslut för 2023 och revision

Finlands Bank följer de ekonomibaserade bokföringsprinciper och tekniker som har godkänts av ECB-rådet, och boksluten utarbetas enligt dessa harmoniserade principer. Bankfullmäktige fastställer grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen enligt 11 § i lagen om Finlands Bank.

Vid sitt möte den 15 december 2023 behandlade bankfullmäktige grunderna för upprättandet av bokslutet. På förslag av direktionen beslutade bankfullmäktige att öka valutakursavsättningen med ett nettobelopp (56,5 miljoner euro i slutet av september) som motsvarar valutakursvinsterna och värderingsförlusterna och minska avsättningen för prisdifferenser på värdepapper med nettobeloppet (99,0 miljoner euro i slutet av september) av försäljningsresultaten och värderingsförlusterna av värdepapper inom de finansiella tillgångarna. Avsättningen för realvärde utökas inte eftersom resultatet är negativt. Den generella avsättningen minskas så mycket som det behövs för att uppnå ett nollresultat (1 127 miljoner euro enligt beräkningen i slutet av september). Den del av pensionsansvaret som blivit underfinansierad till följd av ökningen av pensionsansvaret täcks i bokslutet med en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro, varvid 98,9 procent av pensionsansvaret är täckt.

Finlands Banks balansomslutning för 2023 är 177 566 miljoner euro och resultatet är noll efter att den generella avsättningen minskats. Bankens verksamhetsresultat är -1 112 miljoner euro och det har täckts genom att den generella avsättningen minskats med motsvarande belopp. Räkenskapsårets bokslut presenteras i detalj i en bilaga till denna berättelse.

Finlands Banks revisorer

Riksdagen förrättade den 18 juni 2019 val av revisorer för Finlands Bank och suppleanter för dem. Senare förrättades fyllnadsval. Till och med den 12 september 2023 fungerade följande personer som revisorer och personliga suppleanter för dem:

Mika Kari, riksdagsledamot

suppleant *Tuula Väätäinen*, riksdagsledamot

Jukka Kopra, riksdagsledamot

suppleant *Jukka Mäkynen*, riksdagsledamot

Katri Kulmuni, riksdagsledamot

suppleant *Raimo Piirainen*, riksdagsledamot

Lotta Kauppila, CGR

suppleant *Hannu Riippi*, CGR

Timo Tuokko, CGR

suppleant *Anna Lind*, CGR

Riksdagsledamot *Mika Kari* var ordförande för revisorerna fram till den 12 september 2023 och CGR *Lotta Kauppila* var sekreterare.

Riksdagen förrättade den 13 september 2023 val av revisorer för Finlands Bank och suppleanter för dem. Följande personer valdes till revisorer respektive personliga suppleanter:

Markku Eestilä, riksdagsledamot

suppleant *Milla Lahdenperä*, riksdagsledamot

Veijo Niemi, riksdagsledamot

suppleant *Sami Savio*, riksdagsledamot

Tuula Haatainen, riksdagsledamot

suppleant *Eemeli Peltonen*, riksdagsledamot

Tiina Lind, CGR, OFGR

suppleant *Eeva Koivula*, CGR, OFGR

Juha Kerimaa, CGR

suppleant *Emma Lukkarinen*, CGR

Riksdagsledamot *Markku Eestilä* var ordförande för revisorerna den 20–28 september 2023 och *Veijo Niemi* från och med den 29 september 2023. Sekreterare var CGR, OFGR *Tiina Lind* från och med den 20 september 2023.

Revision 2023

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot Veijo Niemi, riksdagsledamot Markku Eestilä, riksdagsledamot Tuula Haatainen, CGR Juha Kerimaa och CGR, OFGR Tiina Lind, granskade den 6–8 mars 2024 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2023.

CGR-samfundet KPMG Oy Ab granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt åtgärder gällande resultatet

Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank (214/1998) ska hälften av Finlands Banks vinst överföras till reservfonden, medan återstoden av vinsten ska reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan enligt lagen besluta att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

I enlighet med revisorernas utlåtande fastställde bankfullmäktige vid sitt sammanträde den 22 mars 2024 Finlands Banks resultaträkning och balansräkning för 2023 och beslutade som en åtgärd gällande resultatet för räkenskapsperioden 2023 att vinst inte ska delas ut för räkenskapsperioden 2023.

Andra ärenden som behandlades

Till bankfullmäktiges viktigaste arbetsformer hör att föra diskussioner med Finlands Banks direktion om den ekonomiska utvecklingen globalt, i euroområdet och i Finland, om ECB:s monetära politik och det finansiella systemet i euroområdet samt om andra aktuella frågor som gäller ekonomisk politik, penningpolitik och finanssektorn.

Vid mötena behandlades upprepade gånger beslut om att strama åt penningpolitiken på grund av den accelererande inflationen samt konsekvenserna av besluten. I fokus stod besluten om att höja ECB:s styrräntor och avsluta penningpolitiska köpprogram.

Del 2. Finansinspektionen under 2023

I den här delen återges Finansinspektionens verksamhet och EU:s finansiella tillsyn under 2023. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och de frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finansinspektionens verksamhet under 2023 beskrivs mer detaljerat i publikationerna *Finansinspektionens verksamhetsberättelse 2023* och *Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2023*. Berättelserna finns tillgängliga på Finansinspektionens webbplats.

2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finansinspektionen är administrativt knuten till Finlands Bank, men är oberoende i sina beslut. Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att se till att kreditinstituten, försäkrings- och pensionsanstalterna och andra lagfästa tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktions sätt upprätthålls. Till uppgifterna hör också att främja god praxis på och allmänhetens kunskaper om finansmarknaden.

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I sin tillsyn över ändamålsenligheten utvärderar bankfullmäktige hur det lagfästa målet har nåtts. Bankfullmäktige övervakar den allmänna effektiviteten framför allt utifrån hur personalstyrkan och budgeten generellt sett utvecklas i förhållande till arbetsuppgifterna, marknadsutvecklingen och förändringarna i lagstiftningen.

Bankfullmäktige utnämner Finansinspektionens direktionsmedlemmar och, på framställning av direktionen, även direktören. Direktionen ska enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) minst en gång om året lämna bankfullmäktige en berättelse om målen för Finansinspektionens verksamhet och hur målen har uppfyllts. I detta ingår en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionen leds av en direktion. Direktionen ska lägga upp särskilda mål och besluta om riktlinjerna för Finansinspektionens verksamhet. Den ska också styra och övervaka hur målen uppfylls och hur riktlinjerna iakttas. Dessutom ska direktionen bland annat behandla Finansinspektionens årliga budget och underställa den Finlands Banks direktion för fastställelse.

År 2023 var följande personer medlemmar respektive personliga suppleanter i Finansinspektionens direktion:

Ordförande

Marja Nykänen, vice ordförande i Finlands Banks direktion

Vice ordförande

Pauli Kariniemi, avdelningschef, överdirektör, finansministeriet

Övriga medlemmar

Liisa Siika-aho, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet, fr.o.m. 17.2.2023

Lasse Heiniö, filosofie kandidat (nu FM), försäkringsmatematiker (SHV)

Leena Kallasvuo, ekonomie magister

Martti Hetemäki, arbetslivsprofessor, Aalto-universitetet, Helsingfors universitet

Suppleanter

Suppleant för Marja Nykänen var avdelningschef *Katja Taipalus*. Suppleant för Pauli Kariniemi var lagstiftningsråd *Paula Kirppu*. Suppleant för Liisa Siika-Aho var direktör *Jaana Rissanen*.

Direktör för Finansinspektionen var juris doktor *Tero Kurenmaa*.

Direktionens sekreterare var vicehäradshövding och chefsjurist *Pirjo Kyyrönen*.

I slutet av 2023 hade Finansinspektionen 248 anställda.

2.2 Finansinspektionens verksamhet 2023

Finansinspektionens direktion har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2023 till bankfullmäktige. Berättelsen beskriver läget på finansmarknaden, Finansinspektionens strategi för 2023–2025, genomförandet av Finansinspektionens strategiska teman och tillsynsåtgärder 2023 samt Finansinspektionens riskhantering. Dessutom redogör berättelsen för det årliga samrådet med finansmarknadsaktörerna och för hur Finansinspektionen i sin verksamhet har beaktat de uppmaningar som bankfullmäktige framförde i sin berättelse för 2022. I slutet av direktionens berättelse presenteras en bedömning av förändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2024. Direktionens berättelse till bankfullmäktige finns i sin helhet tillgänglig på Finansinspektionens webbplats.

I direktionens berättelse för 2023 konstateras det att den dämpade konjunkturutvecklingen försvagade omvärlden för finanssektorn i Finland och höll riskerna på hög nivå. I synnerhet på fastighetsmarknaden ökade riskerna. De sjunkande fastighetspriserna, den svaga handeln och osäkerheten på marknaden har också ökat kredit-, investerings- och likviditetsriskerna inom finanssektorn. Osäkerheten om den framtida ekonomiska utvecklingen håller på kort sikt riskerna inom Finlands finanssektor på hög nivå. Aktörerna inom sektorn utmanas också av mer långvariga förändringstrender, såsom konsekvenserna av klimatförändringen, demografiska förändringar, digitaliseringen, ny teknik och utvecklingen av nya produkter (till exempel molntjänster och artificiell intelligens) samt IKT- och cyberrisker.

Finanssektorn i Finland har i sin helhet förblivit solvent trots att omvärldsförhållandena har försämrats. Banksektorns rörelsevinst ökade betydligt under 2023 som en följd av den kraftiga ökningen av räntenettot. Bankernas oregrerade fordringar i förhållande till kreditstocken har hållits på en låg nivå, även om det har funnits tidiga tecken på en ökad kreditrisk. De finländska bankernas likviditet har varit stabil och situationen inom försäkringssektorn har också varit fortsatt stabil trots utvecklingen på investeringsmarknaden.

Banksektorns solvens och lönsamhet förbättrades under 2023 i och med den goda resultatutvecklingen. Livförsäkringssektorns solvens försvagades under årets sista kvartal. Skadeförsäkringsbolagens solvensgrad var fortsatt god, även om den försvagades av den ökade marknadsrisken. Arbetspensionssektorns solvens var nästan oförändrad och låg på en fortsatt stark nivå.

Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2023

Finansinspektionens reviderade strategi för 2023–2025 bygger på mål som ställts upp utifrån följande teman:

- proaktiv och förutsägbar tillsyn
- flexibel organisation som har kapacitet att förändras
- verksamhet som drar nytta av digitalisering
- ledarskap som stöder expertis.

I Finansinspektionens prioriteringar för 2023 betonades riskerna i anslutning till det försämrade ekonomiska och geopolitiska läget. Särskild uppmärksamhet fästes vid tillsynen över riskerna inom

fastighetssektorn. En av prioriteringarna för banktillsynen var övervakningen av kreditrisker. Övervakningen av försäkrings- och pensionssektorn inriktades på värderingen av fastighetsplaceringar och värderingspraxis. Fondernas likviditetsförvaltning och värdering har redan i några års tid varit prioriterade områden i tillsynen över fonder. Finansinspektionen betonade dessutom följande delområden i sin tillsynsverksamhet: förvaltnings- och styrsystemens funktion (inkl. riskhantering), hantering av marknads- och cyberrisker, fullgörande av skyldigheten att lämna ut uppgifter samt beredskap och kontinuitetshantering som den förändrade geopolitiska situationen förutsätter. Genomförandet av temana i den reviderade strategin framskred till största delen som planerat.

Finansinspektionens tillsynsåtgärder 2023

Finansinspektionen stärkte banksektorns risktäckningskapacitet i början av året genom att av finländska kreditinstitut kräva en systemriskbuffert på en procent. Kravet träder i kraft den 1 april 2024. I och med att buffertkravet träder i kraft stiger de totala kraven på makrotillsynsbufferar inom den finländska banksektorn till en nivå som Finansinspektionen bedömt vara tillräcklig.

I december 2023 återställde Finansinspektionen lånetaket, det vill säga den maximala belåningsgraden, till grundnivån på 90 procent, för andra än köpare av första bostad. Beslutet motiverades med att sårbarheterna i det finansiella systemet minskade eftersom hushållens faktiska och förväntade skuldsättning minskade. Också den rekommendation om skuldbetalningsbörd som trädde i kraft i början av 2023 bidrar till att dämpa riskerna för överskuldsättning. Den maximala belåningsgraden hade sänkts med 5 procentenheter sommaren 2021 för att begränsa riskerna med hushållens skuldsättning.

De finländska hushållens skuldsättningsgrad började sjunka 2022 och också skuldbeloppet började minska under 2023, men skuldsättningen bland hushållen är fortfarande hög vad gäller både bostadslån och konsumentlån. Tillsynen över vissa konsumentkreditgivare och kreditförmedlare överfördes från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen den 1 juli 2023.

Den höga inflationen, de allt högre energikostnaderna och de snabbt växande krediträntorna försvagade företagens och konsumenternas köpkraft och ökade gäldenärernas skuldbetalningskostnader. Finansinspektionen fokuserade tillsynen särskilt på bankernas kreditrisker och analyserade vilka effekter inflationen och räntehöjningarna har på dessa.

Finansinspektionen bedömer hur registreringskraven för de nya tillsynsobjekten uppfylls samt hur dessa iakttar förfarandena och skyldigheterna enligt penningtvättslagen och hanterar insolvensrisker. På grund av förändringarna i den ekonomiska omvärlden framhävdes i banktillsynen hanteringen av kredit- och likviditetsrisker, iakttagandet av den nya ränteriskregleringen samt frågor som gäller tillförlitlig förvaltning.

Turbulensen på marknaden under våren inleddes med att några medelstora amerikanska banker var i svårigheter. Det medförde att fokus för banktillsynen riktades på tillgången till likviditet och finansiering samt på prisnivån. Finansinspektionen utvärderar bankernas balansräkningsposter med beaktande av värderingen av de balansräkningsposter som förorsakade problem för de amerikanska bankerna. Problematiska är sådana poster i balansräkningen som inte kontinuerligt värderas till marknadsvärdet.

Under året utarbetades tio tillsynsbedömningar. Tillsynsmyndighetens bedömning är en process där myndigheten bedömer bankernas olika riskfaktorer. Bedömningen görs med 1–3 års mellanrum beroende på hur viktig banken är och vilken riskprofil den har. Dessutom genomfördes temabedömningar och inspektioner som rörde bland annat bankernas hantering av klimat- och miljörisker, iakttagandet av bestämmelserna om definitionen av insolvens och bankernas risker i fråga om IKT och informationssäkerhet.

Tyngdpunkten i tillsynen över försäkringssektorn låg på frågor som gäller kundskydd och på solvens. I tillsynen över kapitalmarknaden betonades förtroendet på marknaden och fullgörandet av skyldigheten att rapportera hållbarhetsinformation.

Finansinspektionens tillsynsstrategi för bekämpning av penningtvätt godkändes i början av året. Enligt strategin ska tillsynen vara riskbaserad och effektiv. Strategin omfattar också tillsyn över bekämpning av finansiering av terrorism samt iakttagande av ekonomiska sanktioner. Under året överfördes också tillsynen över penningtvätt i fråga om enskilda konsumentkreditgivare och kreditförmedlare till Finansinspektionen.

Finansinspektionen slutförde under året sammanlagt 29 inspektioner i enlighet med årsplanen, 23 temabedömningar och 22 tillsynsbedömningar. Finansinspektionen lämnade åtta begäranden om utredning till polisen, påförde en ordningsavgift och gav en offentlig varning. Under 2023 utredde Finansinspektionen också 190 tillsynsfall som gällde handel på värdepappersmarknaden och informationsskyldighet i anknytning därtill.

Samarbete med Europeiska centralbanken och de europeiska tillsynsmyndigheterna

Finansinspektionens internationella samarbete omfattar reglerings- och tillsynssamarbete. Finansinspektionen är del av den europeiska bankunionens gemensamma tillsynsmekanism (Single Supervisory Mechanism, SSM). Tillsynsmekanismen SSM består av de nationella behöriga myndigheterna i de medlemsstater som ingår i Eurosystemet och av Europeiska centralbanken (ECB).

De viktigaste bankerna står direkt under ECB:s tillsyn och i Finland är dessa Nordea, OP Gruppen, Kommunfinans och Danske Banks filial. De övriga bankerna i Finland står under Finansinspektionens direkta tillsyn. De banker som står under ECB:s tillsyn övervakas av ECB:s och den nationella tillsynsmyndighetens gemensamma tillsynsgrupper enligt en etablerad modell. Finansinspektionen utför cirka 75 procent och ECB cirka 25 procent av tillsynen.

Finansinspektionen hör till det europeiska systemet för finansiell tillsyn, som består av tre myndigheter: Europeiska banktillsynsmyndigheten (European Banking Authority, EBA), Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (European Securities and Markets Authority, ESMA) och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA). Till det europeiska systemet för finansiell tillsyn hör också Europeiska systemrisknämnden (European Systemic Risk Board, ESRB), som finns i anslutning till Europeiska centralbanken, och de nationella tillsynsmyndigheterna.

Finansinspektionen deltar i EBA:s arbete genom att delta i beslutsfattandet i förvaltningsrådet och dess ständiga kommittéer samt som medlem i arbetsgrupper som bereder olika regleringsprojekt och enhetliga tillsynsrutiner. År 2023 deltog Finansinspektionen bland annat i genomförandet av stresstester för banker i hela EU.

ESMA och de nationella tillsynsmyndigheterna uttryckte under året sin oro över förslaget till ändring av marknadsmissbruksförordningen, vilken avsevärt skulle ha inskränkt också Finansinspektionens befogenheter i fråga om tillsynen över missbruk. ESMA publicerade en datastrategi för 2023–2028 som bland annat syftar till att främja den databaserade tillsynen och ESMA:s roll som centrum för data.

Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten EIOPA har i samarbete med nationella tillsynsmyndigheter bland annat utarbetat tillsynsmanualer och lämnat yttranden och rekommendationer.

Finansinspektionen deltar i ESRB:s arbete genom den rådgivande tekniska kommittén (Advisory Technical Committee, ATC) och dess underlydande arbetsgrupper samt i beslutsfattandet i ESRB:s förvaltningsråd. Tyngdpunkterna för ESRB:s makrotillsyn låg under året på hur den höga inflationen, räntorna, som var på en betydligt högre nivå än under tidigare år, och de försvagade ekonomiska utsikterna påverkar stabiliteten i EU:s finansiella system. Under 2023 fäste ESRB särskild uppmärksamhet vid riskerna på EU:s marknad för kommersiella fastigheter och bostäder.

Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2024

Direktionens rapport innehåller följande bedömning av ändringarna i tillsynen och de influtna tillsynsavgifterna:

Betydande ändringar i tillsynsverksamheten under 2024 är tillsynen över informationskraven i anslutning till hållbar finansiering och tillsynen över de aktörer som avses i förordningen om kryptotillgångar. Inga andra betydande förändringar i tillsynen väntas under 2024, även om finansmarknaden fortsatt präglas av en exceptionellt stark osäkerhet på grund av det instabila ekonomiska och geopolitiska läget. Inom tillsynen har man berett sig på en utveckling som är svagare än väntat, även om tillsynsobjektens soliditet och likviditet hittills har varit bra. Tillsynen utgår tillsammans med förändringarna i omvärlden från en flexibel modell, även om den planeras både på årsnivå och på längre sikt. Tillsynsmyndigheten har förmåga att ändra sina planer när situationerna förändras, och så har man också behövt göra tidigare på grund av Rysslands anfallskrig och coronapandemin.

Finansinspektionens uppgiftsfält förväntas utvidgas ytterligare under de närmaste åren på grund av ny reglering. I år utarbetas en plan för hur det tillsynsarbete som följer av den nya regleringen kan avklaras utan att de totala resurserna behöver ökas.

Tillsynsavgifterna kommer att uppgå till ungefär 40,1 miljoner euro 2024, vilket är ungefär 1,3 procent mindre än 2023. Det ökade behovet av tillsynsavgifter beror på att utgiftsbudgeten för 2024 ökar med cirka 3 procent och överskottet från föregående år ökar med cirka 67 procent. Den mest betydande förändringen i den totala budgeten jämfört med föregående år är att it-utgifterna och personalkostnaderna har ökat.

En ny grupp som blir skyldiga att betala tillsynsavgift 2024 utgörs av de tillsynsobjekt som anges i förordningen om kryptotillgångar. Det totala beloppet av tillsynsavgifterna för den nya avgiftsgruppen uppgår till uppskattningsvis 0,2 miljoner euro. Dessutom är vissa konsumentkreditgivare och kreditförmedlare skyldiga att betala tillsynsavgift för hela 2024. År 2023 var det med stöd av lagen om tillsynsavgift möjligt att ta ut tillsynsavgift av dessa aktörer endast för perioden 1.7–1.8.

Antalet tillsynsobjekt ökar något under 2024 i och med att de tillsynsobjekt som avses i förordningen om kryptotillgångar överförs till Finansinspektionens tillsyn. I nuläget finns det 12 registrerade tillhandahållare av virtuella valutor i Finland.

Riksdagen godkände en ändring av lagen om tillsynsavgift som trädde i kraft den 1 januari 2024. Det maximala beloppet av Finansinspektionens tillsynsavgifter enligt lagen om tillsynsavgifter steg från cirka 44 miljoner euro till 49 miljoner euro. Syftet med höjningen är att på lång sikt säkerställa en tillräcklig finansiering för Finansinspektionen. Höjningen av maximibeloppet höjer dock inte direkt tillsynsavgifterna, utan den tillsynsavgift som ska betalas av tillsynsobjekten bestäms utifrån Finansinspektionens årliga budget.

2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den

I sin berättelse 2022 uppmanade bankfullmäktige Finansinspektionen till följande:

Med beaktande av hushållens ökade skuldsättning och i synnerhet de ökade husbolagslånen fästa särskild uppmärksamhet vid hur den stigande räntenivån påverkar kunders förmåga att sköta sina lån.

Hushållens skuldsättning och bostadsaktiebolagslånen utveckling bevakades och analyserades regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen. Trots att räntorna och lånekostnaderna har ökat kraftigt har hushållens förmåga att betala av sina lån varit fortsatt god och antalet problemkrediter har varit på en låg nivå. Hushållens skuldsättning i förhållande till inkomsterna började minska 2022. Utvecklingen fortsatte i samma riktning mellan januari och september 2023 i och med att de disponibla nominella inkomsterna ökade och bolänestocken minskade. Under det tredje kvartalet 2023 var hushållens skuldsättning knappa 10 procentenheter lägre än när den var som högst i slutet av 2021.

Ökningen av husbolagslån har avtagit under de senaste åren jämfört med toppåren, vilket framför allt är en följd av det försämrade konjunkurläget inom bostadsproduktionen.

Nya begränsningar som gäller bostads- och husbolagslån och som ska dämpa hushållens skuldsättning trädde i kraft i juli 2023. Enligt lagreformen har husbolagens andel i nybyggen en övre gräns på 60 procent i förhållande till det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas. Därtill infördes det en återbetalningstid på högst 30 år för husbolagskrediter som används vid nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de första fem åren efter att byggnaden blivit klar. Också den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter begränsades till 30 år. Finansinspektionen gör en bedömning av hur de nya begränsningarna iakttas under 2024.

Rekommendationen från juni 2022 om de maximala lånekostnaderna för dem som ansöker om bostadslån trädde i kraft vid ingången av 2023. Finansinspektionen utredde preliminärt hur rekommendationen följdes i slutet av 2023. En mer heltäckande bedömning av hur rekommendationen har följts under 2023 görs i början av 2024.

I december 2023 återställde Finansinspektionen lånetaket, det vill säga den maximala belåningsgraden, till grundnivån på 90 procent, för andra än köpare av första bostad. Beslutet motiverades med att sårbarheterna i det finansiella systemet minskade eftersom hushållens faktiska och förväntade skuldsättning minskade och andra makrotillsynsinstrument som begränsar hushållens skuldsättning infördes. Den maximala belåningsgraden hade sänkts med 5 procentenheter sommaren 2021 för att begränsa riskerna med hushållens skuldsättning.

I början av 2023 deltog Finansinspektionen i arbetet i den av finansministeriet tillsatta arbetsgrupp som hade i uppgift att utreda hushållens ekonomiska situation. I den rapport som arbetsgruppen publicerade i april föreslog man bland annat att det i Finland behövs en juridiskt bindande övre gräns för skuldbetalningsbördan för hushållen.

Bevaka riskerna för bankerna i Finland i en situation där utmaningarna som orsakas av likviditetsproblem har ökat inom den globala banksektorn.

Finansinspektionen fäste under året särskild uppmärksamhet vid de finländska bankernas kredit- och likviditetsrisker, som har ökat till följd av den försvagade ekonomiska tillväxten och de allt stramare finansieringsförhållandena. Bägge riskområdena granskades och i mars 2023 färdigställdes också en temabedömning av kreditrisken där man granskade hur de banker som tillämpar en schablonmetod och som står under Finansinspektionens direkta tillsyn har infört den nya definitionen av insolvens. Finansinspektionen gjorde under året också separata temaanalyser av de finländska bankernas kredit- och likviditetsrisker. I Europeiska bankmyndighetens (EBA), Europeiska centralbankens (ECB) och Finansinspektionens stresstester, som offentliggjordes sommaren 2023, granskades för sin del hur en osannolik men potentiell kraftig försämring av omständigheterna inverkar på de finländska bankernas resultatförmåga och soliditet.

De finländska bankernas problemkrediter och kreditförluster har hållits på en rimlig nivå, som också är den lägsta bland de europeiska bankerna trots de försämrade omständigheterna. Det finns dock tidiga tecken på att de finländska bankernas kreditrisker ökar på grund av förändringar i nedskrivningsfaserna. Särskilt inom fastighets- och byggsektorn samt inom husbolagslånen ökade andelen krediter med ökad risk under 2023. De finländska bankerna har dock en starkare kapitaltäckning än genomsnittet, vilket skyddar mot framtida kreditförluster. Enligt EBA:s, ECB:s och Finansinspektionens stresstester skulle banksektorn i Finland klara av också en betydande försämring av förhållandena. Scenariot med svag ekonomisk utveckling var denna gång exceptionellt strängt.

Likviditetsrisker hörde tillsammans med kreditriskerna till banktillsynens prioriterade områden 2023. De finländska bankernas likviditet och läget i fråga om upplåning bevakades särskilt noggrant och intensifierat under marknadsturbulensen våren 2023, när enskilda amerikanska och europeiska banker fick problem med likviditeten. Trots att omständigheterna har försämrats och finansieringsförhållandena stramats åt har de finländska bankernas likviditet och upplåning varit på en stabil nivå. De inhemska

bankernas kortsiktiga likviditet förbättrades under året. Inlåningen från allmänheten har fortsatt varit jämförelsevis stabil, och bankerna har också fått marknadsfinansiering både med och utan säkerhet. Bankernas kostnader för upplåning på marknaden har dock ökat i och med att räntorna har stigit i en historiskt snabb takt.

Det kraftiga beroendet av upplåning på marknaden och kortare upplåning gör de finländska bankerna mer sårbara för störningar på finansmarknaden. Finansinspektionens stresstester visar att de finländska bankernas likviditetsbuffertar kan vara otillräckliga såväl vid en kraftig och akut likviditetskris som vid en utdragen likviditetskris. Motsvarande sårbarheter identifierades också vid den bedömning (Financial Sector Assessment program FSAP) som Internationella valutafonden (IMF) utförde 2022. I samband med den rekommenderade IMF att de finländska bankernas likviditetsbuffertar stärks och att andelen långfristig upplåning på marknaden ökas. Finansinspektionen kommer i de framtida tillsynsåtgärderna att fästa särskild vikt vid att likviditetsbuffertarna är tillräckliga i enlighet med IMF:s rekommendation.

Förbereda sig på att tillsynen över företag som beviljar snabbblån inleds med tillräckliga resurser och metoder som lämpar sig för branschen.

Förberedelserna för att ta emot tillsynsansvaret slutfördes i enlighet med projektplanen. Tillsynsansvaret överfördes som planerat till Finansinspektionen den 1 juli 2023.

Utredningen om uppfyllandet av registreringsvillkoren, förfarandena i fråga om kundskyddet och fullgörandet av skyldigheterna enligt lagen om penningtvätt inleddes i början av juli och kommer att bli klar under andra kvartalet 2024. Temabedömningen av insolvensriskerna inleds vid månadsskiftet augusti–september.

Säkerställa att tillsynen över bekämpningen av penningtvätt är tillräckligt effektiv och att eventuella problem åtgärdas och att sanktionsförfaranden inleds inom preskriptionstiden.

År 2023 publicerades en tillsynsstrategi för bekämpning av penningtvätt som kompletterar den strategi som utarbetats för hela Finansinspektionen. I enlighet med tillsynsstrategin har man planerat en riskbaserad tillsynscykel som säkerställer att tillsynen över förhindrande av penningtvätt är tillräcklig i fråga om Finansinspektionens samtliga tillsynsobjekt. Tillsynsverksamheten genomförs i enlighet med strategin på olika sätt: inspektionerna är inte den enda tillsynsåtgärden.

Särskild uppmärksamhet har fästs vid inspektionernas innehåll och omfattning samt vid noggrann förhandsplanering av dem. Målet är att genomföra tillräckligt omfattande inspektioner. Samtidigt har inspektionsgruppens kompetens utvecklats.

Man har ställt upp tydliga mål för gruppens verksamhet och gruppen har en egen ledare. Antalet inspektioner har under 2022 och 2023 motsvarat det mål som ställts upp.

Det bör noteras att det målsatta antalet inspektioner i fråga om penningtvätt (5 inspektioner på 12 månader) är en absolut gräns för vad man klarar av med nuvarande resurser. Målet är att säkerställa att det målsatta antalet inspektioner genomförs även om inspektionsplanerna ändras eller det sker personbyten i gruppen.

Säkerställa att övervakningen av sanktioner i de finländska bankerna har organiserats på behörigt sätt.

De ändringar i penningtvättslagen, genom vilka Finansinspektionen fick i uppdrag att övervaka att sanktionerna iakttas, trädde i kraft den 31 mars 2023. Därefter startade arbetet med att utarbeta

Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar om sanktioner, som publicerades den 22 december 2023. Föreskrifterna och anvisningarna träder i kraft den 1 mars 2024, då enhetliga krav ställs på alla tillsynsobjekt i fråga om iakttagandet av sanktioner.

Iakttagandet av sanktioner har beaktats i tillsynen bland annat genom tillsynsmyndighetens bedömningar samt i tillstånds- och registreringsprocessen för nya tillsynsobjekt.

Finansinspektionen har i stor utsträckning samarbetat med andra myndigheter som svarar för tillsynen över sanktionerna. Man har bland annat utbytt information om konkreta tillsynsobservationer och intensifierat samarbetet med utrikesministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt, utskökningsmyndigheterna och skyddspolisens.

Med de medel som står till buds säkerställa att grundläggande banktjänster tryggas och att även kunder som inte använder digitala tjänster kan utträta sina bankärenden till skäliga kostnader.

Utredningen om grundläggande banktjänster för 2022 publicerades i juli 2023. Finansinspektionen bedömer att kundernas rätt till lagstadgade grundläggande banktjänster tillgodosågs i stort sett på behörigt sätt under 2022.

Fokus för serviceutbudet ligger dock på bankernas digitala servicekanaler och andra tjänster som tillhandahålls på distans, och de utgör för majoriteten av bankernas kunder den huvudsakliga servicekanalen för dagliga bankärenden.

Trots digitaliseringen har kontanter fortfarande en viktig roll i samhället. I sin bedömning ansåg Finansinspektionen det vara viktigt att bankerna ser till att det finns tillgång till kontanttjänster i hela landet. När det gäller de avgifter som tas ut för grundläggande banktjänster fäste Finansinspektionen bankernas uppmärksamhet vid kravet på en skälig prissättning och uppmanade i synnerhet de banker som tar ut de högsta priserna att själva omvärdera sin prissättning och grunderna för den.

Som en slutsats av utredningen fäste Finansinspektionen bankernas uppmärksamhet bland annat vid möjligheten att utträta ärenden till skäligt pris för de kunder som inte använder digitala tjänster, bättre tillgång till personlig kundservice samt vikten av tillgänglighet i digitala servicekanaler och digitalt stöd.

Finansministeriet har inlett en kartläggning av ändringsbehoven i bestämmelserna om grundläggande banktjänster som en del av en mer omfattande bedömning av ändringsbehoven i kreditinstitutslagen. I samband med utredningsarbetet har olika intressentgrupper möjlighet att framföra synpunkter på utbudet och prissättningen av grundläggande banktjänster samt behoven att utveckla regleringen.

Finansinspektionen välkomnar bedömningen av ändringsbehoven i regleringen av grundläggande banktjänster. Det är viktigt att granska nuläget och behoven av ändringar i lagstiftningen särskilt med tanke på att regleringen tryggar utbudet av grundläggande banktjänster till skäligt pris i hela landet också i de situationer där utbudet av tjänster på marknadsvillkor inte är tillräckligt för att tillgodose kundernas behov.

Andra ärenden som behandlades

Vid mötena som hölls under berättelseåret gavs regelbundet en översikt över Finansinspektionens omvärld. Vid mötena behandlades dessutom bland annat läget på bostads- och fastighetsmarknaden, grundläggande banktjänster, teman som gäller klimatrisker och tillsynen över förhindrandet av penningtvätt.

Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2023

Bankfullmäktige konstaterar att Finansinspektionen har en viktig roll i förebyggandet och hanteringen av ekonomiska kriser. Till denna roll hör både att se till att bankerna har tillräcklig kapitaltäckning innan en kris bryter ut och att borga för finansförmedlingen under pågående kris.

Ledningen för Finansinspektionen har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2023 till bankfullmäktige och publicerat Finansinspektionens verksamhetsberättelse. Utifrån de här berättelserna, diskussionerna på bankfullmäktiges sammanträden och annan information vill bankfullmäktige framföra följande:

Allmän ändamålsenlighet och effektivitet i Finansinspektionens verksamhet

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag. Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektionen satt upp för sig själv är ändamålsenliga. Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling.

Bankfullmäktige uppmanar Finansinspektionen att

- Med beaktande av hushållens ökade skuldsättning, risken för skuldsättning på grund av snabblån och i synnerhet de ökade husbolagslånen, fortsatt fästa särskild uppmärksamhet vid hur den höga räntenivån och den allt svagare konjunkturen påverkar kundernas förmåga att betala sina lån.
- Övervaka hur de lägre bostadspriserna påverkar säkerhetsvärdena och bankernas kreditrisker.
- Se till att tillräckliga resurser används för att övervaka förhindrandet av penningtvätt.
- Se till att sanktionskontrollerna fungerar effektivt.
- Med de medel som står till buds se till att grundläggande banktjänster tillgodoses och att även kunder som inte använder digitala tjänster kan utträta sina bankärenden till skäliga kostnader.

Del 3. Särskilda teman

Finlands Banks penningpolitiska värdepappersköp ska avslutas

Matti Ilmanen och Sivi Palmén, avdelningen för marknadsoperationer

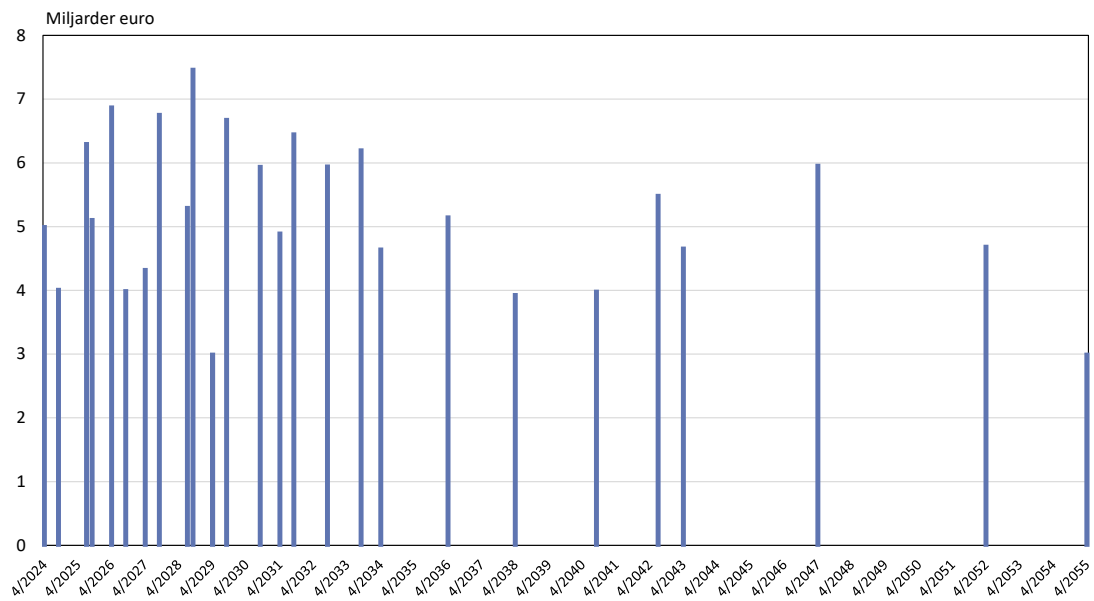
Finlands Bank har sedan 2015 som en del av Eurosystemet genomfört omfattande penningpolitiska värdepappersköp i enlighet med ECB-rådets beslut. De penningpolitiska värdepappersköpen infördes när inflationen avtog mer än väntat och ECB:s styrräntor inte längre kunde sänkas väsentligt för att uppnå prisstabilitetsmålet. Programmen för köp av obligationer har blivit ett av de viktigaste instrumenten för att genomföra penningpolitiken.

Köp av statsobligationer inleddes inom ramen för det utökade programmet för tillgångsköp (APP) i mars 2015. Syftet med APP har varit att stödja transmissionsmekanismen och lätta upp penningpolitiken för att inflationen ska återställas från en alltför låg nivå till ECB:s målnivå på 2 procent. Under 2020 ökade köpen av statsobligationer särskilt kraftigt när Eurosystemet på grund av pandemin lanserade ett köpprogram (PEPP) som ett tillfälligt och flexibelt tillägg till APP-programmet. Köp gjordes för skuldebrev med upp till 30 års löptid. Finlands Bank har inom ramen för dessa köpprogram köpt finska statsobligationer, och som mest ägde Finlands Bank 41 procent och ECB 5 procent av Finlands statsobligationer våren 2022. Finlands Banks nettoköp, det vill säga bruttoköpen minus de värdepapper som förfaller, översteg statens behov av nettoupplåning åren 2015–2021. Denna ökade efterfrågan på skuldebrev minskade avsevärt räntorna på statsskulden i Finland och räntorna på skuldebrev med långa löptider blev negativa.

Finlands statsskuld finansieras på den internationella finansmarknaden

Statskontoret genomför finska statens upplåning på den internationella finansmarknaden med hjälp av obligationer. Finska staten emitterar serielån (långfristiga skulder) och statliga skuldförbindelser (kortfristiga skulder). Serielån är obligationslån som först emitteras och därefter säljs vid auktioner av serielån. Serielånen är angivna i euro och institutionella skuldinvestorer världen över kan investera i dem. Majoriteten av de investerare som deltar i emissionerna är européer. Finlands Bank deltar inte i emissioner av lån på primärmarknaden på grund av EU-förbudet mot offentlig finansiering.

Diagram 1. Finska statens serielån enligt förfallodag, läget 1/2024²

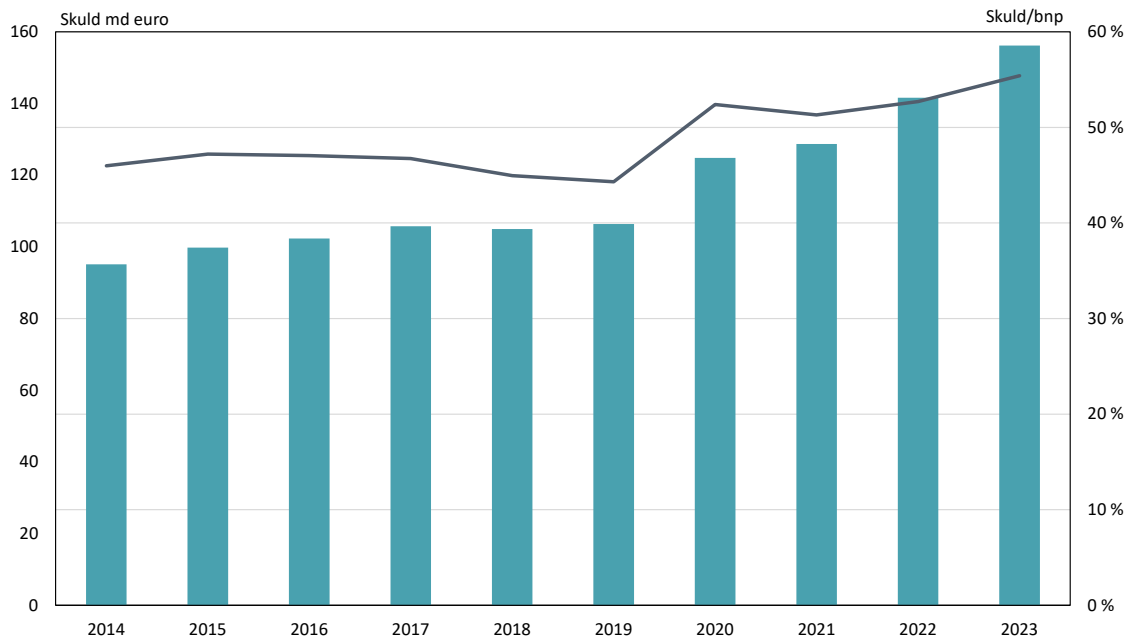

Källa: Statskontoret.

Statsskuldens belopp i relation till bnp sjönk något mellan 2015 och 2019, då den ekonomiska tillväxten i Finland var snabbare och även räntekostnaderna var historiskt låga. De låga räntekostnaderna minskade alltså också behovet av upplåning och bidrog till att skuldkvoten sjönk.

² Utöver serielån emitterar Statskontoret statliga skuldförbindelser som har en löptid på mindre än ett år och vars stock vid ingången av 2024 är 20 miljarder euro.

Diagram 2. Statsskulden (budgetekonomin, fonderna och affärsverken) i förhållande till bnp, %

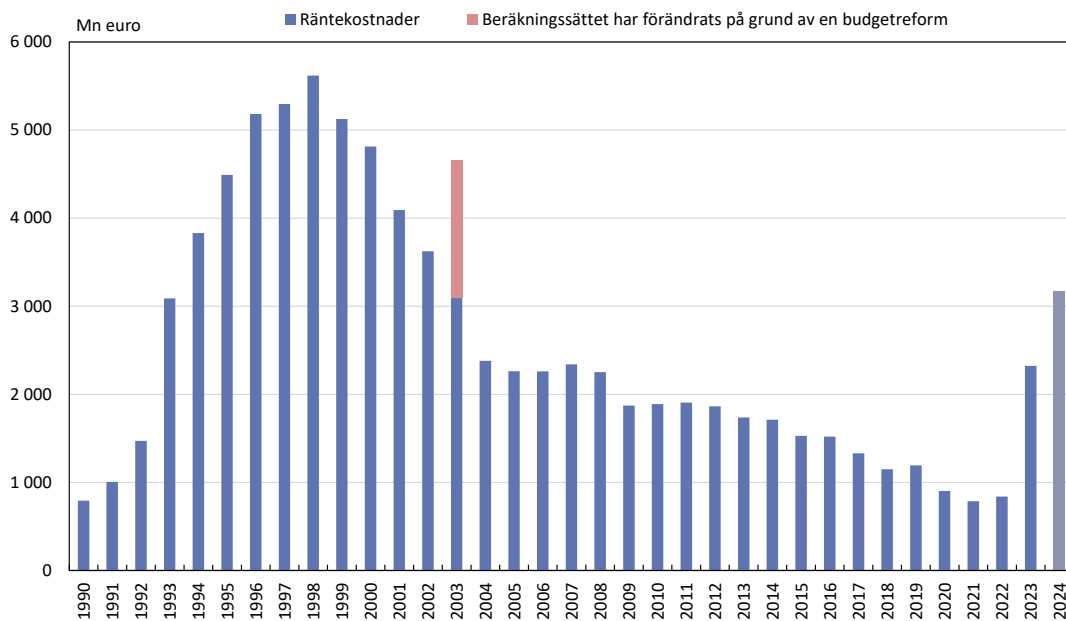

Källa: Statskontoret.

Räntekostnaderna för budgetekonomin var historiskt låga 2015–2021

Trots det ökade skuldbeloppet var räntekostnaderna för budgetekonomin på en historiskt låg nivå hela 2010-talet och ränteutgifterna minskade särskilt mellan 2015 och 2021 (diagram 3). År 2015 var ränteutgifterna för budgetekonomin cirka 1,5 miljarder euro, medan de 2021 var 840 miljoner euro. Den snabba höjningen av räntenivån för att dämpa inflationen har dock höjt ränteutgifterna för statsskulden sedan 2022. Ränteutgifterna beräknas öka ytterligare under de kommande åren när också statsskulden har ökat kraftigt.

Diagram 3. Räntekostnaderna för budgetekonomin 1990–2024 (siffrorna för 2024 baserar sig på en prognos)

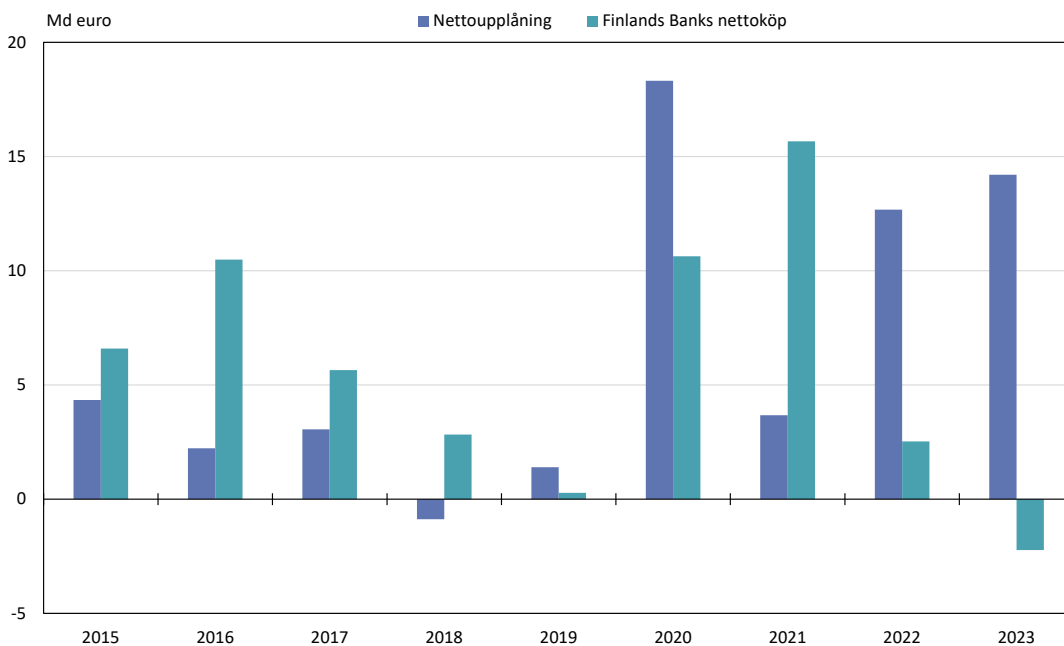
Källa: Statskontoret.

Finlands Banks nettoköp översteg statens behov av nettoupplåning åren 2015–2021

Köpprogrammen för Finlands statsobligationer inleddes i mars 2015 för Finlands Banks del med en månatlig takt på cirka 700 miljoner euro. År 2016 höjde Eurosystemet köpprogrammens nettoköpmål och de månatliga köpen steg till en miljard euro. Vid ingången av 2017 översteg marknadsvärdet av Finlands Banks innehav av statsobligationer 20 miljarder euro. När de ekonomiska utsikterna förbättrades i euroområdet kunde nettoköpen minska mellan 2017 och 2019.

Köpen ökade på nytt i mars 2020 när köpprogrammet PEPP infördes. I och med detta översteg de genomsnittliga köpen per månad på nytt en miljard euro fram till slutet av mars 2022. Då var marknadsvärdet av Finlands Banks innehav av statsobligationer som högst 54,2 miljarder euro, vilket motsvarar 41 procent av marknadsvärdet av statsobligationerna. Dessutom ägde ECB cirka 5 procent av Finlands statsobligationer. I Eurosystemet har köpen delats upp så att varje centralbank köper åtta niondedelar av det egna landets mål för köp av statsobligationer och ECB köper en niondedel. Dessutom riktas tio procent av den offentliga sektorns köpmål till överstatliga emittenter, till exempel EU och ESM. Varje lands centralbank ansvarar för det egna landets räntor på och risker med obligationerna. Intäkterna från och riskerna med ECB:s innehav och överstatliga emittenter har fördelats mellan Eurosystemets nationella centralbanker.

Diagram 4. Utvecklingen av statens nettouplåningsbehov md euro och Finlands Banks nettoköp

Källor: Statskontoret och Finlands Bank.

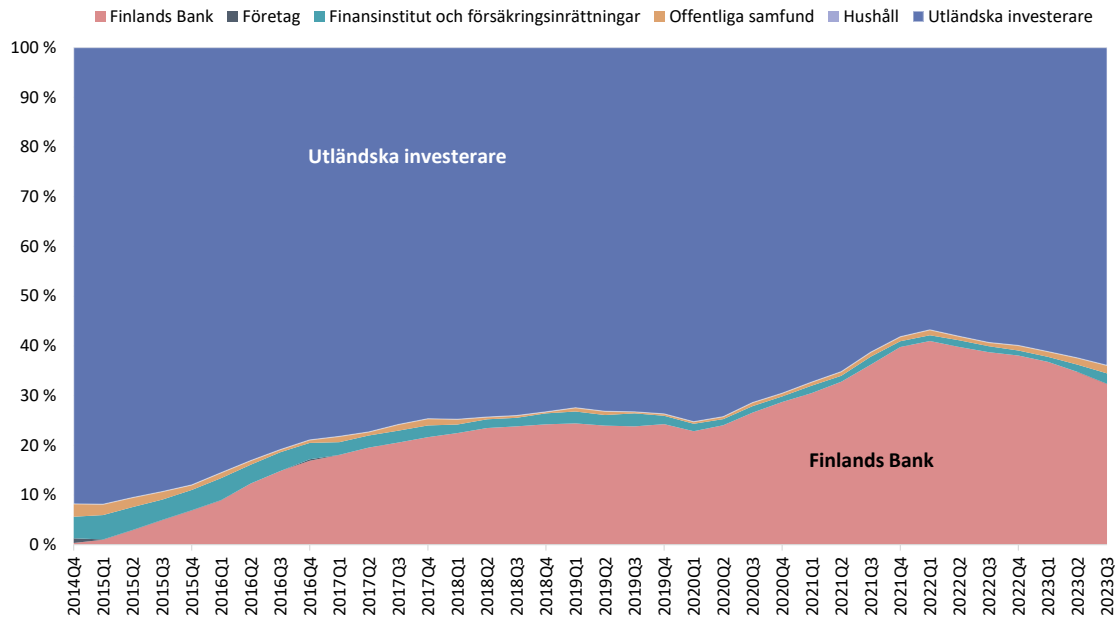
Sammanlagt uppgick statens nettouplåning 2015–2021 till 32 miljarder euro och Finlands Banks nettoköp till 52 miljarder euro, vilket överskred statens upplåning med 20 miljarder euro. Således täckte Finlands Banks köp på andrahandsmarknaden 2015–2021 helt statens behov av nettouplåning och dessutom köpte Finlands Bank de övriga investerarnas innehav av statliga lån för 20 miljarder euro. Under dessa år köpte också ECB finländska statslån till ett värde av cirka 5 miljarder euro. Eurosystemets köp av statsobligationer och ECB:s låga styrränta bidrog till negativa räntor på Finlands statsobligationer. Under pandemiperioden ökade statsskulden snabbt också i Finland, men samtidigt var nettoköpen inom ramen för de penningpolitiska köpprogrammen som störst och bidrog till att hålla räntenivån och räntekostnaderna på en historiskt låg nivå.

Nettoköpen inom ramen för köpprogrammen fortsatte för APP-programmets del fram till slutet av juni 2022, men på grund av den stigande inflationen började räntorna stiga och obligationernas marknadsvärde sjunka. Inom APP fortsatte Eurosystemet att återinvestera förfall av värdepapper fram till juni 2023. Inom PEPP-programmet fortsätter återinvesteringarna fram till slutet av 2024 så att en betydande del av investeringarna tillåts förfalla från och med juli 2024.

Köpprogrammens inverkan på investerarbasen för statsobligationer

Innan köpprogrammen infördes innehades statsobligationerna främst av utländska investerare. Finländska finansinstitut och försäkringsinrättningar, den offentliga sektorn, företag och hushåll ägde vid utgången av 2014 elva procent av statsobligationerna (diagram 5). Av diagrammet framgår att Finlands Banks ägarandel som störst var 41 procent våren 2022. Efter det har Finlands Banks nettoköp upphört och obligationsinnehaven börjat förfalla. Dessutom har statens fortsatta skuldsättning lett till att Finlands Banks ägarandel av statsobligationerna sjunkit till 32 procent. På motsvarande sätt har huvudsakligen utländska investerare ökat sin ägarandel.

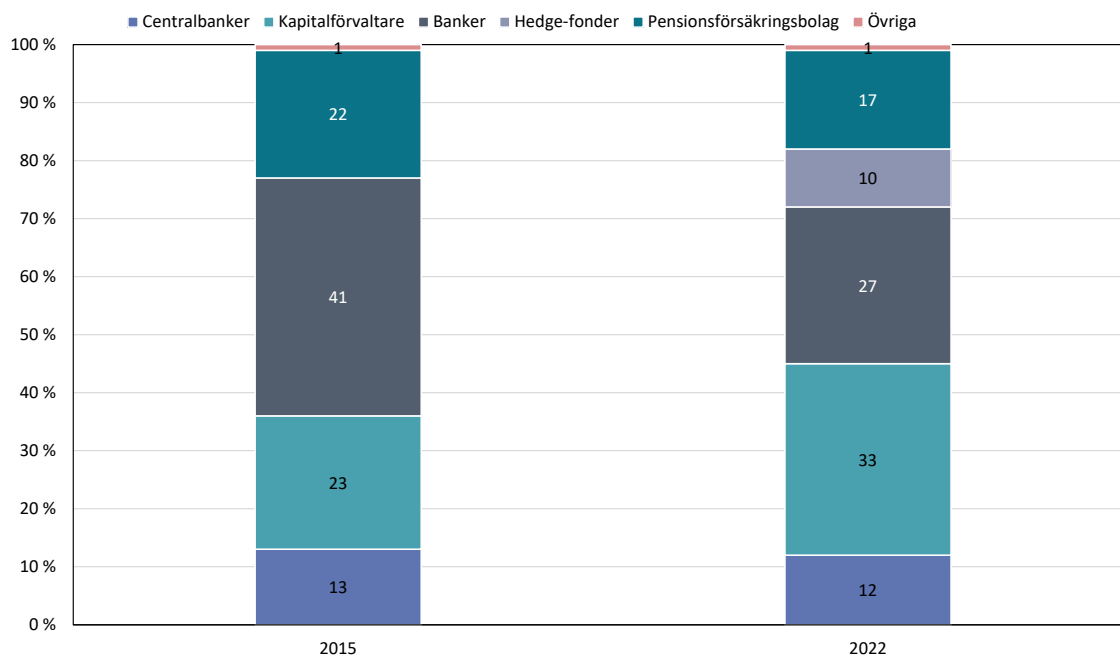
Diagram 5. Innehav av statsobligationer efter sektor

Källa: Statistikcentralen.

I fråga om utländska investerare offentliggör Statskontoret fördelningen av investerarkåren på primärmarknaden. Av diagram 6 framgår att bankerna så sent som 2015 utgjorde den största investerargruppen. Aktiva var också kapitalförvaltare och pensionsförsäkringsbolag. Vid ingången av 2022 kan man notera en tydlig förändring i fördelningen av investerarna. Andelen banker har minskat och kapitalförvaltarna har blivit den största investerargruppen på primärmarknaden. En ny grupp av investerare på primärmarknaden är hedgefonderna. De centralbanker som anges i diagrammet befinner sig utanför euroområdet, eftersom Eurosystemets centralbanker inte får delta i staternas primärmarknader.

Diagram 6. Investerare i statliga serielån på primärmarknaden 2015 och 2022

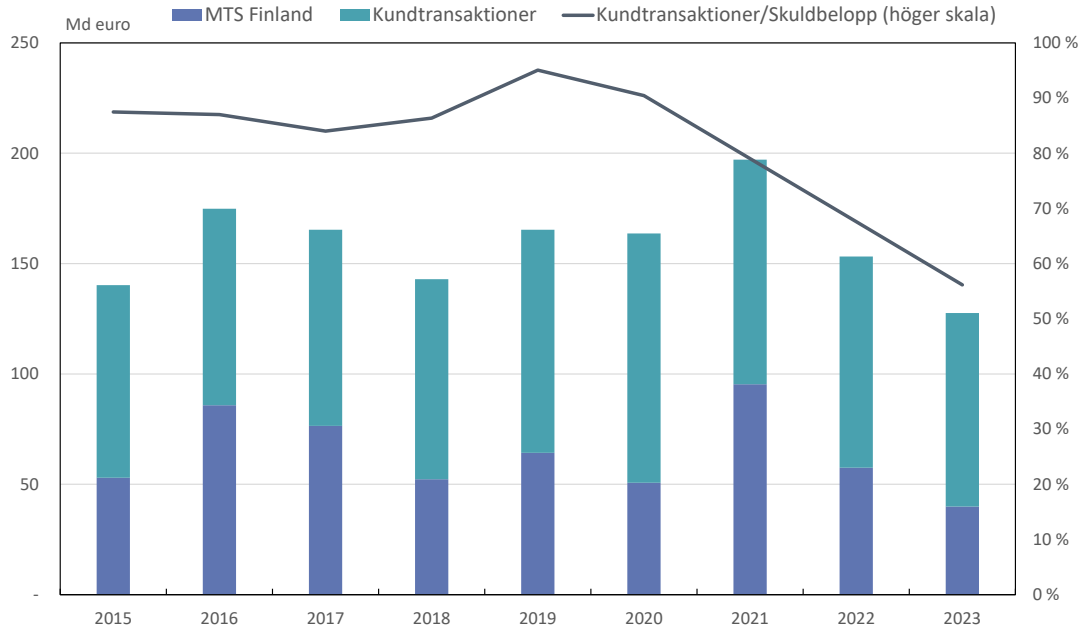

Källa: Statskontoret.

Köpprogrammets inverkan på räntenivån för Finlands statslån

En direkt effekt av köpprogrammen har varit att efterfrågan på obligationer har ökat. När efterfrågan på obligationer ökar stiger priset på obligationerna och räntorna på dem sjunker. Dessutom har skuldinvesterarna känt till att centralbanken köper obligationer, vilket har förbättrat obligationernas likviditet på andrahandsmarknaden, det vill säga deras omsättning och prissättning. Investerarna har med tillförsikt kunnat köpa obligationer, eftersom de har kunnat lita på att de vid behov kommer att kunna säljas smidigt. För att främja likviditeten på andrahandsmarknaden har Finlands Bank också genomfört värdepappersutlåning av statsobligationer. Såväl efterfrågan som likviditeten förbättrades. På detta sätt sänkte köpen av statslån både direkt och indirekt räntorna på statslånen. Diagram 7 illustrerar den volym av obligationer som omsätts på andrahandsmarknaden (den nominella handelsvolymen på internbankmarknaden och kundernas omsättningsvolym som rapporteras av de primära marknadsgaranterna) i förhållande till det nominella skuldbeloppet. Åren 2019–2021 utgjorde årsvolymen av omsättningen av kundtransaktioner sammanlagt 80–95 procent av hela lånestocken, men åren 2022 och 2023 har volymerna minskat. I dessa volymer ingår inte transaktioner som gjorts inom ramen för ECB:s köpprogram.

Diagram 7. Referenslånens transaktionsvolym på andrahandsmarknaden och volymernas förhållande till statsskulden

Källa: Statskontoret.

Exempelvis sjönk finska statens tioåriga obligationsränta till mindre än en procent 2015–2018 och till negativ nivå 2019–2021. I och med att inflationen tilltog började Europeiska centralbanken höja räntorna i juli 2022 och den tioåriga statsobligationsräntan steg i snabb takt till 3 procent.

Diagram 8. Utvecklingen av Finlands tioårsränta 2015–2023

Källa: Bloomberg.

Räntenivån på statsskuden i förhållande till jämförelseländerna

När serieobligationer emitteras följer räntenivån marknadsräntorna och återspeglar marknadsefterfrågan, ränteförväntningarna, statens kreditrisk och likviditetsrisken för skuldebrev. Räntenivån på Finlands statslån i förhållande till jämförelseländerna har varit relativt stabil under de senaste åren, även om Rysslands anfallskrig mot Ukraina har höjt de förväntade räntorna på lånen något sedan början av 2022. Efterfrågan på statliga lån i Finland har varit stabil, och Eurosystemets köpprogram har för sin del främjat efterfrågan på lån på marknaden under de senaste åren. Ränteskillnaden mellan Finlands tioåriga statslån, som kan anses vara det mest likvida av lånen, och Tysklands motsvarande lån var 0,56 procentenheter i februari 2024. På finansmarknaden kräver investerarna således på finska statslån en avkastning som är ungefär en halv procentenhet högre än på motsvarande tyska statslån.

Försäljningen av Statskontorets obligationer och Finlands Banks köp är två olika processer

Finlands statslån emitteras på den internationella finansmarknaden via de huvudsakliga förmedlande bankerna och de når ett stort antal olika internationella investerare. Den inhemska marknaden för lån kan anses bestå av hela euroområdet, eftersom referenslånen är i euro. De inhemska investerarnas låneandel är vanligen liten. Statskontoret säljer obligationer på primärmarknaden till internationella investerare, bland annat till fonder, kapitalförvaltare, pensions- och försäkringsinrättningar och banker. Statskontoret säljer obligationer vid auktioner där de huvudsakliga förmedlande bankerna gör anbud på olika obligationer, samt vid så kallade syndikerade emissioner där bankerna fungerar som samarrangörer och säljer obligationer till investerarna. Statens upplåning baserar sig alltså på ett marknadsorienterat tillvägagångssätt där räntenivån på skuden bestäms på finansmarknaden. Detta är typiskt för europeiska stater med högt kreditbetyg.

Statens serielån är omsättningsbara och de huvudsakliga förmedlande bankerna är skyldiga att upprätthålla en andrahandsmarknad för lånen. Investerare kan köpa och sälja obligationer på handelsplatser för obligationer. En stark likviditet på andrahandsmarknaden är avgörande för att upprätthålla investerarnas förtroende och efterfrågan på marknaden. Med likviditeten på

andrahandsmarknaden avses volymen av lånetransaktioner och prisskillnaden mellan köp- och säljanbud, det vill säga kostnaderna för handeln. Avkastningen på statliga lån (förväntad avkastning på marknaden eller räntenivå) fastställs dagligen på andrahandsmarknaden och påverkas inte bara av emittentens kreditvärdighet utan också av likviditeten för lånen på andrahandsmarknaden, alltså efterfrågan och utbud på marknaden och hur smidigt och snabbt transaktionen kan genomföras.

Som en del av Eurosystemets penningpolitiska åtgärder köper Finlands Bank statsobligationer endast på andrahandsmarknaden på marknadsvillkor och till marknadspris. Finlands Bank köper obligationer i förhållande till Finlands andel av ECB:s kapitalfördelningsnyckel, som i slutet av 2023 var cirka 1,8 procent.

Statskontorets försäljning av obligationer på primärmarknaden och Finlands Banks köp av obligationer på andrahandsmarknaden är två separata processer som inte har samband med varandra. Statskontoret säljer obligationer till finansmarknaden för att finansiera statliga utgifter och skulder som förfaller till betalning, medan Finlands Bank köper obligationer för att genomföra ECB:s penningpolitik. Finlands Banks köp av obligationer har påverkat räntenivån på statsskulden och dessutom har köpprogrammet i sin helhet stabiliserat skuldmarknadens funktion genom att öka efterfrågan på obligationer och marknadens förtroende för att det finns en fortsatt efterfrågan.

Sammanfattning

De penningpolitiska köp som gjorts av Eurosystemets nationella centralbanker, såsom Finlands Bank, har underlättat transmissionen av penningpolitiken och lättat upp penningpolitiken sedan 2015. Dessutom har man med hjälp av köpprogram hanterat de ekonomiska utmaningar som pandemin medfört när det gäller att nå prisstabilitetsmålet. ECB avslutade nettotillgångsköpen i juni 2022 och ECB-rådet har för avsikt att avsluta även de sista återinvesteringarna vid utgången av 2024. Innehaven förblir dock stora ännu länge, eftersom förfallen sker stegvis.

Transmission av penningpolitiken i Finland och euroområdet

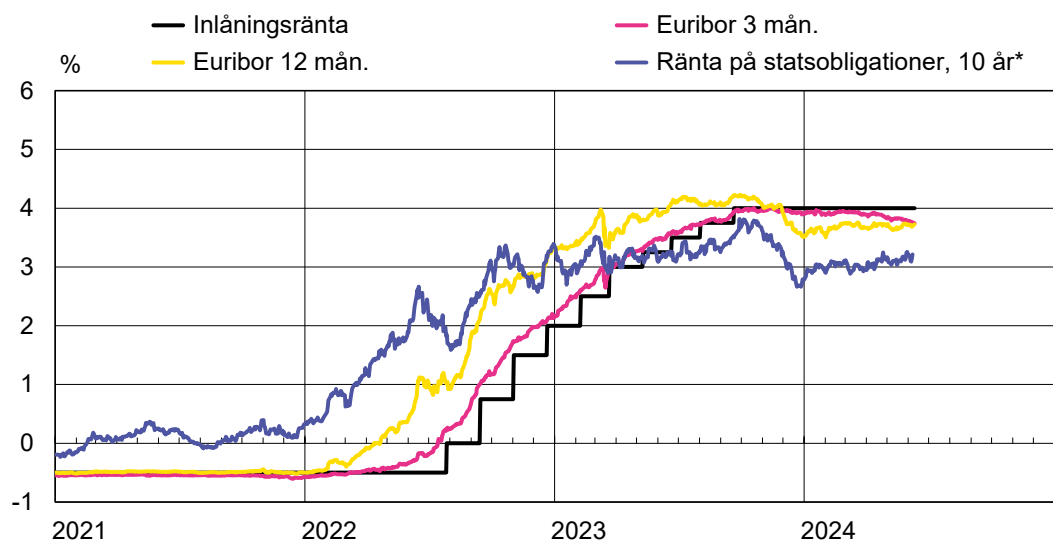
Olli-Matti Laine och Aino Silvo, avdelningen för penningpolitik och forskning

ECB fortsatte att strama åt penningpolitiken år 2023

ECB började höja räntorna i juli 2022 och fortsatte med det år 2023. Styrräntorna höjdes under året med sammanlagt 2 procentenheter. Räntan på ECB:s inlåningsfacilitet, som för närvarande är den viktigaste styrräntan, var 4,00 procent vid årets slut (diagram 1). Även om styrräntorna höjdes betydligt år 2023, steg i synnerhet de längre marknadsräntorna inte mera lika kraftigt som 2022, eftersom marknadsaktörerna hade förutsett de faktiska räntehöjningarna redan i början av året. I slutet av året sjönk marknadsräntorna när marknaden började förutse att ECB skulle sänka sina styrräntor under 2024. Detta berodde på att inflationen och den ekonomiska tillväxten i slutet av året överlag var långsammare än väntat. Räntesänkningen gällde dock inte de allra kortaste räntorna (t.ex. 3 månaders euribor), eftersom man inte väntade sig att räntorna skulle sjunka ännu på flera månader. Marknadsräntorna med olika löptid speglar förväntningarna på hur ECB:s styrräntor kommer att utvecklas under tidshorisonten i fråga.

Parallellt med räntehöjningarna har ECB skärpt penningpolitiken genom att reducera sin balansräkning. I mars 2023 började ECB genom partiella förfall minska den värdepappersportfölj som ECB förvärvat genom programmet för köp av tillgångar (APP). Återinvesteringarna inom ramen för APP-programmet upphörde helt i juli 2023. I december 2023 beslutade ECB-rådet att förfall av värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) återinvesteras fullt ut ännu under första halvåret 2024. Under andra halvåret 2024 kommer PEPP-portföljen att minskas med i genomsnitt 7,5 miljarder euro per månad. Återinvesteringarna inom ramen för PEPP-programmet kommer att upphöra helt vid slutet av 2024.

Diagram 1. Ränteförändringarna var år 2023 mer måttfulla än året innan

Källor: ECB och EMMI.

*Genomsnittlig ränta på statsobligationer i euroområdet.

© Finlands Bank

Åtstramningen av penningpolitiken dämpade inflationen i euroområdet

Åtstramningen av penningpolitiken minskade den ekonomiska aktiviteten och dämpade inflationen i euroområdet på många sätt år 2023.

Bankernas utlåningsräntor steg ytterligare i takt med styrräntorna. Ränteuppgången var störst för nya företagslån. Räntorna på nya bostadslån steg också, men mindre än räntorna på företagslån. Detta förklaras av att bostadslånen jämfört med företagslånen i genomsnitt har längre löptider som kopplats till fasta räntor som prissätts utifrån långa marknadsräntor. ECB:s räntehöjningar höjde särskilt de korta räntorna. Enligt bankernas utlåningsenkät skärpte bankerna sin utlåningspolicy, dvs. kriterierna för om kunderna ska beviljas lån eller inte. Utöver utlåningspolicyn skärptes också kreditvillkoren (t.ex. marginaler och krav på säkerheter). Samtidigt som bankernas låneutbud sinade, minskade företagens och hushållens efterfrågan på lån. Detta resulterade i att ökningen i bankernas lånestock avtog.

Under den räntehöjningscykel som inleddes sommaren 2022 har ECB hittills höjt sina styrräntor klart mer och snabbare än till exempel i den räntehöjningscykel som inleddes i december 2005. Genom att ställa förändringarna i låneräntorna i relation till storleken på förändringarna i styrräntorna under dessa två cykler kan man konstatera att transmissionen av penningpolitiken nu har varit likadan som tidigare. En ökning med en procentenhet i styrräntorna medförde före finanskrisen en ökning på över 65 räntepunkter i räntorna på nya bostadslån och 85 räntepunkter i räntorna på nya företagslån. I den nuvarande cykeln medför en ökning med en procentenhet i styrräntorna en ökning på 40 räntepunkter i räntorna på nya bostadslån och 70 räntepunkter i räntorna på nya företagslån. När man granskar genomsnittsräntorna på lånestocken har skillnaden mellan räntehöjningscyklerna varit mindre.

Transmissionen till räntorna på inlåning över natten från allmänheten har däremot varit svagare än tidigare under den nuvarande räntehöjningscykeln. Ökningen av styrräntan med en procentenhet har medfört att räntorna på företagets inlåning över natten har stigit under den nuvarande cykeln med något under 20 räntepunkter, medan ökningen under cykeln i början av 2000-talet var omkring 40 räntepunkter. En förklaring till detta kan till exempel vara att det finns ett stort likviditetsöverskott i banksektorn som gjort att bankerna eventuellt inte har haft behov av att konkurrera om företagets och hushållens insättningar som tidigare.

Högre räntor stimulerar till att spara och minskar den privata konsumtionen, investeringarna och efterfrågan på bostäder. I sista hand leder det till att den totala efterfrågan minskar och inflationen avtar. År 2023 avtog till exempel den kvartalsvisa bnp-tillväxten i euroområdet till ungefär noll. Särskilt avmattningen av den ekonomiska tillväxten syntes i industrin, där produktionen minskade klart i många länder. Också inflationen avtog klart till följd av både åtstramningen av penningpolitiken och andra faktorer. Så sent som i januari 2023 var inflationen i euroområdet 8,6 procent, medan den i december 2023 var nere i 2,9 procent. Enligt ECB:s bedömning dämpade åtstramningen av penningpolitiken inflationen i euroområdet med 2 procentenheter år 2023.³

Den penningpolitiska åtstramningen fick ett kraftigt genomslag i Finland

De finansiella förhållandena i euroområdet stramades åt i olika takt under 2023. Finland är ett av de länder där de finansiella förhållandena skärptes snabbare och kraftigare än i snitt. Räntorna på nya bostadslån steg något mer och räntorna på nya företagslån ungefär lika mycket som i euroområdet i snitt. Däremot steg den genomsnittliga räntan på gamla bostadslån och därmed på hela bostadslånestocken klart snabbare och mer än i euroområdet i genomsnitt. Till detta bidrog särskilt en klart större andel bostadslån med rörlig ränta än i snitt. Också företagslån med rörlig ränta är något vanligare i Finland än i euroområdet i snitt.

Detta ökar något penningpolitikens effekter på den ekonomiska tillväxten och inflationen, eftersom höjningen av marknadsräntorna snabbt får återverkningar på den genomsnittliga räntan på hela lånestocken genom räntejusteringarna. I internationell forskningslitteratur har man funnit ett samband mellan den stora andelen bostadslån med rörlig ränta och det att bostadspriserna,

³ Se Darracq-Paries m.fl. (ECB:s ekonomiska rapport 4/2023) och ett anförande av Phillip Lane, ledamot av ECB:s direktion, den 16 februari 2023.

byggnadsinvesteringarna och den privata konsumtionen har starkare konjunkturförstärkande effekter och volatilitet än genomsnittet.⁴ Med tanke på kraften hos effekterna spelar dock omfattningen av hushållens ekonomiska marginal en viktig roll då det gäller hushållens möjligheter att skapa en buffert för ökade lånekostnader.

Enligt en kalkyl som Finlands Bank publicerade i december 2023 ledde den penningpolitiska åtstramningen från och med december 2021 till att inflationen i Finland avtog med drygt en procentenhet och den ekonomiska tillväxten försvagades med drygt två procentenheter år 2023. I kalkylen beaktades den uppgång i de korta och långa marknadsräntorna som berodde på åtstramningen av penningpolitiken samt eurons stärkta valutakurs.⁵ Enligt kalkylen stärkte den stora andelen bostadslån med rörlig ränta transmissionen av penningpolitiken till den finländska ekonomin via de korta marknadsräntorna.

Enbart andelen bostadslån med rörlig ränta förklarar dock inte en stor del av penningpolitikens tillväxthämmande återverkningar i Finland, trots att räntehöjningen var exceptionellt snabb och kraftig. Om hushållen med bostadslån har tillräckligt stor ekonomisk marginal kan de täcka den tillfälliga ökningen av lånekostnaderna med sina inkomster och besparingar utan att det har stor inverkan på deras övriga konsumtion. Enligt kalkylen var det dock av stor betydelse för intensiteten hos transmissionen av penningpolitiken att de kraftigt stigande lånekostnaderna skärpte den ekonomiska situationen för många skuldsatta hushåll. De finländska hushållen klarade ändå av räntehöjningen rätt bra i snitt, eftersom utvecklingen av sysselsättningen och inkomsterna i stort var fortsatt god och många skuldsatta hushåll också hade besparingar.⁶ Då räntorna så småningom börjar sjunka igen, bidrar å andra sidan andelen lån med rörlig ränta till att hushållen återfår den ekonomiska marginalen.

Den finländska ekonomin är känsligare för räntehöjningar än länderna i euroområdet i snitt inte endast då det gäller lånens räntebindningar utan också på grund av andra faktorer. Industriproduktionen och byggandet står för en större andel av förädlingsvärdet i den finländska ekonomin än i snitt. Dessa näringsgrenar är rätt känsliga för förändringar i räntorna. På motsvarande sätt är tjänsternas andel av förädlingsvärdet i Finland mindre än genomsnittet för euroområdet. Strukturerna och lönebildningen på arbetsmarknaden kan också ha stor betydelse för hur lätt vår samhällsekonomi anpassar sig efter chocker och plötsliga förändringar i den internationella omvärlden.

⁴ Se t.ex. Calza, A., T. Monacelli och L. Stracca (2013) Housing finance and monetary policy, Journal of the European Economic Association, vol. 11(S1), s. 101–122.

⁵ Silvo, A., Lindblad, A. och Viertola, H. (2023) Korkeiden nousu hidastaa inflaatiota ja talouskasvua Suomessa, Euro & talous, Finlands Bank.

⁶ Mäki-Fränti, P. och Silvo, A. (2023) Säästö auttavat kotitalouksia selviämään korkeiden noususta, Euro & talous, Finlands Bank.

Läget på fastighetsmarknaden i Finland 2023

Hanna Putkuri, avdelningen för finansiell stabilitet och statistik

Den snabba inflationen och den branta räntehöjningen dämpade år 2023 både bostadsmarknaden och marknaden för professionella fastighetsinvesteringar. Hushållen och de stora investerarna gjorde klart färre bostads- och fastighetsköp än under tidigare år, och priserna på bostäder och affärsfastigheter sjönk markant från rekordsiffrorna år 2022. Samtidigt minskade antalet påbörjade nya bostadsbyggnadsprojekt kraftigt från tidigare år.

Kostnadsökningen och värdeminskningen på fastigheterna ökade riskerna på fastighetsmarknaden och denna förändring i omvärlden testade gäldenärernas, investerarnas och det finansiella systemets risktålighet. Större lånekostnader än tidigare och övriga fastighetskostnader belastade hushåll, husbolag, fastighetsinvestorer och företag inom byggbranschen.

Riskerna på fastighetsmarknaden hölls sammantaget sett under kontroll år 2023, och det finländska finansiella systemet var stabilt.⁷ I början av 2024 var dock utsikterna för fastighetsbranschen fortfarande mycket osäkra, och det fanns ännu inga tecken på att lågkonjunkturen skulle upphöra.

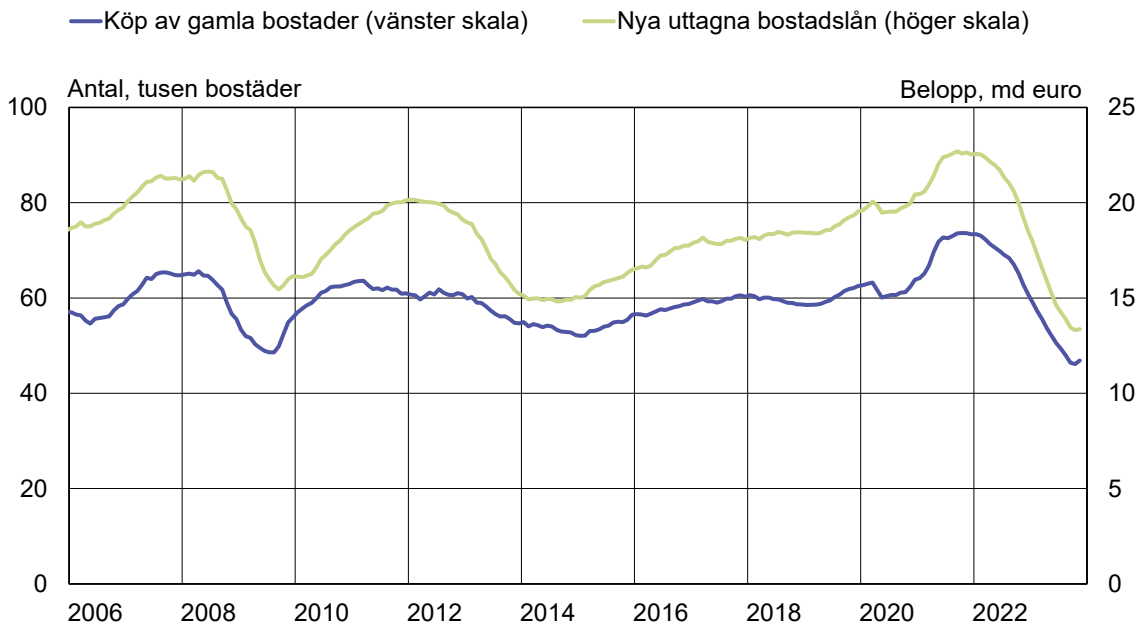
Bostadsmarknaden i en kraftig nedgång

Bostadshandeln med anknytande upplåning var år 2023 för det mesta mycket dämpad jämfört med situationen under tidigare år (diagram 1). Till detta bidrog särskilt den snabba och kraftiga uppgången i låneräntorna, ökningen av övriga levnadskostnader och konsumenternas svaga förtroende för ekonomin. I enkäterna ansåg konsumenterna att tidpunkten var mycket dålig för att ta nya lån, vilket innebar att planerna på att ta lån och köpa bostad var färre än vanligt.

Bostadshandeln blev tillfälligt livligare under november–december 2023. Detta berodde på de ändringar i överlåtelseskatten som regeringen föreslog i oktober. Mot slutet av året gjordes många köp av första bostäder, eftersom befrielsen från överlåtelseskatt för första bostäder upphörde vid ingången av 2024. Samtidigt sänktes skattesatserna för överlåtelseskatt på bostadsaktier och fastigheter på så sätt att ändringarna tillämpades på andra köp än första bostäder redan från och med den 12 oktober.

⁷ Finlands Bank (2023) Korkeiden nousu testaa velallisten, sijoittajien ja rahoitusjärjestelmän kestävyyttä, Euro & talous.

Diagram 1. Bostadsköpen och de nya bostadslånen minskade år 2023

Siffrorna är glidande belopp för 12 månader.

Källor: Kiinteistöväilytysalan Keskusliitto och Finlands Bank.

@38215

Räntorna på såväl nya som gamla bostadslån steg klart mer i Finland än i länderna i euroområdet i genomsnitt.⁸ Till skillnad från många andra länder har bostadslånen i Finland huvudsakligen rörlig ränta, eftersom låneräntorna är bundna till euribor som bestäms på interbankmarknaden. En del bostadslån är skyddade mot ränterisker med en avgiftsbelagd skyddsprodukt, till exempel räntetak för viss tid.

Bostadspriserna sjönk i hela Finland under år 2023. Efterfrågan på bostäder minskade samtidigt som det fanns rikligt med gamla och färdiga nya bostäder att köpa och hyra. I hela landet sjönk de nominella bostadspriserna i genomsnitt med omkring 6 procent från året innan. Minskningen var störst i huvudstadsregionen och i de stora städerna där bostadspriserna tidigare hade stigit snabbare än i övriga Finland.⁹

Hushållens skuldsättning i förhållande till inkomsterna minskade under 2023, då de nya lånen var färre och mindre än tidigare och de nominella inkomsterna ökade snabbt. De flesta gäldenärer hade tillgång till inkomster, besparingar och andra möjligheter att anpassa sig till ökningen av ränteutgifter och andra levnadskostnader, och hushållens nödlidande lån, dvs. lån som förfallit till betalning för länge sedan, ökade inte oroväckande.

⁸ Hirvonen, A. (2024) Asuntolainojen korot nousivat Suomessa muuta euroaluetta nopeammin, Euro & talous, Finlands Bank.

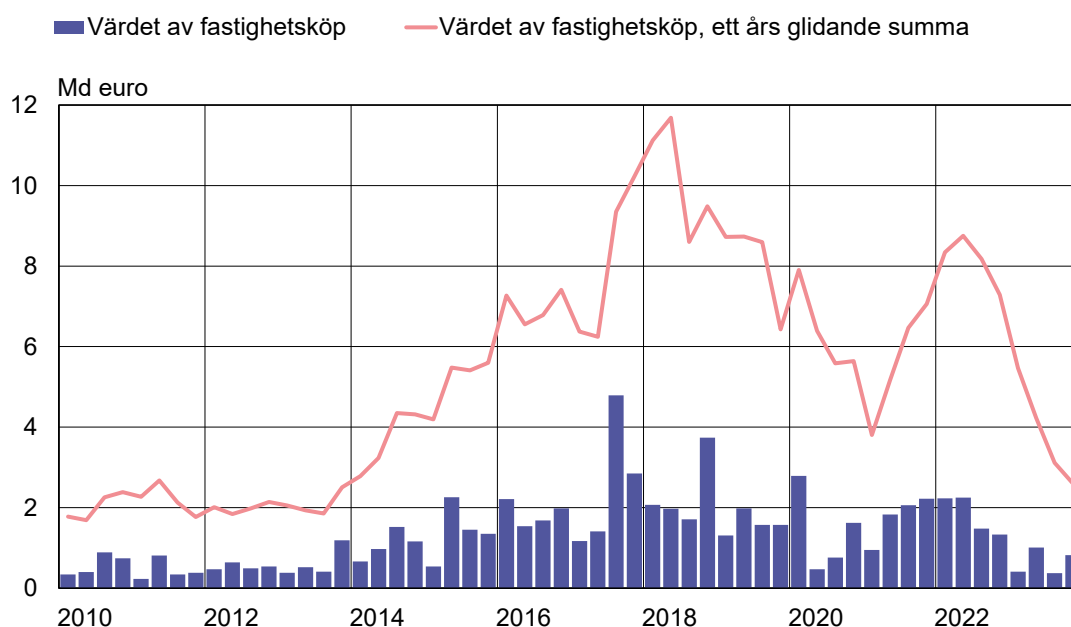
⁹ Ahoniemi, K. och Putkuri, H. (2023) Asuntojen hinnat laskussa – miksi ja mihin kaikkeen se voi vaikuttaa?, Euro & talous, Finlands Bank.

Professionella fastighetsinvesterar och byggnadsentreprenörer avvaktar

De skärpta finansiella förhållandena och de ökade kostnaderna för underhåll och byggande av fastigheter fick marknaden för professionella fastighetsinvesteringar att stelna. De stora investerarnas fastighetsköp minskade kraftigt från tidigare år (diagram 2). Kostnadsökningen, den tröga handeln och värdeminskningen på fastigheter ökade riskerna i samband med värderingen av investeringarna, lönsamheten och likviditeten.

De stora professionella investerarna består av fastighetsinvesteringsbolag, institutionella investerare såsom arbetspensionsanstalter och försäkringsbolag, fastighetsinvesteringsfonder och olika internationella investerare. Fastigheter ägs också av kommuner och ideella organisationer. Stabiliteten på fastighetsmarknaden i Finland förstärks av att investerarkårens struktur är diversifierad och av att det finns få investerare som finansierar sina investeringar med massiva lån eller investerar på kort sikt.¹⁰

Diagram 2. Marknaden för professionella fastighetsinvesteringar var dämpad år 2023

Värdet av betydande fastighetsköp som gjorts av professionella fastighetsinvesterar i Finland.

Källa: KTI.

@38215

Nettoavkastningskraven på fastighetsinvesteringar ökade år 2023, men ränteuppgången minskade ändå skillnaderna mellan avkastningskrav och riskfria räntor. Detta gjorde fastighetsinvesteringarna relativt sett mindre lockande, vilket minskade efterfrågan hos investerarna och sänkte fastigheternas värden. De professionella investerarna hade i huvudsak en avvaktande inställning på marknaden och inga större tvångsförsäljningar av fastigheter som påverkade fastighetsmarknaden märktes.

Riskerna ökade i synnerhet hos fastighetsinvesteringsbolagen, eftersom deras verksamhetsmodell delvis baserar sig på finansiering från obligationsmarknaden och på finansiella hävstänger. I fastighetsfonderna ledde riskerna och osäkerheten till värdeminskning och ökad inlösen, och fonderna fick ett ökat behov av att hantera likviditeten till exempel genom att minska eller skjuta upp tidpunkten

¹⁰ Järvenpää, M., Koskinen, K., Voutilainen, V. (2023) Kiinteistöalan luottoriskit kasvussa haastavassa toimintaympäristössä, Euro & talous, Finlands Bank.

för inlösen. De institutionella investerarnas risker syntes som risker i investeringsverksamheten, då investeringarnas genomsnittliga avkastning försämrades betydligt.

Både fastighetsinvesterarnas och bostadsköparnas försiktighet på marknaden minskade kraftigt antalet nya ansökningar om bygglov och påbörjade bostadsbyggnadsprojekt. Konkurserna inom byggföretag ökade snabbt. I enkäterna uppgav företagen inom byggbranschen att bristande efterfrågan var det största tillväxthindret. Svårigheterna inom byggbranschen försvagade sysselsättningen och ekonomin både direkt och indirekt via företag inom andra branscher.¹¹

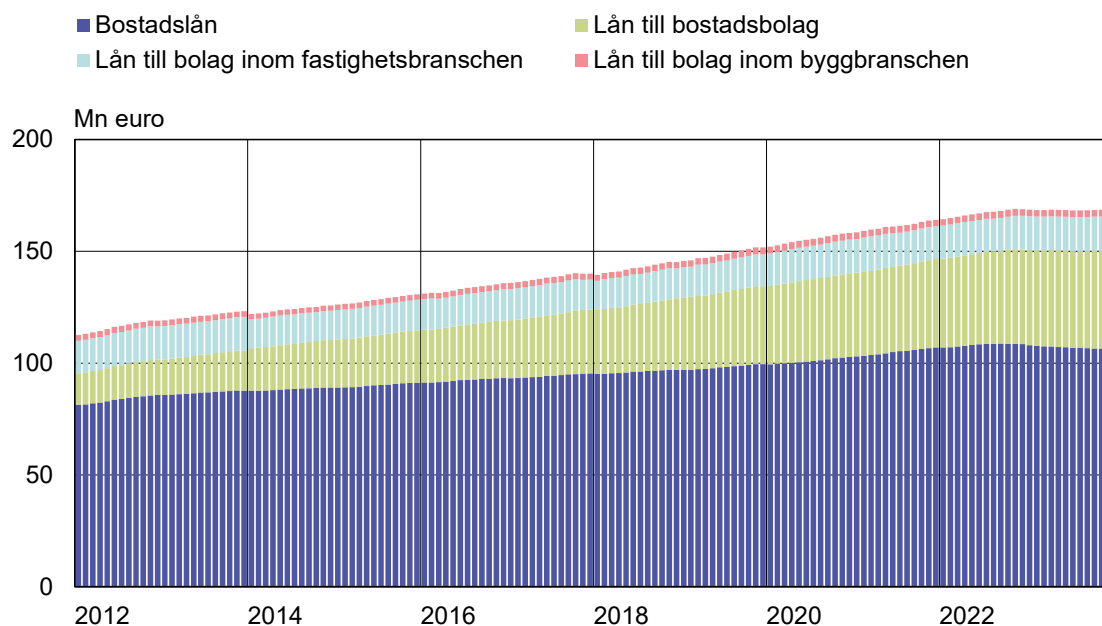
Utöver de svaga ekonomiska utsikterna och de skärpta finansiella förhållandena påverkades fastighetsmarknaden negativt också av samma strukturella faktorer som under coronapandemin. Det ökade distansarbetet och den växande näthandeln minskade behovet av kontor och affärslokaler och ökade deras vakansgrad. Dessa faktorer bidrog till att förvärpa nedgången på fastighetsmarknaden till följd av den snabba inflationen och den kraftiga räntehöjningen.

De finländska bankerna är starka inför de ökade riskerna

Bostads- och fastighetsfinansieringen utgör en central del av kreditinstitutens affärsverksamhet och därmed hela det finansiella systemets verksamhet. En stor del av de finländska kreditinstitutens utlåning till hushåll och företag består av lån med rörlig ränta och med bostäder eller fastigheter som säkerhet. Lån med direkt koppling till fastighetsmarknaden är investeringsbostadslån och ägarbostadslån för hushåll, lån till nya och gamla bostadsbolag och andra bostadssammanslutningar samt lån till företag inom fastighets- och byggbranschen (diagram 3).

¹¹ Nykänen, M. (2023) Euroopan ja Suomen talouden näkymät, tal, Finlands Bank.

Diagram 3. En stor del av bankernas lån hänför sig till bostäder och fastigheter i Finland

De finländska kreditinstitutens utlåning till hushåll, bostadsbolag och företag i Finland.

Källa: Finlands Bank.

@38215

I de finländska bankernas verksamhet medförde konjunkturnedgången och de ökade riskerna på fastighetsmarknaden under året att i synnerhet kreditefterfrågan minskade och kreditrisken ökade. Riskerna ökade särskilt i fråga om lånen till företag inom byggbranschen, men deras andel av alla lån på fastighetsmarknaden är dock liten. Bankernas kreditförluster var än så länge små och ökningen av räntenettet förbättrade lönsamheten inom utlåningen och bankverksamheten.

Riskerna och sårbarheterna på fastighetsmarknaden är i många avseenden likartade och gemensamma i de nordiska länderna. I internationell jämförelse har de nordiska bankkoncernerna rikligt med utlåning med säkerhet i bostäder och fastigheter till hushåll och aktörer i fastighetsbranschen i både Finland och andra länder. Sårbarheterna i samband med dessa lån har redan länge identifierats som en betydande källa till risker för den finansiella stabiliteten.

Enligt stresstesterna är banksektorn i Finland stark då det gäller att bära riskerna på fastighetsmarknaden i både Finland och de övriga nordiska länderna. Riskerna reduceras av bankernas riskhantering och av att deras verksamhet är stabil. Dessutom har det finansiella systemet stärkts på lång sikt genom olika regleringskrav, tillsyn och myndighetsbeslut som har förbättrat bankernas och låntagarnas finansiella buffertar.¹² Finansinspektionens direktion påförde våren 2023 ett systemriskbuffertkrav på kreditinstituten till följd av den strukturella sårbarheten inom kreditinstitutssektorn. Sådana sårbarheter är till exempel stora riskkoncentrationer i anslutning till bostads- och fastighetskrediter.¹³ Buffertkravet stärker kapitaltäckningen och riskhanteringsförmågan inom den finländska kreditinstitutssektorn.

¹² Finansinspektionen (2023) De svaga ekonomiska utsikterna försämrar den finansiella sektorns omvärld – riskerna ökar framför allt på fastighetsmarknaden, pressmeddelande

¹³ Finansinspektionen (2023) Makrotillsynsbeslut: Kreditinstituten påförs ett systemriskbuffertkrav, lånetaket ligger kvar på den tidigare nivån, pressmeddelande

Eurosystemets projekt för den digitala euron främjar betalningar i hela Europa

Miki Kuusinen, betalningssystemsavdelningen

I det projekt för en digital euro som Eurosystemet startade år 2021 utreds möjligheten att ge ut digitala centralbankspengar. I oktober 2023 avslutades den tvååriga undersökningsfasen av projektet för en digital euro och ECB-rådet beslutade att gå vidare till nästa fas – förberedelsefasen – som kommer att pågå i två år. Den digitala euron som ges ut av centralbanken avses fungera som en elektronisk motsvarighet till kontanter och erbjuda ett nytt alternativ till massbetalningar.

Med den digitala euron kan man betala tryggt i butikskassan, på samma sätt som med sedlar och mynt, och dessutom kan man betala i webbutiker och överföra pengar från en person till en annan. Avsikten är att den digitala euron ska gå att använda överallt där man nu kan betala elektroniskt med till exempel en app i telefonen eller ett betalkort.

Det digitala eurokontot ska gå att använda i nätbanker och i olika tjänsteleverantörers applikationer. I vissa fall kan betalningar också göras utan nätuppkoppling. Ett starkt dataskydd är en av de viktigaste egenskaperna hos den digitala euron. Det ska vara möjligt att betala med den digitala euron utan att någon tredje part får åtkomst till anknytande data. Undantag utgörs av de situationer som lagstiftningen kräver i syfte att förhindra olaglig verksamhet, såsom penningtvätt. När någon betalar med den digitala euron ska betalarens integritet och personuppgifter vara skyddade och centralbanken ska inte kunna identifiera betalaren.

Ett mål för projektet är att säkerställa att invånarna i euroområdet utan direkta tilläggskostnader har tillgång till den gemensamma valutan i både fysisk och digital form. Projektet stöder centralbanksvalutans ställning som ankare för det monetära systemet, ökar Europas strategiska oberoende samt främjar konkurrensen och bidrar till effektiva betalningar inom euroområdet. Ett beslut om införande av en digital euro har dock ännu inte fattats.

Den digitala euron kräver ny lagstiftning

I beredningen av den digitala euron har man utgått från att projektet kräver beredning av ny lagstiftning. Europeiska kommissionen lade i juni 2023 fram ett förslag till lagstiftning om den digitala euron.¹⁴ Enligt förslaget ska det skapas rättsliga ramar för ett eventuellt införande av digitala centralbankspengar. Dessa två olika utvecklingslinjer – Europeiska kommissionens lagstiftningsreform och Eurosystemets pågående förberedande projekt – kommer att beredas parallellt. I Eurosystemets projektarbete ska man i mån av möjlighet ta hänsyn till de relevanta omständigheter som framgår under lagberedningen, och dessutom ska Eurosystemet föra en aktiv dialog med de europeiska lagstiftarna. Beslut om en eventuell utgivning av den digitala euron fattas av ECB-rådet först när den nödvändiga lagstiftningen har trätt i kraft.

Den digitala euron är en kollektiv nyttighet som ger medborgarna ett alternativt betalningssätt

Digitala centralbankspengar kan ses som en kollektiv nyttighet för betalning. Med kollektiv nyttighet avses i vid bemärkelse en vara eller tjänst som är till nytta för de ekonomiska aktörerna, men som inte är en knapp resurs. Med andra ord är marginalkostnaderna för en extra användare av kollektiva nyttigheter mycket små och användningen kan inte begränsas. Dessa egenskaper innebär att det inte alltid är möjligt att förlita sig på den privata marknaden vid produktion av kollektiva nyttigheter, eftersom dessa särdrag starkt begränsar de privata aktörernas incitament att tillverka sådana nyttigheter. Bland annat därför kan vi säga att *marknaden ofta misslyckas med* att tillverka sådana varor¹⁵.

En marknad för betalningar som präglas av dubbelsidighet och indirekta externa nätverkseffekter skapar goda förutsättningar för en koncentration av marknadsstrukturer och marknadsaktörer, vilket inte nödvändigtvis är önskvärt med tanke på den sociala välfärden. På grund av att marknaden för

¹⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av den digitala euron (COM (2023) 369 final).

¹⁵ Allmänna exempel på kollektiva nyttigheter är till exempel försvaret eller det allmänna vägnätet.

betalningar är koncentrerad, är kostnaderna för inträde på marknaden för närvarande höga, vilket för sin del ökar de befintliga aktörernas inflytande på marknaden. Det har visat sig vara ganska svårt att införa nya betalningssätt på de flesta marknader. Detta beror delvis på nätverkseffekter som påverkar i många olika riktningar och på att de inte uppnåtts samt på kompensationsmekanismer mellan parterna i värdekedjan. Detta gör det befogat att överväga inträde för en offentlig aktör som inte endast kan bära kostnaderna för projektet, utan även erbjuda ett verkligt betalningsalternativ som är oberoende av de befintliga marknadsstrukturerna och marknadsaktörerna.

För att den digitala euron ska kunna fylla sin roll som en kollektiv nytting måste den användas i så stor omfattning som möjligt, dvs. vara accepterad av såväl konsumenterna som handeln. Detta beror på att största delen av de samhälleliga fördelarna med den digitala euron uttryckligen grundar sig på dess nätverkseffekter. Dessa effekter realiserar sig endast om den digitala euron ger ett mervärde för den nuvarande marknaden för massbetalningar. Avsikten är att då den digitala euron motsvarar målet, fungerar den som en konkurrenshöjande faktor mellan olika betalningssätt och därmed delvis som ett alternativ till de nuvarande kortbetalningsalternativen.

På grund av att basanvändningen av den digitala euron planeras bli avgiftsfri, förstärks konsumentens ställning på marknaden för betalningar och ger detaljhandeln tillgång till ett nytt elektroniskt betalningssätt. Den digitala euron stärker därmed i synnerhet handelns förhandlingsposition, eftersom den blir ett digitalt alternativ till elektroniska betalningar på ett sätt som för närvarande inte längre är möjligt med fysiska kontanter. Om den digitala euron blev allmänt accepterad inom handeln, skulle man inom handeln till exempel inte behöva förlita sig enbart på de betalkortsalternativ som finns på marknaden. Ett absolut villkor för detta skulle dock vara att den digitala euron infördes i stor omfattning.

Avsaknaden av en alleuropeisk betalningslösning inverkar negativt på utvecklingen av betalningarna

Den tekniska utvecklingen av betalningarna och den allmänna digitaliseringen har gjort att betalningarnas framtid¹⁶ redan är en del av vardagen. Trots att det gemensamma eurobetalningsområdet SEPA infördes med framgång är marknaden för betalningar i EU splittrad, särskilt inom detaljhandeln. Detta hämmar utvecklingen av den inre marknaden och leder till olika privata och samhälleliga kostnader i medlemsstaterna. Enligt Finlands Banks utredning uppgick kostnaderna för massbetalningar på hela samhällets nivå i Finland till uppskattningsvis 646 miljoner euro år 2018, vilket var cirka 0,3 procent av Finlands bnp.¹⁷

Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken har vid olika tillfällen lyft fram utvecklingen av alleuropeiska massbetalningar som ett av de viktigaste temana i insatserna för att förbättra den europeiska ekonomins konkurrenskraft.¹⁸ Det främsta målet är att främja skapandet av en alleuropeisk lösning för massbetalningar. För närvarande finns det inget betalningssätt som bygger på ett europeiskt betalningsnät, kan användas både på fysiska försäljningsställen och i elektronisk näthandel och kan mäta sig med de nuvarande kortbetalningsalternativen, eftersom betalningarna i många medlemsländer i stor utsträckning baserar sig på de internationella kreditkortsföretagens produkter och överlappande nationella system. Trots vissa ansträngningar har ingen lösning på massbetalningarna i euroområdet kunnat nås på marknadsvillkor.

Enligt ECB kan ett lyckat genomförande av den digitala euron göra EU till en global pionjär inom digital finansiering och digitala centralbankspengar. Digitaliseringen av massbetalningarna stöder också en mer omfattande digitalisering av ekonomin och stärker EU:s strategiska oberoende¹⁹ inom finansiella

¹⁶ Välimäki, T. och Heikkinen, P. (2021) Maksamisen tulevaisuus on jo lähellä, Euro & talous, Finlands Bank.

¹⁷ Se närmare om kostnaderna för massbetalningar i Sintonen, M. och Takala, K. (2022) Vähittäismaksamisen kustannukset: mitä maksaminen maksaa?, Yleistajuiset selvitykset 128, Finlands Bank.

¹⁸ Se närmare kommissionens meddelande om en strategi för EU:s digitala finansiering COM (2020) 591 final och Europeiska centralbankens strategi för avgifter till privatpersoner och mindre företag.

¹⁹ Se även kommissionens meddelande Det europeiska ekonomiska och finansiella systemet: främja öppenhet, styrka och motståndskraft COM (2021) 32 final.

tjänster. Det är därför nödvändigt att utveckla betalningssystemets infrastruktur så att det motsvarar framtida behov.

Eftersom allt fler betalningar sker elektroniskt behövs det en möjlighet att i framtiden också använda centralbankspengar för att betala och ta emot betalningar på elektronisk väg.²⁰ Den digitala euron kan på betalningssystemsnivå utgöra en strukturell grund för ett nytt betalningsnät för hela euroområdet som baserar sig på genuint europeiska utgångspunkter.

Enligt ECB erbjuder den digitala euron en alleuropeisk betalningslösning som minskar euroområdets beroende av privata betaltjänstleverantörer utanför EU. Den digitala euron kan också ses som en plattform som gör det möjligt för betaltjänstleverantörerna att erbjuda nya produkter och tjänster. Detta skulle främja de europeiska betalningslösningarnas konkurrenskraft och framtida innovationer.

²⁰ Kuusinen, M.; Hokkanen, T. (2021) Digieuro edistäisi yhtenäisen vähittäismaksutavan käyttöönottoa euroalueella, Euro & talous, Finlands Bank.

Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2023

Bankfullmäktige fastställde vid sitt sammanträde den 22 mars 2024 Finlands Banks resultaträkning och balansräkning för 2023 och beslutade som en åtgärd gällande resultatet för räkenskapsperioden 2023 att vinst inte ska delas ut för räkenskapsperioden 2023.

Bokslut

31.12.2023

Finlands Banks reviderade resultat för räkenskapsåret 2023 är noll euro efter upplösning av den generella avsättningen med 1 112 miljoner euro för att täcka det negativa verksamhetsresultatet. Finlands Banks finansiella resultat och balansräkningens struktur är en följd av de penningpolitiska åtgärderna som banken vidtar för att upprätthålla prisstabilitet i enlighet med sitt mandat.

Europeiska centralbanken inledde 2022 höjningar av styrräntorna för att dämpa den alltför höga inflationen och fortsatte höjningarna 2023, varvid ECB:s inlåningsränta steg från 2,0 % till 4,0 %.

Finlands Bank har inom ramen för de penningpolitiska programmen köpt obligationer, av vilka en stor del har emitterats av den offentliga sektorn i Finland. Det handlar om långfristiga obligationer som löper med fast ränta. Obligationssköpen skapade likviditet, vilket ökade affärsbankernas inlåning i centralbanken. På centralbanksinlåningen betalades 2023 en genomsnittlig ränta på 3,3 %. Den varierande räntebindningen för tillgångar och skulder har gett upphov till en strukturell ränterisk i centralbankens balansräkning som realiserats när räntorna gått upp.

Till följd av ränteuppgången betalades 4 472 miljoner euro i ränta på affärsbankernas inlåning under räkenskapsåret 2023, vilket överstiger avkastningen på tillgångarna. Räntenettet för 2023 på -1 044 miljoner euro var 1 503 miljoner euro mindre än året innan.

Resultatet av centralbanksverksamheten, som inkluderar både ränteintäkterna på Finlands Banks finansiella tillgångar och bankens andel av Eurosystemets penningpolitiska räntenetto, utgjorde -1 027 miljoner euro (2022: 35 miljoner euro). Finlands Banks och Finansinspektionens verksamhetskostnader och verksamhetsintäkter, exklusive kostnaderna för anskaffning av sedlar och avgiften till pensionsfonden, var -70 miljoner euro (2022: -66 miljoner euro).

Balansräkning

31.12.2023

Mn euro		31.12.2023	31.12.2022
TILLGÅNGAR			
1	Guld och guldfordringar	2 945	2 690
2	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	12 271	12 430
	Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	5 241	5 314
	Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar	7 030	7 116
3	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	100	172
4	Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet	–	–
5	Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	3 676	30 096
6	Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	0	16
7	Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	90 272	95 900
	Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften	90 100	95 745
	Andra värdepapper	172	156
8	Fordringar inom Eurosystemet	67 251	47 769
	Andel i ECB	188	188

Mn euro		31.12.2023	31.12.2022
	Fordringar motsvarande överföring av valutareserver	741	741
	Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet	7 283	8 010
	Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)	59 039	38 830
9	Övriga tillgångar	1 049	737
	Euroområdets mynt	41	41
	Materiella och immateriella anläggningstillgångar	79	87
	Övriga omsättningstillgångar	31	33
	Diverse	898	577
Summa tillgångar		177 565	189 811

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

Mn euro		31.12.2023	31.12.2022
SKULDER			
1	Utelöpande sedlar	26 275	26 567
2	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	124 040	138 697
	Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	3 651	4 684
	Inlåningsfacilitet	120 389	134 013
3	Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet	6	354
4	Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	5 608	1 733
5	Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	6 544	5 891
6	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	–
7	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	–	–
8	Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	4 255	4 381
9	Skulder inom Eurosystemet	–	–

Mn euro		31.12.2023	31.12.2022
10	Övriga skulder	32	522
11	Värderegleringskonton	3 728	3 628
12	Avsättningar	4 137	5 095
13	Kapital och reserver	2 941	2 941
	Grundfond	841	841
	Reservfond	2 100	2 100
14	Årets vinst	–	–
Summa skulder		177 565	189 811

Helsingfors den 27 februari 2024

FINLANDS BANKS DIREKTION

Olli Rehn, direktionens ordförande

Marja Nykänen, direktionens vice ordförande

Tuomas Välimäki, direktionsmedlem

Resultaträkning

31.12.2023

Mn euro		1.1.–31.12.2023	1.1.–31.12.2022
1	Ränteintäkter	3 880	1 125
2	Räntekostnader	-4 924	-666
3	RÄNTENETTO	-1 044	459
4	Valutakursdifferenser	161	59
5	Prisdifferenser på värdepapper	36	19
6	Värderingsförluster på valutor och värdepapper	-70	-244
7	Förändring av avsättningar för valutakurs- och prisrisker	-140	165
	NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER	-1 057	458
8	Avgifts- och provisionsnetto	-7	-6
9	Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	33	-422
10	Andel av ECB:s vinst	–	1
11	Intäkter från övriga stamaktier och andelar	4	4
	RESULTAT AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN	-1 027	35
12	Övriga intäkter	47	44

Mn euro		1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Verksamhetskostnader		-132	-126
13	Personalkostnader	-65	-62
14	Avgift till pensionsfonden	-10	-10
15	Administrationskostnader	-42	-38
16	Avskrivningar av anläggningstillgångar	-10	-10
17	Kostnader för anskaffning av sedlar	-4	-6
18	Övriga kostnader	-0	-0
VERKSAMHETSRESULTAT		-1 112	-47
Pensionsfondens resultat		-	-
19	Pensionsfondens intäkter	33	31
20	Pensionsfondens kostnader	-33	-31
21	Förändring av avsättningar	1 112	47
22	ÅRETS RESULTAT	-	-

Helsingfors den 27 februari 2024

FINLANDS BANKS DIREKTION

Olli Rehn, direktionens ordförande

Marja Nykänen, direktionens vice ordförande

Tuomas Välimäki, direktionsmedlem

Redovisningsprinciper

31.12.2023

1. Generella redovisningsprinciper

Finlands Bank tillämpar de redovisningsprinciper och metoder som antagits av ECB-rådet, och boksluten upprättas enligt dessa harmoniserade principer. Enligt 11 § i lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

Finlands Banks resultaträkning innehåller också intäkterna och kostnaderna för Finlands Banks pensionsfond och Finansinspektionen. ECBS riktlinje för harmoniserade redovisningsprinciper gäller inte pensionsfondens bokföring.

2. Värderingsprinciper för tillgångar och skulder i utländsk valuta och guld

Tillgångarna och skulderna i utländsk valuta och guld omräknas i bokslutet till euro enligt kurserna på balansdagen. Om bokslutsdagen infaller på ett veckoslut, används valutakurserna för närmast föregående bankdag. Alla poster värderas valuta för valuta. Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderingskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande orealiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderingskonton i balansräkningen. Resultatförda, orealiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Differenser som beror på pris- och kursförändringar avseende guld redovisas i en post. Under räkenskapsåret realiserade valutakursvinster och valutakursförluster redovisas till daglig nettogenomsnittskurs. Kurserna framgår av tabellen nedan.

Valuta	29.12.2023	30.12.2022
US-dollar	1,1050	1,0666
Japanska yen	156,3300	140,6600
Svenska kronor	11,0960	11,1218
Schweiziska franc	0,9260	0,9847
Brittiska pund	0,8691	0,8869
Kanadensiska dollar	1,4642	1,4440
Särskilda dragningsrätter (SDR)	0,8226	0,7989
Guld	1 867,8280	1 706,0750

3. Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen. Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Differensen mellan anskaffningskostnaden och det nominella värdet för obligationer periodiseras under löptiden. Vinst och förluster på grund av prisförändringar på obligationer har redovisats enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande orealiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskonton i balansräkningen. Resultatförda, orealiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Både värdepapperen i utländsk valuta och värdepapperen i euro värderas efter värdepappersslag. Om orealiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta resultatförs i bokslutet, justeras genomsnittspriset för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsår.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

Obligationer som innehas i penningpolitiska syften värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning.

Andra värdepapper

Omsättningsbara värdepapper och motsvarande tillgångar värderas värdepapper för värdepapper med användning av antingen marknadens mittkurs eller avkastningskurvan på balansdagen. Vid värderingen 2023 användes marknadens mittkurs den 29 december 2023.

Omsättningsbara investeringsfonder värderas till marknadspris netto (fond för fond) och inte på basis av de underliggande tillgångarna, under förutsättning att de uppfyller vissa på förhand fastställda kriterier som närmast hänför sig till Finlands Banks inflytande i fondens dagliga verksamhet, fondens rättsliga ställning och bedömningen av investeringens utveckling. Någon nettning förekommer inte mellan olika omsättningsbara investeringsfonder.

Fastighetsfonder värderas enligt senaste tillgängliga kurs och kursen kontrolleras ytterligare efter bokslutet i januari, då fonderna rapporterar kurserna på balansdagen.

Reverserade transaktioner

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, upptas i balansräkningen som utlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, redovisas i balansräkningen som inlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Reverserade transaktioner (inklusive transaktioner med värdepapperslån) som genomförs inom ramen för ett automatiskt arrangemang för värdepapperslån redovisas i balansräkningen på balansdagen om säkerheten sätts in på ett konto hos Finlands Bank i form av kontanter, som ännu inte har investerats.

4. Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS

Fordringar och skulder inom Eurosystemet uppkommer huvudsakligen genom gränsöverskridande betalningar i EU som avvecklas i centralbankspengar i euro. Transaktionerna har för det mesta initierats av aktörer inom den privata sektorn. Avvecklingen sker i TARGET-systemet, dvs. i det transeuropeiska automatiserade systemet för bruttoavveckling av betalningar i realtid (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Betalningarna genererar bilaterala fordringar och skulder på TARGET-konton som EU:s centralbanker håller för varandra. Även ECB:s och de nationella centralbankernas betalningar inverkar på dessa konton. Alla avvecklingstransaktioner räknas automatiskt samman och redovisas så att de utgör en del av respektive nationell centralbanks enskilda position gentemot ECB. Förändringarna i TARGET-kontona redovisas dagligen i ECB:s och de nationella centralbankernas bokföring. Dessa bilaterala fordringar och skulder netto redovisas dagligen så att ECB är motpart gentemot båda parterna i transaktionen. Varje nationell centralbank har härefter endast en nettoposition gentemot ECB.

Finlands Banks fordringar och skulder inom Eurosystemet gentemot ECB härrörande från TARGET-konton och övriga fordringar och skulder i euro inom Eurosystemet (såsom ECB:s eventuella interimistiska vinstutdelning till de nationella centralbankerna och nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster) netto redovisas i Finlands Banks balansräkning som fordran eller skuld i posten "Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)" eller "Övriga skulder inom Eurosystemet (netto)". Fordringar och skulder inom ECBS gentemot nationella centralbanker i EU-länder utanför euroområdet, som inte härrör från TARGET-konton, redovisas i posten "Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet" eller "Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet".

Fordringar inom Eurosystemet som hänför sig till Finlands Banks andel av ECB:s kapital redovisas i posten "Andel i ECB". I denna balanspost ingår i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som de nationella bankerna har betalat in till följd av ökningen av deras andel av värdet på ECB:s eget kapital¹⁾ på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital, och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB från centralbankerna i sådana medlemsstater vars undantag har upphävts.

I samband med övergången till Eurosystemet överförde Finlands Bank valutareserver till ECB. Fordringar inom Eurosystemet som härrör från överföringen redovisas i euro i posten "Fordringar motsvarande överföring av valutareserver".

Nettofordran som härrör från tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet redovisas i en tillgångspost som "Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet" (se "Utelöpande sedlar" under redovisningsprinciperna).

5. Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna har värderats till anskaffningskostnad efter avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna i regel med början kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderingskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderingskontot utan resultatpåverkan.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, tillhörande utrustning och program samt bilar: 4 år
- maskiner och inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro kostnadsförs under anskaffningsåret.

6. Utelöpande sedlar

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, ger ut eurosedlar.²⁾ Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar.³⁾ ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för sedlar. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten "Utelöpande sedlar".

Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet.⁴⁾ Dessa räntebärande fordringar (eller skulder) redovisas i posten "Nettofordringar (nettoskulder) relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet" (se "Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS"). I Finlands Bank redovisas en nettofordran. Ränteintäkterna och räntekostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten "Räntenetto".

7. ECB:s interimistiska vinstutdelning

ECB-rådet har beslutat att ECB:s inkomster från eurosedlar som inflyter av dess andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar samt ECB:s nettoinkomster från värdepapper som förvärvats inom ramen för a) programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), b) det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), c) programmet för köp av värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP), d) programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) och e) köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) ska fördelas i form av interimistisk vinstutdelning i januari följande år efter räkenskapsåret, om inte ECB-rådet beslutar annat.⁵¹ Om ECB-rådet på grund av en motiverad skattning som gjorts av ECB:s direktion räknar med att ECB kommer att utvisa förlust under året eller kommer att göra en nettovinst under året som understiger intäkterna, ska rådet besluta att inte fördela intäkterna. ECB-rådet kan också besluta att överföra hela eller delar av intäkterna till en avsättning för finansiella risker.

Därtill kan ECB-rådet besluta att ECB:s kostnader för utgivning och hantering av eurosedlar dras av från de intäkter från utelöpande eurosedlar som delas ut som interimistisk vinstutdelning i januari. Det belopp som delats ut till de nationella centralbankerna redovisas i resultaträkningen i posten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”.

8. Pensionsfond

Tillgångarna i Finlands Banks pensionsfond redovisas i bankens balansräkning och för pensionsfonden upprättas en separat årsredovisning.

Pensionsfondens fastigheter upptas i balansräkningen till värdet vid överföringstidpunkten efter avskrivningar. Till den del byggnaderna skrivits upp i balansräkningen redovisas motsvarande avskrivningar mot återförda uppskrivningar utan resultatverkan.

9. Principer för redovisning av avsättningar

Avsättningar kan göras i bokslutet om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. I bokslutet kan också göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsåtagande.

10. Åtaganden utanför balansräkningen

Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen. Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen.

Förändringar i marginalsäkerheterna på futurekontrakt resultatförs dagligen, varför de inte behöver värderas separat i samband med bokslutet. Förändringar i marginalsäkerheterna påverkar också valutapositionen. Detta förfarande används på avvecklingsdagen för den öppna positionen, oavsett om leverans av underliggande instrument sker eller ej. Om leverans sker bokförs köp- eller säljposten till marknadskursen.

11. Förändringar i redovisningsprinciperna

Redovisningsprinciperna för bokslutet har inte förändrats under 2023.

-
- 1) Med värdet på eget kapital avses ECB:s samlade reserver, värderegleringskonton och avsättningar som är likvärdiga med reserver minus eventuella förluster som överförts från tidigare räkenskapsperioder. Om fördelningsnyckeln justeras under räkenskapsperioden, ingår i värdet på det egna kapitalet också ECB:s ackumulerade nettovinst eller nettoförlust fram till justeringen.
 - 2) ECB:s beslut av den 13 december 2010 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2010/29), (2011/67/EU), (EUT L 35, 9.2.2011, s. 26), i dess ändrade lydelse. En **inofficiell konsoliderad version** med alla ändringar finns även tillgänglig.
 - 3) Fördelningsnyckeln för sedlar innebär den procentsats som blir resultatet efter hänsyn tagen till ECB:s andel av det totala utgivna antalet eurosedlar och vid tillämpning av fördelningsnyckeln för teckning av kapital i enlighet med respektive nationell centralbanks andel av ECB:s totala kapital.
 - 4) ECB:s beslut (EU) 2016/2248 av den 3 november 2016 om fördelning av de monetära inkomsterna för nationella centralbanker i medlemsstater som har euron som valuta (ECB/2016/36), (EUT L 347, 20.12.2016, s. 26), i dess ändrade lydelse. En **inofficiell konsoliderad version** med alla ändringar finns även tillgänglig.
 - 5) ECB:s beslut (EU) 2015/298 av den 15 december 2014 om interimistisk fördelning av ECB:s inkomster (ECB/2014/57), (EUT L 53, 25.2.2015, s. 24), i dess ändrade lydelse. En **inofficiell konsoliderad version** med alla ändringar finns även tillgänglig.

Noter till balansräkningen

31.12.2023

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 576 487 troy uns guld (1 troy uns = 31,103 g) som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. Vid början av 1999 överförde Finlands Bank, i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet, cirka 20 % av sitt guld till ECB.

Guld	31.12.2023	31.12.2022
Kvantitet (mn troy uns)	1,6	1,6
Pris per troy uns guld (euro)	1 867,8	1 706,1
Marknadsvärde (mn euro)	2 944,6	2 689,6
Förändring av marknadsvärde (mn euro)	255,0	152,3

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår till valutareserven hänförliga valutafordringar på hemmahörande utanför euroområdet och fordringar på Internationella valutafonden (IMF).

2.1 Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)

Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	31.12.2023		31.12.2022	
	Mn euro	Mn SDR	Mn euro	Mn SDR
Reservposition i IMF	774,7	637,2	828,9	662,2
Särskilda dragningsrätter	4 354,5	3 581,9	4 464,3	3 566,6
Övriga fordringar på IMF	112,1	92,2	20,9	16,7
Summa	5 241,3	4 311,3	5 314,2	4 245,6

Kursen mellan euro och SDR 2022 och 2023	2023	2022
Vid utgången av mars	0,8082	0,8030
Vid utgången av juni	0,8166	0,7826
Vid utgången av september	0,8062	0,7621
Vid utgången av december	0,8226	0,7989

Finlands medlemsandel i valutafonden är 2 410,6 miljoner SDR. Reservpositionen är den del av Finlands medlemsandel som har betalats till IMF i utländsk valuta. Den andra delen av medlemsandelen har betalats i mark. Denna del har valutafonden lånat tillbaka till Finlands Bank. Den i mark betalda medlemsandelens nettoeffekt på Finlands Banks balansräkning är noll, eftersom fordran och skulden redovisas i samma balanspost.

Finlands Banks innehav av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) uppgår till 4 354,5 miljoner euro. De utgör en valutareserv som IMF har lagt upp och fördelat på sina medlemsländer. Särskilda dragningsrätter används i valutahandeln på samma sätt som normala valutor. Postens värde förändras genom valutahandeln mellan medlemsländerna. Postens storlek påverkas ytterligare av erhållna och utbetalda räntor och vinstandelen i IMF.

Finlands Banks fordringar på Internationella valutafonden uppgår totalt till 5 241,3 miljoner euro.

2.2 Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar

Här redovisas värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Räntebärande värdepapper	4 867,9	4 070,5	797,4
Diskonteringsinstrument	–	220,4	-220,4
Andelar i investeringsfonder	1 526,1	1 580,8	-54,6
Övriga fordringar	636,0	1 244,3	-608,4
Summa	7 030,0	7 116,0	-86,0

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Valuta	31.12.2023		31.12.2022	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	634,6	13,0	587,8	13,7
US-dollar	4 091,7	84,1	3 569,7	83,2
Japanska yen	141,5	2,9	133,4	3,1
Summa	4 867,9	100,0	4 290,9	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2023		31.12.2022	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	639,5	13,1	1 169,9	27,3
Över 1 år	4 228,3	86,9	3 121,0	72,7
Summa	4 867,9	100,0	4 290,9	100,0

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

Denna post består av banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	15,6	33,7	-18,1
Räntebärande värdepapper	86,1	109,1	-22,9
Övriga fordringar	-1,3	29,7	-30,9
Summa	100,5	172,4	-71,9

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Valuta	31.12.2023		31.12.2022	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	44,2	51,4	61,7	56,5
US-dollar	41,9	48,6	47,4	43,5
Summa	86,1	100,0	109,1	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Löptid	31.12.2023		31.12.2022	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	28,1	32,6	59,4	54,4
Över 1 år	58,0	67,4	49,7	45,6
Summa	86,1	100,0	109,1	100,0

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2023 hade Finlands Bank inga fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet.

5. Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner

Denna post består av penningpolitiska instrument som Finlands Bank använder för att genomföra den monetära politiken som en del av Eurosystemet. Posten består av räntebärande utlåning till finländska kreditinstitut och dess storlek är beroende av de finländska kreditinstitutens likviditetsbehov.

Hela Eurosystemets fordringar relaterade till penningpolitiska transaktioner uppgår till 410,3 miljarder euro, varav 3 676,4 miljarder euro redovisas över Finlands Banks balansräkning. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB ska riskerna relaterade till penningpolitiska transaktioner, om de realiserar, fördelas på de nationella centralbankerna i Eurosystemet till fullt belopp och i förhållande till centralbankernas andelar i fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Förlust kan uppstå endast om en motpart går i konkurs och tillräckliga medel inte erhålls när de säkerheter som motparten ställt realiserar. Risker till följd av eventuella särskilda säkerheter som diskretionärt kan godtas av de nationella centralbankerna fördelas enligt beslut av ECB-rådet inte mellan alla centralbanker.

Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	–	–	–
Långfristiga refinansieringstransaktioner	3 676,4	30 096,4	-26 420,0
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Strukturella reverserade transaktioner	–	–	–
Utlåningsfacilitet	–	–	–
Fordringar avseende marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	3 676,4	30 096,4	-26 420,0

5.1 Huvudsakliga refinansieringstransaktioner

De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är likviditetstillförande reverserade transaktioner med en löptid på en vecka som genomförs i form av fastränteanbud varje vecka. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna spelar en nyckelroll när det gäller att påverka räntorna, kontrollera likviditetsläget på marknaden och signalera den penningpolitiska hållningen.

5.2 Långfristiga refinansieringstransaktioner

Genom dessa transaktioner tilldelas motparterna likviditet med längre löptid. Transaktionerna genomfördes som fastränteanbud med full tilldelning. I december 2020 utökade ECB-rådet den serie av sju kvartalsvisa refinansieringstransaktioner (TLTRO III) som lanserats 2019 med ytterligare tre refinansieringstransaktioner, vilka genomfördes mellan juni och december 2021. Dessa transaktioner har en löptid på tre år. De tilldelade krediterna i samtliga TLTRO III-refinansieringstransaktioner kan återbetalas kvartalsvis före förfallodagen. Krediten kan återbetalas antingen i sin helhet eller delvis, när 12 månader har förflutit från tilldelningen. Räntan för dessa transaktioner kan mellan den 24 juni 2020 och den 23 juni 2022 vara 50 baspunkter lägre än genomsnittsräntan för inlåningsfaciliteten, men under inga omständigheter lägre än –1 %. För den återstående giltighetstiden för respektive transaktion kan räntan som lägst vara lika med genomsnittsräntan för inlåningsfaciliteten under samma period. ¹⁾

De slutliga räntorna klarnar först på förfallodagen eller den förtida återbetalningsdagen för respektive transaktion, och före det beräknas den upplupna räntan på TLTRO III-transaktionerna på basis av en tillförlitlig uppskattning. Räntan för TLTRO III-transaktionerna indexerades från och med den sista ränteperioden som började den 23 november 2022 till ECB:s tillämpliga genomsnittliga styrränta för denna period, varför denna ränta har använts i bokslutet för 2023.

Under 2023 förföll dessutom den sista av de fyra långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin (pandemic emergency longer-term refinancing operations, PELTRO) som genomförts kvartalsvis 2021. Refinansieringstransaktionerna, som alla hade en löptid på ca ett år, genomfördes för att skapa beredskap för eventuella likviditetsunderskott i banksystemet i euroområdet och bidra till en fortsatt smidigt fungerande penningmarknad vid en utdragen pandemi.

PELTRO-refinansieringstransaktionerna genomfördes som fastränteanbud med full tilldelning till en ränta som låg 25 baspunkter under den genomsnittliga räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna under löptiden för varje transaktion.

5.3 Finjusterande reverserade transaktioner

Syftet med finjusterande reverserade transaktioner är att kontrollera likviditetsläget på marknaden och påverka räntorna. De sätts in vid behov för att hantera effekterna av oväntade likviditetsfluktuationer på räntorna.

5.4 Strukturella reverserade transaktioner

Strukturella reverserade transaktioner är reverserade öppna marknadsoperationer som Eurosystemet genomför i form av standardiserade anbudsförfaranden för att justera sin strukturella likviditetsposition i förhållande till finanssektorn.

5.5 Utlåningsfacilitet

Genom utlåningsfaciliteten tillhandahåller de nationella centralbankerna motparterna likviditet över natten till en på förhand bestämd ränta mot godtagbara säkerheter.

5.6 Fordringar relaterade till marginalsäkerheter

I posten ingår kontantbetalningar till motparter i situationer där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten lämnat överskrider det fastställda gränsvärdet, dvs. behovet till följd av utestående penningpolitiska transaktioner.

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår banktillgodohavanden i euro och konton i kreditinstitut i euroområdet.

Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar	0,0	0,0	-0,0
Omvända repor	–	–	–
Likviditetsstöd i nödlägen	–	–	–
Övriga fordringar	–	16,4	-16,4
Summa	0,0	16,4	-16,4

För att öka öppenheten beslutade ECB-rådet den 17 maj 2017 att publicera avtalet om likviditetsstöd i nödlägen på ECB:s webbplats. Avtalet ersätter förfarandet för likviditetsstöd i nödlägen, som publicerades i oktober 2013. Ett pressmeddelande om publiceringen av avtalet finns på adressen <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

7.1 Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

I posten ingick den 31 december 2023 värdepapper som Finlands Bank har förvärvat inom ramen för programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP), programmet för köp av företagsobligationer (CSPP) och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP).

	Startdatum	Slutdatum	ECB:s beslut	Godtagbara värdepapper ¹
Avslutade/Fullbordade program				
CBPP1 ²	juli 2009	juni 2010	ECB/2009/16	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
CBPP2 ²	november 2011	oktober 2012	ECB/2011/17	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
SMP	maj 2010	september 2012	ECB/2010/5	Offentliga och privata värdepapper emitterade i euroområdet ³
Programmet för tillgångsköp (APP)⁴				
CBPP3	oktober 2014	aktivt	ECB/2020/8, i dess ändrade ordalydelse	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet

	Startdatum	Slutdatum	ECB:s beslut	Godtagbara värdepapper ¹
ABSPP	november 2014	aktivt	ECB/2014/45, i dess ändrade ordalydelse	Seniora och garanterade mezzanintrancher av värdepapper med bakomliggande tillgångar utgivna av hemmahörande i euroområdet
PSPP	mars 2015	aktivt	ECB/2020/9	Obligationer i euro utgivna av centrala, regionala eller lokala myndigheter samt av godkända agenturer i euroområdet och av internationella organisationer och multilaterala utvecklingsbanker i euroområdet
CSPP	juni 2016	aktivt	ECB/2016/16, i dess ändrade ordalydelse	Obligationer utgivna av företag utanför banksektorn hemmahörande i euroområdet

Köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP)

PEPP	mars 2020	aktivt	ECB/2020/17, i dess ändrade ordalydelse	Alla godtagbara tillgångsklasser inom APP ³
------	-----------	--------	---	--

1) Ytterligare godtagbarhetskriterier för de särskilda programmen finns i ECB-rådets beslut.

2) Vid slutet av 2022 och 2023 upptogs inte längre några värdepapper förvärvade inom det första och det andra programmet för säkerställda obligationer (CBPP1 och CBPP2) i Finlands Banks balansräkning.

3) Inom SMP-programmet förvärvades endast fem euroländers statsobligationer.

4) Återinvesteringarna inom ramen för APP-programmet upphörde 1.7.2023.

Fram till utgången av februari 2023²⁾ fortsatte Eurosystemet att till fullo återinvestera kapitalet från förfallande värdepapper som förvärvats inom programmet för tillgångsköp (APP)³⁾. Därefter minskade APP-portföljen i en måttlig och förutsägbar takt. Fram till utgången av juni 2023 minskade portföljen med 15 miljarder euro per månad i genomsnitt, då Eurosystemet inte längre till fullo återinvesterade kapitalet från förfallande värdepapper. I juni 2023 beslutade ECB-rådet⁴⁾ att avsluta återinvesteringarna inom APP-portföljen i juli 2023. Därefter har volymen av värdepapper som förvärvats inom ramen för APP-programmet minskat i och med att värdepapperen har förfallit.

Eurosystemet fortsatte under hela året att till fullo återinvestera förfall av värdepapper förvärvade inom PEPP-programmet⁵⁾. ECB-rådet meddelade⁶⁾ sin avsikt att till fullo återinvestera förfall av värdepapper förvärvade inom PEPP-programmet ännu under första halvåret 2024. Under andra halvåret 2024 kommer PEPP-portföljen att minskas med 7,5 miljarder euro per månad. Återinvesteringarna inom PEPP-programmet kommer att avslutas i sin helhet vid utgången av året. Dessutom avser ECB-rådet också i fortsättningen att tillämpa flexibilitet vid återinvesteringen av tillgångar som frigörs i PEPP-programmet, om den penningpolitiska transmissionsmekanismens funktion riskerar att äventyras.

Värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning (se ”Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper” under redovisningsprinciperna). Nedan anges den upplupna anskaffningskostnaden för värdepapper som innehas av Finlands Bank och som jämförelse också deras marknadsvärde, som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen.⁷⁾

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)						
	31.12.2023		31.12.2022		Förändring	
	Balansvärde	Marknadsvärde	Balansvärde	Marknadsvärde	Balansvärde	Marknadsvärde
SMP	50,7	52,2	50,6	53,6	0,1	-1,4
CBPP3	10 602,3	9 922,2	11 730,2	10 650,6	-1 127,9	-728,4
PSPP - offentliga värdepapper	35 208,2	31 070,7	37 294,6	31 605,3	-2 086,4	-534,6
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	1 722,9	1 567,2	2 140,5	1 913,1	-417,6	-345,9
CSPP	14 889,5	13 686,9	16 482,8	14 442,2	-1 593,3	-755,3
PEPP - säkerställda obligationer	175,4	153,4	218,1	187,0	-42,6	-33,6
PEPP - offentliga värdepapper	22 687,3	19 915,5	22 933,0	19 219,8	-245,7	695,6
PEPP - företagsobligationer	4 763,9	4 161,9	4 894,9	4 017,2	-131,0	144,6
Summa	90 100,3	80 530,0	95 744,6	82 088,9	-5 644,3	-1 558,9

ECB-rådet bedömer regelbundet de finansiella risker som är knutna till de värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen. I samband med bedömningen genomförs varje år nedskrivningsprövningar på basis av uppgifterna vid årets slut och de godkänns av ECB-rådet. I dessa nedskrivningsprövningar bedöms nedskrivningsindikatorer separat för varje program. Om sådana indikatorer identifieras, görs en mer ingående analys av huruvida de medför förändringar i värdepapperens förväntade kassaflöde.

Eventuella förluster som härrör från värdepapper som förvärvats inom ramen för SMP-, CBPP3- och CSPP-programmen, för köpen från multinationella institutioner (s.k. supra) inom ramen för PSPP-programmet samt för köpen av säkerställda obligationer (PEPP-COV) och företagsobligationer (PEPP-CORP) inom ramen för PEPP-programmet fördelas, om de realiserar, i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB i sin helhet på de nationella centralbankerna inom Eurosystemet i förhållande till deras respektive inbetalda andelar av ECB:s kapital.

På basis av nedskrivningsprövningarna av PEPP-CORP-värdepapperen har ECB-rådet ansett det befogat att skapa en buffert för att täcka kreditrisker relaterade till de penningpolitiska transaktionerna 2023 (se 12 "Avsättningar" i noterna till balansräkningen).

I följande tabell redogörs programvis för beloppet av förvärvade värdepapper som innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet och andelen i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)	Innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet		I Finlands Banks balansräkning	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
SMP	1 901,4	2 142,5	50,7	50,6
CBPP3	262 090,2	276 856,7	10 602,3	11 730,2
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	255 261,2	275 228,1	1 722,9	2 140,5
CSPP	323 921,5	344 119,2	14 889,5	16 482,8
PEPP - säkerställda obligationer	5 197,2	5 282,8	175,4	218,1
PEPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	154 332,0	145 687,1	–	–
PEPP - företagsobligationer	45 989,2	46 073,9	4 763,9	4 894,9
Summa	1 048 692,6	1 095 390,3	32 204,8	35 517,0

7.2 Andra värdepapper

Posten innehåller andelar i investeringsfonder hemmahörande i euroområdet.

Andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Andelar i investeringsfonder	171,9	155,5	16,3
Summa	171,9	155,5	16,3

8. Fordringar inom Eurosystemet

8.1 Andel i ECB

Enligt artikel 28 i stadgan för ECBS och ECB ska ECB:s kapital endast tecknas av de nationella centralbankerna i ECBS. Teckningsandelarna fastställs enligt artikel 29 i stadgan och justeras vart femte år eller vid förändringar i ECBS sammansättning.

I Finlands Banks balansräkning ingår i denna post i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som Finlands Bank har betalat in till följd av ökningen av bankens andel av värdet på ECB:s eget kapital på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB.

De nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital			
	Kapital- fördelnings- nyckel från 1.1.2023, %	Tecknat kapital 31.12.2023 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2023 Mn euro
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique (Belgien)	2,9630	320,7	320,7
Deutsche Bundesbank (Tyskland)	21,4394	2 320,8	2 320,8
Eesti Pank (Estland)	0,2291	24,8	24,8
Central Bank of Ireland (Irland)	1,3772	149,1	149,1
Bank of Greece (Grekland)	2,0117	217,8	217,8
Banco de España (Spanien)	9,6981	1 049,8	1 049,8
Banque de France (Frankrike)	16,6108	1 798,1	1 798,1
Hrvatska narodna banka (Kroatien)	0,6595	71,4	71,4
Banca d'Italia (Italien)	13,8165	1 495,6	1 495,6
Central Bank of Cyprus (Cypern)	0,1750	18,9	18,9
Latvijas Banka (Lettland)	0,3169	34,3	34,3
Lietuvos bankas (Litauen)	0,4707	51,0	51,0
Banque centrale du Luxembourg (Luxemburg)	0,2679	29,0	29,0
Central Bank of Malta (Malta)	0,0853	9,2	9,2
De Nederlandsche Bank (Nederländerna)	4,7662	515,9	515,9
Oesterreichische Nationalbank (Österrike)	2,3804	257,7	257,7
Banco de Portugal (Portugal)	1,9035	206,1	206,1
Banka Slovenije (Slovenien)	0,3916	42,4	42,4
Národná banka Slovenska (Slovakien)	0,9314	100,8	100,8
Finlands Bank (Finland)	1,4939	161,7	161,7
Delsumma för Eurosystemet	81,9881	8 875,2	8 875,2

De nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital

	Kapital- fördelnings- nyckel från 1.1.2023, %	Tecknat kapital 31.12.2023 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2023 Mn euro
Bulgarian National Bank (Bulgarien)	0,9832	106,4	4,0
Čecká národní banka (Tjeckien)	1,8794	203,4	7,6
Danmarks nationalbank (Danmark)	1,7591	190,4	7,1
Magyar Nemzeti Bank (Ungern)	1,5488	167,7	6,3
Narodowy Bank Polski (Polen)	6,0335	653,1	24,5
Banca Națională a României (Rumänien)	2,8289	306,2	11,5
Sveriges Riksbank (Sverige)	2,9790	322,5	12,1
Delsumma för nationella centralbanker utanför euroområdet	18,0119	1 949,8	73,1
Totalt	100,0000	10 825,0	8 948,3

ECB:s eget kapital

ECB:s tecknade kapital utgör 10 825 miljoner euro. Efter Bank of Englands utträde ur ECBS den 31 januari 2020 höll ECB det tecknade kapitalet oförändrat, och Bank of Englands andel av ECB:s tecknade kapital fördelades mellan de nationella centralbankerna både inom och utanför euroområdet.

ECB:s inbetalda kapital hölls också oförändrat 2020 och uppgick såldes fortfarande till 7 659 miljoner euro, eftersom de övriga nationella centralbankerna betalade Bank of Englands tidigare inbetalda kapital (58 mn euro). ECB-rådet beslutade dessutom att de nationella centralbankerna inom euroområdet betalar sitt tecknade tilläggskapital i sin helhet med två delbetalningar år 2021 och 2022 ⁸⁾. Finlands Banks första delbetalning på 11,2 miljoner euro förföll till betalning den 29 december 2021 och ökade bankens andel av ECB:s inbetalda kapital till 150,5 miljoner euro 2021 (2020: 139,3 mn euro). Finlands Banks andra delbetalning (11,2 mn euro) förföll till betalning den 28 december 2022, varvid bankens andel av ECB:s inbetalda kapital ökade till 161,7 miljoner euro år 2022.

I posten ingår sammanlagt 26,0 miljoner euro i nettojusteringsposter redovisade under olika år till följd av ändringar i kapitalfördelningsnyckeln.

8.2 Fordringar motsvarande överföring av valutareserver

Posten ”Fordringar motsvarande överföring av valutareserver” består av den del av valutareserven som Finlands Bank har överfört till ECB. Överföringen skedde i samband med övergången till Eurosystemet. I enlighet med artikel 30.2 i stadgan för ECBS och ECB fastställs bidraget för varje nationell centralbank i förhållande till dess andel av ECB:s tecknade kapital. På fordran betalas en ränta som baserar sig på den senaste tillgängliga räntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och som räknas ut dagligen, frånsett den räntefria guldreserven.

Den 31 december 2023 uppgick Finlands Banks fordran motsvarande överföringen av valutareserver till 741,1 miljoner euro.

8.3 Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet

I posten ingår den fordran som uppstår när beloppet av Finlands Banks sedlar korrigeras i enlighet med kapitalfördelningsnyckeln och den skuld som hänför sig till den andel på 8 % av sedlarna som tilldelats ECB. Motposterna till bägge posterna redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”.⁹⁾

Vid räkenskapsårets slut uppgick posten till 7 282,6 miljoner euro (2022: 8 009,9 mn euro). Förändringen berodde på att Finlands Banks sedelutgivning ökade med 2,3 % medan den totala volymen av utelöpande eurosedlar minskade med 1,1 % jämfört med 2022. På fordringarna betalas en ränta som räknas ut dagligen från den senaste tillgängliga räntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

8.4 Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto) eller skuldposten övriga skulder inom Eurosystemet (netto)

Övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Skulder/fordringar gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton (inkl. saldon på korrespondentbankskonton inom Eurosystemet)	59 005,9	39 252,0	19 753,9
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	33,3	-422,1	455,4
Fordringar på ECB relaterade till ECB:s interimistiska vinstutdelning	–	–	–
Summa övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	59 039,2	38 829,9	20 209,3

Den 31 december 2023 uppgick posten till 59 039,2 miljoner euro och bestod av följande tre komponenter: 1) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s och de nationella centralbankernas betalningar som förmedlats och mottagits via TARGET och saldon på korrespondentbankskonton i centralbankerna inom Eurosystemet, 2) fordringar/skulder gentemot ECB härrörande från monetära inkomster som ska läggas samman och återfördelas inom Eurosystemet och 3) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s interimistiska vinstutdelning och eventuella andra fordringar eller belopp som ska betalas tillbaka.

Vid slutet av året uppgick nettofordran på nettobetalningar förmedlade via TARGET till 59 005,9 miljoner euro. På posten betalas en ränta som beräknas dagligen på den senaste tillgängliga räntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Den årliga sammanläggningen och återfördelningen av monetära inkomster mellan de nationella centralbankerna i Eurosystemet gav vid slutet av året upphov till en fordran på 33,3 miljoner euro på ECB (se ”Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster” i noterna till resultaträkningen).

För 2023 beslutade ECB-rådet på grundval av det totala resultatet för räkenskapsåret att varken fördela intäkterna från eurosedlar i omlopp eller intäkterna från värdepapper som förvärvats inom ramen för SMP-, APP- och PEPP-programmen (se 3.1 ”ECB:s interimistiska vinstutdelning” i redovisningsprinciperna). Här upptogs således inga fordringar i anslutning till den interimistiska vinstutdelningen vid utgången av 2023.

9. Övriga tillgångar

I posten ingår euromynt, anläggningstillgångar och investeringstillgångar (aktier och andelar) som innehas av Finlands Bank. Vidare ingår poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter och övriga tillgångar samt pensionsfondens tillgångar.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar			
Bokföringsvärde	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Markområden	6,8	6,8	–
Byggnader	52,6	60,0	-7,4
Maskiner och inventarier	10,2	10,4	-0,2
Konst och numismatisk samling	0,6	0,6	–
It-system	9,3	8,8	0,5
Summa	79,4	86,5	-7,1

Övriga tillgångar (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Euroområdet mynt	40,7	40,6	0,1
Aktier och andelar	22,6	22,6	–
Pensionsfondens fastigheter och resultatregleringar	8,6	10,2	-1,7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	840,7	626,0	214,8
Poster som härrör från värdering av poster utanför balansräkningen	55,5	-50,1	105,6
Övriga tillgångar	1,8	0,8	1,0
Summa	970,0	650,2	319,8

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten består av Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln och justerad för ECB:s andel.

År 2023 minskade totalvärdet av utelöpande eurosedlar med 1,1 %. Vid slutet av 2023 uppgick värdet av Finlands Banks andel av utelöpande eurosedlar enligt fördelningsnyckeln till 26 274,6 miljoner euro (vid slutet av 2022: 26 567,4 mn euro). Totalvärdet av Finlands Banks utelöpande eurosedlar ökade 2023 med 2,3 % till 18 992,0 miljoner euro (2022: 18 557,4 mn euro). Detta var mindre än totalvärdet enligt kapitalfördelningsnyckeln och differensen, 7 282,6 miljoner euro (2022: 8 009,9 mn euro) har redovisats på tillgångssidan i delposten ”Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.

Utelöpande sedlar (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
5 euro	74,1	75,2
10 euro	-89,3	-83,6
20 euro	3 339,7	3 315,3
50 euro	14 375,4	13 751,8
100 euro	-1 369,1	-1 241,1
200 euro	874,4	877,5
500 euro	1 786,6	1 862,4
Summa eurosedlar	18 992,0	18 557,4
ECB issue	-2 284,5	-2 310,1
CSM	9 567,1	10 320,0
Utelöpande sedlar enligt kapitalfördelningsnyckeln	26 274,6	26 567,4

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	31.12.2023 Mn euro	31.12.2022 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	3 650,7	4 684,5	-1 033,8
Inlåningsfacilitet	120 389,2	134 012,7	-13 623,5
Inlåning med fast löptid	–	–	–
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Inlåning relaterad till marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	124 039,9	138 697,2	-14 657,3

2.1 Löpande räkningar (inkl. kassakrav)

Löpande räkningar innehåller fordringar hänförliga till kassakravsinslåningen i kassakravspflichtiga kreditinstitut. I skuldposten 3 ”Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet” redovisas dessutom separat medel för kreditinstitut som inte kan avyttras fritt och konton för kreditinstitut som är undantagna från kassakrav.

Fram till den 20 december 2022 motsvarade räntan på kassakravsinslåningen den senaste tillgängliga räntan som Eurosystemet använder i sina huvudsakliga refinansieringstransaktioner som genomförs i form av anbudsförfaranden, och mellan den 21 december 2022 och den 19 september 2023 motsvarade räntan Eurosystemets inlåningsränta. Den 27 juli 2023 beslutade ECB-rådet att räntan på kassakravsinslåningen ska vara 0 % från och med den 20 september 2023.

2.2 Inlåningsfacilitet

Inlåningsfaciliteten är en likviditetsindragande stående facilitet i Eurosystemet som bankerna kan använda för insättningar över natten till en på förhand bestämd ränta.

2.3 Inlåning med fast löptid

Tidsbunden inlåning är ett sätt att genomföra likviditetsindragande finjusterande transaktioner.

2.4 Finjusterande reverserade transaktioner

Finjusterande reverserade transaktioner genomförs för att hantera stora likviditetsfluktuationer.

2.5 Inlåning relaterad till marginalsäkerheter

Posten avser motparters inlåning i ett läge där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten ställt underskrider det fastställda gränsvärdet.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

Den 31 december 2023 uppgick posten till 6,1 miljoner euro (2022: 354,2 mn euro). Vid utgången av 2023 ingick i posten säkerheter relaterade till valutaswappar. År 2022 ingick i posten repor.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till den offentliga sektorn (5 600,0 mn euro) och andra än kassakravspflichtiga finansinstitut (8,2 mn euro).

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här upptas saldon på konton i Finlands Bank som innehas av internationella organisationer och banker och finansinstitut utanför euroområdet (6 543,9 mn euro).

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet

Den 31 december 2023 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet.

7. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2023 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet.

8. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

I denna post redovisas Finlands Banks skuld motsvarande de särskilda dragningsrätterna (jfr motsvarande post under tillgångar). Till en början var de särskilda dragningsrätterna och deras motpost lika stora. Till följd av SDR-handel var fordringarna relaterade till särskilda dragningsrätter vid slutet av 2023 större än motposten på skuldsidan. Motposten på skuldsidan uppgår till 3 500,0 miljoner SDR. I balansräkningen redovisas posten i euro och värderad till kursen den 29 december 2023 (4 254,9 miljoner euro).

9. Skulder inom Eurosystemet

Skulder och fordringar inom Eurosystemet specificeras i noten till posten "Fordringar inom Eurosystemet" på tillgångssidan i balansräkningen.

10. Övriga skulder

Posten består av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter samt leverantörsskulder och övriga skulder. Till upplupna kostnader och förutbetalda intäkter hänförs bland annat resultatreglerande poster som ska redovisas i samband med bokslutet och ränteskulder för repor. Under övriga skulder upptas bland annat skulder relaterade till mervärdesskatteredovisningar och förskotts innehållningar.

Övriga skulder (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29,2	520,1	-490,8
Leverantörsskulder	1,2	0,7	0,5
Övriga skulder	1,6	1,6	0,0
Summa	32,1	522,4	-490,4

11. Värderingskonton

Här redovisas realiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper. I posten ingår också uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis 1999.

Värderingskonton (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Guld	2 555,6	2 300,6	255,0
Valuta:			
USD	703,3	1 049,2	-345,9
GBP	41,0	26,3	14,7
JPY	–	19,4	-19,4
SDR	5,5	34,4	-28,9
Andra valutor	0,2	0,2	-0,0

Värderegleringskonton (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Värdepapper	32,3	1,6	30,7
Andelar i investeringsfonder	271,7	71,3	200,4
Övriga uppskrivningar	118,1	125,4	-7,3
Summa	3 727,7	3 628,5	99,2

12. Avsättningar

Enligt 20 § i lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Avsättningarna uppgick vid slutet av 2023 till 4 136,7 miljoner euro. Avsättningarna består av generell avsättning, avsättning för realvärde, pensionsavsättning och avsättning för kurs- och prisdifferenser samt avsättning för kreditrisker relaterade till penningpolitiska transaktioner.

På basis av nedskrivningsprövningarna av PEPP-CORP-värdepapperen har ECB-rådet ansett det vara befogat att skapa en buffert på sammanlagt 42,9 miljoner euro för att täcka kreditrisker relaterade till de penningpolitiska transaktionerna 2023. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB finansieras avsättningen av samtliga nationella centralbanker i euroområdet i förhållande till deras andelar i fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Finlands Bank gjorde en avsättning motsvarande sin andel, som utgör 0,8 miljoner euro eller 1,82209 % av den totala avsättningen.

Pensionsavsättningen har gjorts för täckning av pensionsåtagandet. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår sammanlagt till 593,5 miljoner euro, varav 98,8 % eller 586,6 miljoner euro är täckt. Förändringen av pensionsavsättningen under räkenskapsåret utgörs av upplösning av uppskrivningsfonden, -0,4 miljoner euro, och av pensionsfondens vinst, 13,9 miljoner euro. Vid slutet av 2023 hade fastigheter till ett värde av 8,6 miljoner euro reserverats som täckning för pensionsavsättningen (se ”Övriga tillgångar” i noterna till balansräkningen). Inga tillgångar har reserverats för täckning av återstoden av pensionsavsättningen (578,1 mn euro), utan den förvaltas som en del av bankens finansiella tillgångar.

Avsättningar (mn euro)	Summa avsättningar 31.12.2021	Förändring av avsättningar 2022	Summa avsättningar 31.12.2022	Förändring av avsättningar 2023	Summa avsättningar 31.12.2023
Avsättningar för kurs- och prisrisker	1 185	-165	1 021	140	1 161
Generell avsättning	1 945	-47	1 898	-1 112	786
Avsättning för realvärde	1 603	–	1 603	–	1 603
Pensionsavsättning	576	-3	573	14	587

Avsättningar (mn euro)	Summa avsättningar 31.12.2021	Förändring av avsättningar 2022	Summa avsättningar 31.12.2022	Förändring av avsättningar 2023	Summa avsättningar 31.12.2023
Avsättning för kreditrisker relaterade till penningpolitiska transaktioner	-	-	-	1	1
Summa	5 309	-214	5 095	-958	4 137

13. Kapital och reserver

Här ingår bankens grundfond och reservfond. Om bankens bokslut uppvisar förlust ska denna enligt 21 § i lagen om Finlands Bank täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst ska i första hand användas till att täcka förluster som lämnats utan täckning.

Kapital och reserver (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Grundfond	840,9	840,9	-
Reservfond	2 100,0	2 100,0	-
Summa	2 940,9	2 940,9	-

14. Årets resultat

Resultatet för räkenskapsåret 2023 blev 0,00 euro.

Åtaganden utanför balansräkningen

Åtaganden utanför balansräkningen (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
Räntefuturekontrakt		
Det nominella värdet av köpkontrakt	526,8	46,4
Det nominella värdet av säljkontrakt	-1 150,2	-30,0
Marknadsvärde av FX-swappar	9,6	-19,4
Placeringsåtaganden i fastighetsfonden	30,0	69,8
Värdepapperslån	79,2	112,2

I enlighet med ECB-rådets beslut ställer Finlands Bank värdepapper som innehas i penningpolitiska syften till förfogande för utlåning. Dessutom ställer Finlands Bank till förfogande för utlåning också värdepapper som ingår i bankens investeringsportfölj. Värdepapperslånetransaktioner utan kontant säkerhet redovisas vid årets slut på konton utanför balansräkningen. ¹⁰⁾ Den 31 december 2023 uppgick det utestående beloppet av värdepapperslånetransaktioner till 79,2 miljoner euro (112,2 mn euro 31.12.2022).

-
- 1) Den 27 oktober 2022 beslutade ECB-rådet att räntan för TLTRO III-transaktioner från den 23 november 2022 fram till och med förfallodagen eller dagen för förtida återbetalning för respektive utestående TLTRO III-transaktion kommer att vara indexerad till ECB:s tillämpliga genomsnittliga styrräntor för denna period.
 - 2) Se [pressmeddelandet 15.12.2022](#) om ECB-rådets beslut.
 - 3) För APP-programmet redogörs mer ingående på [ECB:s webbplats](#).
 - 4) Se [pressmeddelandet 15.6.2023](#) om ECB-rådets beslut.
 - 5) För PEPP-programmet redogörs mer ingående på [ECB:s webbplats](#).
 - 6) Se [pressmeddelandet 14.12.2023](#) om ECB-rådets beslut.
 - 7) Marknadsvärdena är riktgivande och beräknas på marknadspriser. Om ett marknadspris inte finns att tillgå, beräknas marknadsvärdet med hjälp av Eurosystemets interna modeller.
 - 8) Se framför allt beslut (EU) 2020/138 av den 22 januari 2020 om hur de nationella centralbankerna i medlemsstater som har euron som valuta ska betala in Europeiska centralbankens kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/44 (ECB/2020/4), beslut (EU) 2020/136 av den 22 januari 2020 om hur nationella centralbanker utanför euroområdet ska betala in Europeiska centralbankens kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/48 (ECB/2020/2), och beslut (EU) 2020/139 av den 22 januari 2020 om villkoren för överlåtelse av andelar i Europeiska centralbankens kapital mellan de nationella centralbankerna samt om ändring av inbetalat kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/45 (ECB/2020/5).
 - 9) Enligt redovisningspraxis för utgivning av eurosedlar i Eurosystemet tilldelas ECB 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar månatligen. Den återstående andelen på 92 % tilldelas de nationella centralbankerna likaså månatligen så att respektive centralbank i sin balansräkning upptar en andel av de utelöpande eurosedlar som motsvarar bankens inbetalda andel av ECB:s kapital. Differensen mellan värdet på eurosedlar som tilldelats de nationella centralbankerna enligt denna praxis och värdet på utelöpande eurosedlar bokförs i posten ”Nettofordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.
 - 10) Kontant säkerhet som ställts vid värdepapperslänetransaktioner redovisas i balansräkningen (se 3 ”Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet” och 5 ”Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet” i noterna till skulderna).

Noter till resultaträkningen

31.12.2023

ECB-rådet fortsatte under 2023 höjningen av styrräntorna som hade inletts den 27 juli 2022. Räntorna steg sammanlagt sex gånger under året. Räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna steg från 2,5 % till 4,5 % och genomsnittsräntan var 3,80753 %. Inlåningsräntan steg från 2,0 % till 4,0 % och genomsnittsräntan var 3,30753 %. Ränteuppgången ökade Finlands Banks ränteintäkter, men ränteutgifterna ökade ännu mer, varför Finlands Banks räntenetto för 2023 var negativt.

1. Ränteintäkter

Ränteintäkterna från hemmahörande utanför och i euroområdet uppgick till totalt 3 880,1 miljoner euro. Av detta utgjorde 447,0 miljoner euro ränteintäkter i utländsk valuta och 3 433,0 miljoner euro ränteintäkter i euro.

Räntan på ECBS-poster, dvs. fordran på ECB motsvarande överföring av valutareserver, skulden och fordran för ECB:s sedelandel, tilldelningen enligt kapitalfördelningsnyckeln och den åtföljande justeringen samt TARGET-saldona motsvarar räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna. Under 2023 inflöt på dessa totalt 2 392,0 miljoner euro i ränteintäkter.

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	199,8	69,2	130,6
Intäkter från diskonteringsinstrument	1,5	1,8	-0,3
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,8	0,3	0,4
Utdelningar på fondandelar	28,7	27,4	1,2
Ränteintäkter från IMF-poster	197,9	63,2	134,7
Övriga ränteintäkter	10,1	11,0	-0,9
Summa	438,7	173,0	265,7

Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	–	0,2	-0,2
Ränteintäkter från icke-penningpolitisk inlåning till följd av negativa räntor	–	13,0	-13,0
Övriga ränteintäkter	–	0,0	-0,0
Summa	–	13,2	-13,2

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	5,0	3,1	1,9
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,8	0,2	0,6
Övriga ränteintäkter	2,5	6,5	-4,0
Summa	8,3	9,8	-1,5

Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	–	0,1	-0,1
Utdelningar på fondandelar	4,5	4,1	0,4
Ränteintäkter från ECBS-poster	2 392,0	334,4	2 057,6
Ränteintäkter från penningpolitisk utlåning	416,4	0,4	416,0
Ränteintäkter från penningpolitiska värdepapper	618,1	305,2	312,9
Ränteintäkter härrörande från negativa räntor på kreditinstitutens inlåning	–	262,8	-262,8
Ränteintäkter från icke-penningpolitisk inlåning till följd av negativa räntor	–	20,3	-20,3
Övriga ränteintäkter	2,1	1,6	0,5
Summa	3 433,0	928,7	2 504,3

Summa ränteintäkter (mn euro)	2023	2022	Förändring
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet	438,7	173,0	265,7
Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet	–	13,2	-13,2
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet	8,3	9,8	-1,5
Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet	3 433,0	928,7	2 504,3
Summa	3 880,1	1 124,7	2 755,4

2. Räntekostnader

Räntekostnaderna till hemmahörande utanför och i euroområdet uppgick till totalt 4 924,0 miljoner euro. Av detta bestod merparten, 4 472,2 miljoner euro, av räntekostnader för affärsbankernas inlåning i Finlands Bank. Räntekostnaderna i utländsk valuta utgjorde totalt 179,4 miljoner euro.

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Räntekostnader för IMF-poster	-164,1	-53,8	-110,3
Övriga räntekostnader	-0,0	-0,0	-0,0
Summa	-164,1	-53,9	-110,3

Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Räntekostnader för inlåning	-162,3	-23,1	-139,2
Övriga räntekostnader	-4,4	–	-4,4
Summa	-166,7	-23,1	-143,6

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Övriga räntekostnader	-15,3	-0,0	-15,2
Summa	-15,3	-0,0	-15,2

Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2023	2022	Förändring
Räntekostnader för penningpolitisk inlåning	-4 472,2	-403,5	-4 068,7
Räntekostnader för penningpolitisk utlåning	–	-167,3	167,3
Räntekostnader för ECBS-skulder	-0,9	–	-0,9
Räntekostnader för icke-penningpolitisk inlåning	-100,8	-18,0	-82,8
Övriga räntekostnader	-4,0	–	-4,0
Summa	-4 577,9	-588,8	-3 989,1

Summa räntekostnader (mn euro)	2023	2022	Förändring
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	-164,1	-53,9	-110,3
Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet	-166,7	-23,1	-143,6
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	-15,3	-0,0	-15,2
Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet	-4 577,9	-588,8	-3 989,1
Summa	-4 924,0	-665,8	-4 258,3

3. Räntenetto

Räntenetto (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022	Förändring
Ränteintäkter			
Ränteintäkter från finansiella tillgångar	453,6	188,7	264,9
Ränteintäkter från icke-penningpolitisk inlåning	–	33,3	-33,3
Ränteintäkter från penningpolitiska poster	1 034,5	568,3	466,2
Ränteintäkter från fordringar på ECBS	2 392,0	334,4	2 057,6
Summa	3 880,1	1 124,7	2 755,4
Räntekostnader			
Räntekostnader för finansiella tillgångar	-187,9	-53,9	-134,0
Räntekostnader för icke-penningpolitisk inlåning	-263,1	-41,0	-222,0
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-4 472,2	-570,8	-3 901,4
Räntekostnader för skulder till ECBS	-0,9	–	-0,9
Summa	-4 924,0	-665,8	-4 258,3
RÄNTENETTO	-1 044,0	458,9	-1 502,9

4. Valutakursdifferenser

Posten innehåller realiserade valutakursvinster och valutakursförluster från försäljning av poster i utländsk valuta. År 2023 redovisades sådana vinster till ett belopp av 160,8 miljoner euro.

5. Prisdifferenser på värdepapper

Här ingår realiserade vinster och förluster från försäljning av värdepapper. År 2023 realiserades en vinst på 35,8 miljoner euro för försäljning av värdepapper.

6. Värderingsförluster på valutor och värdepapper

Posten innehåller värderingsförluster på valutor och värdepapper. Varje värdepappersslag och valuta särredovisas i bokföringen. Räntorna fortsatte att stiga under 2023, varpå marknadspriserna på värdepapper sjönk ytterligare. Det gav upphov till orealiserade värderingsförluster på framför allt fonder och värdepapper i amerikanska dollar. I värderingsförluster på värdepapper redovisades sammanlagt 20,3 miljoner euro vid årets slut. År 2023 sjönk japanska yenkursen och värderingsförluster på 49,3 miljoner euro redovisades på yen i samband med valutavärderingen.

7. Förändring av avsättningar för valutakurs- och prISRISKER

De realiserade nettovinsterna till följd av valutakursdifferenser och prisdifferenser, sammanlagt 140,0 miljoner euro, avsattes för valutakurs- och prISRISKER i enlighet med redovisningsprinciperna. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

8. Avgifts- och provisionsnetto

I posten ingår avgifter och provisioner som hänför sig till investeringsverksamheten.

9. Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster

Monetära inkomster (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
Finlands Banks inbetalda monetära inkomster till poolen	709,2	546,8
Finlands Banks andel av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	742,7	131,1
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	33,5	-415,8
Justeringar av monetära inkomster tilldelade under tidigare år	-0,2	-6,3
Andel av avsättning för kreditrisker relaterade till penningpolitiska transaktioner	-0,8	-
Summa	32,5	-422,1

I posten ingår nettoresultatet av sammanläggningen av monetära inkomster för 2023, vilket utgör en intäkt på 32,5 miljoner euro (2022: en kostnad på 415,8 miljoner euro), samt Finlands Banks andel, 0,8 miljoner euro, av avsättningen för kreditrisker relaterade till Eurosystemets penningpolitiska transaktioner (se 12 ”Avsättningar” i noterna till balansräkningen).

De monetära inkomsterna för varje nationell centralbank i Eurosystemet beräknas på de årliga intäkterna av de reserverade tillgångar som centralbanken håller som motvärden till skuldbasen. Räkna som ska betalats på poster som ingår i skuldbasen ska avräknas från nettoandelen av de monetära inkomsterna. Om den nationella centralbankens reserverade tillgångar överstiger eller understiger värdet av bankens skuldbas, kompenseras skillnaden med den senaste tillgängliga räntan i Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

I följande tabell specificeras posterna i de reserverade tillgångarna och skuldbasen samt den ränta som tillämpas på dem.

Reserverade tillgångar	Tillämplig ränta	Skuldbas	Tillämplig ränta
Guldreserverna i förhållande till centralbankens andel av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital	0 %	Utelöpande sedlar	Tillämpas inte
Fordringar inom Eurosystemet motsvarande överföring av valutareserver till ECB (exklusive guld)	Räntan i Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	Genererad avkastning
Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	Genererad avkastning	Nettoskuld inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner*	Räntan i Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner
PSPP - offentliga värdepapper och PEPP - offentliga värdepapper	Räntan i Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner		
SMP, CBPP3, PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institut, CSPP och PEPP (exklusive PEPP - offentliga värdepapper)	Genererad avkastning		
Fordringar på centralbanker utanför euroområdet relaterade till likviditetstillförande transaktioner	Upplupna ränteintäkter (enligt prestationsprincipen)		

Reserverade tillgångar	Tillämplig ränta	Skuldbas	Tillämplig ränta
Upplupen kupongräntä på nedskrivna penningpolitiska värdepapper för vilka avkastningen och riskerna fördelas fullt ut	Tillämpas inte		
Nettofordringar inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet*	Räntan i Eurosystemets huvudsakliga refinansierings-transaktioner		
Upplupen ränta på penningpolitiska tillgångar med en löptid på minst ett år	Tillämpas inte		

* Beroende på nationell centralbank kan dessa komponenter antingen vara örönmärkta tillgångar eller ingå i skuldbasen

Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Finlands Banks nettoandel är lika med de monetära inkomster som banken betalat in till poolen (709,2 miljoner euro) minus Finlands Banks andel av de monetära inkomsterna enligt fördelningsnyckeln (742,7 miljoner euro).

10. Andel av ECB:s vinst

ECB delade inte ut någon vinst för räkenskapsåren 2022 och 2023.

11. Intäkter från övriga stamaktier och andelar

I posten ingår utdelningar från BIS-aktier för 3,7 miljoner euro.

12. Övriga intäkter

I posten ingår 42,8 miljoner euro i Finansinspektionens intäkter. Vidare ingår 5,1 miljoner euro i fastighetsintäkter samt expeditonsavgifter och provisioner.

13. Personalkostnader

Personalkostnader (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
Löner och arvoden	51,3	50,3
Arbetsgivarersättningar till pensionsfonden	10,1	9,8
Övriga lönebikostnader	4,0	2,3
Summa	65,4	62,3

Medelantal anställda	2023 Anställda	2022 Anställda
Finlands Bank	373	373
Finansinspektionen	243	246
Summa	616	619

Direktionsmedlemmarnas grundlöner (euro)	2023
Olli Rehn ¹	212 536
Marja Nykänen	265 088
Tuomas Välimäki	219 735
Summa	697 359

1) Tjänstledig under 23.9.2023 - 30.1.2024.

Till direktionsmedlemmarna utbetalades totalt 40 527,22 euro i naturaförmåner (lunchförmån, telefonförmån och bilförmån).

Bestämmelser om pensionsskyddet för Finlands Banks tjänstemän finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). En direktionsmedlem kan efter avslutad mandatperiod få ersättning för inkomstbortfall, om personen till följd av karensbestämmelsen inte kan ta emot annat arbete eller pensionen från Finlands Bank är lägre än ersättningen för inkomstbortfall. Den fulla ersättningen för inkomstbortfall är 60 % av lönen och den betalas i ett år, efter samordning med pensionen från Finlands Bank, så att dessa tillsammans begränsas till högst 60 % av lönen.

14. Avgift till pensionsfonden

Under 2023 betalade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande in en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro till pensionsfonden på grund av en ökning av pensionsåtagandet.

15. Administrationskostnader

Administrationskostnader (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
Materielkostnader	0,5	0,4
Kostnader för maskiner och inventarier	8,4	7,5
Kostnader för fastigheter	10,2	9,7
Personalrelaterade kostnader	3,3	2,4
Kostnader för köpta tjänster	16,3	15,6
Övriga administrationskostnader	3,2	2,4
Summa	42,1	38,0

Här redovisas hyror, möteskostnader, PR-kostnader, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

16. Avskrivningar av anläggningstillgångar

Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar (mn euro)	31.12.2023	31.12.2022
Byggnader	4,0	3,8
Maskiner och inventarier	2,9	2,7
It-system	3,1	3,2
Summa	7,0	6,5

17. Kostnader för anskaffning av sedlar

Kostnaderna för anskaffning av sedlar var 4,4 miljoner euro.

18. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänför sig till indrivningskostnader, kurs- och avrundningsdifferenser samt andra liknande kostnader.

19. Pensionsfondens intäkter

Här redovisas Finlands Banks och Finansinspektionens arbetsgivarandelar och arbetstagarnas andel av premieinkomsten, sammanlagt 14,1 miljoner euro, samt avgiften till pensionsfonden på 10 miljoner euro. Posten innehåller dessutom 21,4 miljoner euro i intäkter från pensionsfondens investeringsverksamhet och 1,8 miljoner euro i fastighetsintäkter.

20. Pensionsfondens kostnader

I posten ingår utbetalda pensioner, 31,5 miljoner euro, förvaltningskostnader och avskrivningar av pensionsfondens anläggningstillgångar.

21. Förändring av avsättningar

I posten redovisas 1 112,3 miljoner euro i upplösning av den generella avsättningen. Alla avsättningar har specificerats i noterna till skulderna.

22. Årets resultat

Resultatet för räkenskapsåret 2023 blev 0,00 euro.

Bokslutsbilagor

31.12.2023

Mn euro	31.12.2023	31.12.2022
Aktier och andelar, nominellt värde		
Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Bostadsaktier	0,2	0,2
Övriga aktier och andelar	0,0	0,0
Summa	22,6	22,6
Kalkylmässig andel av värdepapperscentralens fond	0,3	0,3
Pensionsåtaganden		
Finlands Banks pensionsåtaganden ²	593,5	569,5
– därav täckt genom avsättningar	586,6	573,1

¹ Inom parentes Finlands Banks relativa ägarandel av utelöpande BIS-aktier.

² Siffran för 2023 inkl. indexhöjningen av pensioner och fribrev 1.1.2024.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961/2006	52 108
	Fredsgatan 19	1954/1981	40 487
	Snellmansgatan 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmansgatan 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 800
Vanda	Säkerhetsdalsvägen 1	1979	334 243
Enare	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.